

T.C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**5-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARININ SAHİP OLDUKLARI ÖZ
DÜZENLEME BECERİLERİ İLE ANNE-BABA TUTUMLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yeliz YILMAZ

BURSA

2020

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

**5-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARININ SAHİP OLDUKLARI ÖZ
DÜZENLEME BECERİLERİ İLE ANNE-BABA TUTUMLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yeliz YILMAZ

Danışman

Doç. Dr. Pınar Bağçeli Kahraman

BURSA

2020

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Yeliz YILMAZ

18/06/2020

EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 07.10.2020

Tez Başlığı / Konusu : 5-6 Yaş Grubu Çocukların Sahip Oldukları Öz Düzenleme Becerileri İle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşa toplam 143 sayfalık kısmına ilişkin ; 07.10.2020 tarihinde şahsım tarafından .. *Turnitin* adlı intihal tespit programında (*Turnitin*)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8 'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabu ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Yeliz YILMAZ

07.10.2020

Adı Soyadı: Yeliz YILMAZ
Öğrenci No: 801530001
Anabilim Dalı: Okul Öncesi Eğitimi
Programı: Tezli Yüksek Lisans
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
Doç. Dr. Pınar BAĞÇELİ KAHRAMAN

* Turnitin programına Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Sahip Oldukları Öz Düzenleme Becerileri İle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı Yüksek Lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Yeliz Yılmaz

Danışman

Doç. Dr. Pınar Bağçeli Kahraman

Temel Eğitim ABD Başkanı

Prof. Dr. Handan Asûde Başal

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Temel Eğitimi Anabilim/Anasanat Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı'nda 801530001 numaralı Yeliz Yılmaz 'ın hazırladığı "5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Sahip Oldukları Öz Düzenleme Becerileri İle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 21/09/2020 günü 15:30-16:30 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

Doç. Dr. Pınar Bağçeli Kahraman

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Prof. Dr. Handan Asûde Başal

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Burcu Sarı Uğurlu

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

21.09.2020

Önsöz

Araştırmamın başlangıcından bitimine kadar her aşamada bana destek olan, sabırla beni yönlendiren, sorularımı geri çevirmeyerek bana yardımcı olan, aynı zamanda yüksek lisans eğitimim boyunca ilgisi ve fikirleriyle bana yol gösteren kıymetli hocam Doç. Dr. Pınar Bağçeli Kahraman'a teşekkürlerimi sunarım. Ders aşamam ve tez sürecimde tecrübelerine her zaman başvurduğumuz, desteklerini ve bilgilerini bizden esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Handan Asûde Başal'a ve bu süreçte emeği geçen tüm anabilim dalı hocalarıma teşekkür ederim. Araştırma süreci boyunca benimle birlikte yol alan ve bana özveri ile yardımcı olmaya çalışan enstitü memurlarımız, anket uyguladığım okullardaki meslektaşlarıma ve okul yöneticilerine teşekkürü bir borç bilirim.

Hayatımın her anında yanımda olmalarını arzu ettiğim, bugünlere gelmeme en büyük vesile gördüğüm hem maddi hem manevi her anlamda her zaman desteklerini hissettiğim, emek verdiğim, umut ettiğim her konuda başından sonuna kadar benden yardımlarını esirgemeyen canım, kanım annem, babam ve kardeşime teşekkürümün az geleceğini biliyorum. Sahip olduğum en büyük değer sizsiniz. Her şey için teşekkür ederim. KIZINIZ olmaktan gurur duyuyorum. Ne yapsam ne desem hakkınızı ödeyemeyeceğimi biliyorum. Siz olmasaydınız başaramazdım. Her şey için teşekkür ediyorum.

Yeliz YILMAZ

Özet

Yazar	: Yeliz YILMAZ
Üniversite	: Uludağ Üniversitesi
Ana Bilim Dalı	: Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı	: Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: XIII+81
Mezuniyet Tarihi	: 18.06.2018
Tez	: 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Sahip Oldukları Öz Düzenleme Becerileri İle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Danışmanı	: Doç. Dr. Pınar Bağçeli KAHRAMAN

5-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARININ SAHİP OLDUKLARI ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİ İLE ANNE-BABA TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim alan 5-6 yaş çocukların sahip oldukları öz düzenleme becerilerinin anne baba tutumları ile olan ilişkisinin incelenmesidir. Ayrıca bu amaç doğrultusunda, çocukların sahip oldukları öz düzenleme becerilerinin ve ebeveyn tutumlarının çeşitli kişisel değişkenlerin (yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, okul öncesi eğitim alma süresi, ebeveyn cinsiyeti, ebeveyn yaşı, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu ve sosyo-ekonomik düzey) etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmada mevcut durumu ortaya koyma amacıyla yapılan ve nicel bir desen olan ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın örneklemini, Bursa ili Yıldırım ilçesinde okul

öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubundaki 188 çocuk ile bu çocukların öğretmenleri ve anne-babaları oluşturmaktadır. Örneklemin oluşturulmasında seçkisiz olmayan örnekleme yöntemleri içerisinde uygun örnekleme yöntemi benimsenmiştir. Araştırma sonucunda, anne-babaların aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ile çocukların kontrol beceri düzeyleri arasında negatif yönlü ve düşük düzeyli ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Anne ve babaların demokratik, otoriter, aşırı koruyucu, izin verici tutumları ve çocukların düzenleme becerileri arasında anlamlı düzeyde ilişkiye ulaşılmıştır. Anne-babaların demokratik, otoriter, izin verici tutumları ve çocuklara ait kontrol becerileri arasında ise anlamlı düzeyde bir ilişkiye ulaşılamamıştır. Araştırma, okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme ve ebeveyn tutumlarına yönelik bazı uygulama önerilerine dikkat çekmekte ve konuya ilişkin pek çok etkenin derinlemesine anlaşılabilmesi için boylamsal olarak incelenmesini önermekle sona ermektedir.

Anahtar sözcükler: Okul öncesi eğitim, çocuk, öz düzenleme becerisi, anne-baba tutumu, öğretmen görüşleri.

Abstract

Author	: Yeliz YILMAZ
University	: Uludag University
Field	: Basic Education
Branch	: Preschool Education
Degree Awarded	: Master's Degree Thesis
Page Number	: XIII+81
Degree Date	: 18.06.2020
Thesis	: Investigating the Relationship Between 5-6 year Old Children's Self Regulation Skills with Parenting Attitudes
Supervisor	: Assoc. Prof. Dr. Pınar BAĞÇELİ KAHRAMAN

**INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN 5-6 YEAR OLD
CHILDREN'S SELF REGULATION SKILLS WITH PARENTING ATTITUDES**

The aim of this study is to examine the relationship between the self-regulation skills of 5-6-year-old preschool children and their parents' attitudes. In addition, in line with this purpose, children's self-regulation skills and parental attitudes are determined by various personal variables (age, gender, number of siblings, the order of birth, duration of preschool education, parental gender, parental age, mother's education status, father's educational status, and socioeconomic level). In the research, the relational screening model, which is a quantitative design, was used to reveal the current situation. The sample of the study consists of 188 children in the 5-6 age group who attend pre-school education in the Yıldırım district of Bursa province, and their teachers and parents. In the research, the relational survey model, which is a quantitative design, was preferred in order to reveal the current situation. As a

result of the study, it was concluded that there is a negative and low-level relationship between the overprotective parental attitude of the parents and the control skill levels of the children. A significant correlation has been reached between parents' democratic, authoritarian, overprotective, permissive attitudes, and children's organizing skills. There was no significant relationship between the parents' democratic, authoritarian, permissive attitudes, and their children's control skills. The research draws attention to some practical suggestions for self-regulation and parental attitudes of preschool children and ends with suggesting that many factors related to the subject should be examined longitudinally in order to be understood in depth.

Keywords: Preschool education, child, self-regulation skills, parental attitude, teacher views.

Tüm tez sürecimde bana karşı gösterdiğin özveri, sabır ve

fedakarlıklar için ne kadar teşekkür etsem az..

Sen olmasan hayalim yarım kalırdı..

Ünal Deniz'e..

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ	İV
ÖZET	V
ABSTRACT	Vii
İÇİNDEKİLER.....	X
TABLolar LİSTESİ.....	XIV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVI
1. BÖLÜM	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırma Soruları.....	3
1.2.1. Çocukların öz düzenleme düzeylerine yönelik araştırma soruları.	3
1.2.2. Anne-baba tutumlarına yönelik araştırma soruları.....	4
1.2.3. Öz düzenleme ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkiye yönelik araştırma soruları.	5
1.3.Amaç	5
1.4. Önem.....	6
1.5. Varsayımlar.....	7
1.6. Sınırlılıklar	7
1.7. Tanımlar	7
2. BÖLÜM	8

LİTERATÜR.....	8
2.1. Okul Öncesi Eğitim.....	8
2.1.1. Okul öncesi eğitimin amaçları.....	9
2.2. Öz Düzenleme.....	11
2.2.1. Öz düzenlemenin gelişimi.....	13
2.2.1.1. Nörofizyolojik evre.....	13
2.2.1.2. Duyu-motor evresi.....	14
2.2.1.3. Kontrol evresi.....	14
2.2.1.4. Özkontrol evresi.....	14
2.2.1.5. Öz düzenleme evresi.....	14
2.2.2. Öz düzenlemenin boyutları.....	18
2.2.2.1. Davranış düzenleme.....	18
2.2.2.2. Duygu düzenleme.....	19
2.2.2.3. Dikkat düzenleme.....	20
2.2.3. Öz düzenlemeyi etkileyen faktörler.....	21
2.2.4. Öz düzenleyici çocukların genel özellikleri.....	23
2.3. Anne-Baba Tutumları.....	24
2.3.1. Anne-baba tutumlarının sınıflandırılması.....	26
2.3.1.1. Demokratik anne-baba tutumu.....	29
2.3.1.2. Otoriter anne-baba tutumu.....	31
2.3.1.3. İzin verici (hoşgörülü) anne-baba tutumu.....	32
2.3.1.4. Aşırı koruyucu anne-baba tutumu.....	34
2.3.2. Ebeveyn tutumlarını etkileyen faktörler.....	35
2.2.5. Öz düzenleme ve anne-baba tutumu ilişkisi.....	38
2.4. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	39
2.4.1. Öz düzenleme ile ilgili ulusal araştırmalar.....	39
2.4.2. Öz düzenleme ile ilgili uluslararası araştırmalar.....	43
2.4.3. Anne-baba tutumu ile ilgili ulusal araştırmalar.....	49
2.4.4. Anne-baba tutumu ile ilgili uluslararası araştırmalar.....	51
2.4.5. Öz düzenleme ve anne-baba tutumu ile ilgili araştırmalar.....	53

3. BÖLÜM	57
YÖNTEM.....	57
3.1. Araştırma Modeli.....	57
3.2. Araştırma Grubu	57
3.3. Veri Toplama Araçları.....	59
3.3.1. Kişisel bilgi formu.	59
3.3.2. Ebeveyn tutum ölçeği.....	60
3.3.3. Öz düzenleme becerileri ölçeği.....	61
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi	61
4. BÖLÜM	64
BULGULAR	64
4.1. Betimsel İstatistikler	64
4.2. 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Sahip Oldukları Öz Düzenleme Becerileri ile Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular	65
4.3. 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Bulgular ..	66
4.4. 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Anne-Baba Tutumlarına İlişkin Bulgular	76
5. BÖLÜM	87
TARTIŞMA VE ÖNERİLER	87
5.1. Tartışma.....	87
5.1.1. 5-6 yaş grubu çocuklarının sahip oldukları öz düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkiye ilişkin tartışma.....	87
5.1.2. 5-6 yaş grubu çocuklarının öz düzenlemelerine ilişkin tartışma.....	88

5.1.3. 5-6 yaş grubu çocuklarının anne-baba tutumlarına ilişkin tartışma.....	93
5.2. Öneriler.....	98
5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler.	98
5.2.2. Gelecek araştırmalara yönelik öneriler.....	98
KAYNAKÇA.....	100
EKLER.....	134
Ek 1: Araştırma İzni.....	134
ÖZ GEÇMİŞ	141

Tablolar Listesi

<i>Tablo</i>	<i>Sayfa</i>
1. Araştırma Grubunda Yer Alan Çocuklara İlişkin Demografik Özellikler	58
2. Araştırma Grubunda Yer Alan Ailelere İlişkin Demografik Özellikler	59
3. Öz düzenleme ile ebeveynlik tutumuna ilişkin betimsel istatistik sonuçları.....	64
4. Anne-Babaların Ebeveyn Tutumları ve Çocukların Öz Düzenleme Düzeyleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Korelasyon Sonuçları.....	65
5. Çocukların Cinsiyetine Göre Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	67
6. Çocukların Kardeş Sayısına Göre Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları.....	67
7. Çocukların Doğum Sırasına Göre Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları.....	68
8. Çocukların Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Süresine Göre Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları	70
9. Anne-Baba Yaşına Göre Çocukların Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları.....	71
10. Anne Öğrenim Durumuna Göre Çocukların Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları.....	72
11. Baba Öğrenim Durumuna Göre Çocukların Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları.....	74
12. Ailenin Sosyo-ekonomik Düzeyine Göre Çocukların Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları	75
13. Çocukların Cinsiyetine Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin t- Testi Sonuçları.....	76
14. Çocukların Kardeş Sayısına Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	77
15. Çocukların Doğum Sırasına Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	78
16. Çocukların Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Süresine Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	80

17.	Anne-Baba Yaşına Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	81
18.	Anne Öğrenim Durumuna Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	82
19.	Baba Öğrenim Durumuna Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	84
20.	Ailenin Sosyo-ekonomik Düzeyine Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin ANOVA Sonuçları.....	85

Kısaltmalar Listesi

Akt. : Aktaran

f : Frekans

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

ss. : Sayfa Sayısı

SED : Sosyo-ekonomik düzey

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

1. Bölüm

Giriş

Araştırmanın bu bölümünde, amaç, önem, problem durumu, alt problemler, varsayımlarına, sınırlıklarına ve bazı terimlerin tanımlamalarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Son otuz yıl içerisinde çocuklardaki bilişsel ve sosyal gelişimi anlama konusunda ciddi ilerlemeler kaydedilmiştir. Özellikle çocuğun akademik başarılarını inceleyen araştırmalar çocuk, okul, ev ve sosyokültürel kapsamda yer alan çeşitli ve birbirinden etkilenen faktörlerin, erken dönemde başlayıp, tüm okul yaşamı boyunca devam eden sosyal, matematik, okuma-yazma ve dil becerilerine katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur (Morrison, Bachman & Connor, 2005). Öz düzenleme de bu faktörlerden bir tanesidir ve öz düzenleme kavramı, çocukların eğitim hayatlarının ilk dönemlerindeki okul başarıları ile ilgili çıkarımlarda bulunulmasını sağlayan önemli yetilerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. (Gilliam & Shahr, 2006). Öz düzenleme, bir kişinin bilme yetisini, davranışlarını ve hislerini kontrolde tutma, istediği şekilde yönlendirme ve sahip olduğu yetenekler doğrultusunda yatkın olduğu becerileri birleştirebilmesini ifade etmektedir (Schunk & Zimmerman, 1997). Öz düzenleme becerileri, çocuğun bakımını sağlayan kişilerin ve çocuğun etrafındaki diğer önemli kişilerin çocuğun gelişimini yapılandırdığı ve şekillendirdiği sosyal etkileşimlerle ve erken dönem tecrübeleri ile gelişmektedir (Kopp, 1982).

Öğrenme ortamlarının, çocukların sahip oldukları öz düzenleme becerileri gelişimini ve sahip oldukları yetileri kullanabilme becerilerini etkilediği bilinmektedir. Çocukların öğrenmeleri, dâhil olduğu çevrede başlamaktadır ve öğrendikleri kavram, düşünce, beceri ve tutumlar sosyal çevreden etkilenmektedir. Öğrenme için gerekli uyarıcılar, sosyal çevrede mevcuttur. Bunun için çocuğun sosyal çevresindeki kişiler olarak aile, arkadaş, kültürel ortam

ve bunlar arasındaki bağlantılar onun bilişsel gelişimi üzerinde etkili olmaktadır (Altay & Güre, 2012). Aile ortamı ve anne baba tutumları çocukları her anlamda yakından etkileyen en önemli faktörlerdendir. Çocuk gelişiminde en geniş ve sade olan sosyal ilişki, aile içindeki ilişkilere dir. Özellikle de çocuğun anneyle ilişkisi, çocuğun öz benlik gelişiminin en mühim yapı taşlarından dır (Yavuzer, 2008). Ev ortamında öğrenilenler, çocukların psikomotor, bilişsel, dil ve sosyal-duygusal gelişim alanlarını önemli ölçüde etkilemektedir (Büyüктаşkapu, 2012).

Çocukluğun ilk senelerinde, aile ortamında var olan bireylerin hedef belirlemesi, güdülenmeleri ve belirli stratejiler kullanabilmesi gibi öz düzenleme davranışını destekleyen davranışları çocuklar gözlemlemekte ve kendi öz düzenleme tutumlarını oluşturmaktadırlar. Dolayısıyla aileler çocuklarına öz düzenleme hakkında da örnek oluşturmakta ve her bir çocuk farklı bireysel özelliklerinden de kaynaklı farklı öz düzenleme becerileri, kabiliyetleri ve motivasyonlara sahip olmaktadır (Üredi & Erden 2009). Çocuğun model aldığı ana babasının çocukla bağdaşım kurması, sevilen ve sayılan bir birey olması, çocuğa karşı olumlu bir tutum sergilemesi oldukça önemlidir. Çocuğuyla en sıkı iletişim içinde olan kişi ana-babalardır. Bu sebeple ana-babaların çocuklarına karşı tutumu, onların kendilerine olan güvenleri ve özdenetimi gelişmiş bireyler olmaları konusunda önemli bir etkiye sahiptir (Üredi & Erden 2009).

Literatürde yer alan çalışmalar, bireylerin kendi sahip olduğu özelliklere, kendilerini tanımaya yönelmiş ve öz düzenleme becerisinin desteklenmesine odaklanmıştır (Goleman, 1996; Op't Eynde, De Corte & Verschaffel, 2007). Araştırmalar bireyin öğrenmesi, gelişimi ve sosyal ilişkilerinde öz düzenlemenin önemine dikkat çekmektedir. Çünkü yapılan araştırmalarda, öz düzenleme yetisi yaşlılarına göre yüksek olan çocukların dikkatini bir şeye odaklayabilmede yani dikkatini toplayabilmede, davranışlarını kontrol etmede ve duygularını

kontrol etmede yaşlılarına oranla daha da başarılı oldukları gözlenmiştir (Shonkoff & Phillips, 2000). Öz düzenleme, toplumsal hayatın inşasında olduğu gibi bireysel açıdan da önemli bir yapı taşıdır (Tanrıbuyurdu & Yıldız, 2014). Bu nedenle geçmiş yıllardan bu zamana kadar gelen süreçte çocukların sahip oldukları öz düzenleme becerilerine katkı sağlayacak olan eğitim programları, ebeveyn tutumları ve öğretmen yaklaşımlarına gereksinimler giderek artmıştır.

Son birkaç yıldır öz düzenlemeyle ilgili çalışmalar artmasına rağmen Türkiye’de, okul öncesi eğitimi sürdüren çocukların sahip olduğu öz düzenleme becerisini araştıran ya da kapsayan incelemelerin çok az miktarda olduğu gözlenmiştir (Bayındır 2016; Dağgöl, 2016; Ertürk Kara, 2013; Ertürk Kara & Gönen, 2015; Güler Yıldız, Kara, Tanrıbuyurdu & Gönen, 2014; Karakelle & Saraç, 2007; Öztapak, 2017; Sezgin & Demiriz, 2016; Tanrıbuyurdu & Yıldız, 2014; Tutkun, Tezel & Işıktekiner, 2016). Üstelik bu araştırmalardan yalnızca Dağgöl (2016) & Öztapak (2017) tarafından yürütülen araştırmalar, okul öncesi kurumlarında eğitim alan çocuklar ile onların ebeveyn tutum ilişkilerini ele almaktadır. Dolayısıyla farklı bağlamlarda araştırılmasına ve literatürün zenginleştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılan bu çalışmada 5 ve 6 yaş grubundaki çocukların sahip oldukları öz düzenleme becerilerinin anne ve babalarının tutumları ile ilişkili olup olmadığının incelenmesi ve diğer değişkenlerin etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarının; ebeveynlere, öğretmenlere ve geliştirilip düzenlenecek yeni eğitimsel çalışmalara kılavuz olabileceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırma Soruları

Bu bölümde; çocukların öz düzenleme düzeylerine yönelik araştırma soruları, anne-baba tutumlarına yönelik araştırma soruları ile öz düzenleme ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkiye yönelik araştırma soruları alt başlıklar biçiminde sunulmuştur.

1.2.1. Çocukların öz düzenleme düzeylerine yönelik araştırma soruları.

1. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının öz düzenleme beceri düzeyi çocuğun cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
2. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının öz düzenleme düzeyleri sahip oldukları kardeş sayısına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
3. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının öz düzenleme düzeyleri doğum sırasına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
4. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının öz düzenleme düzeyleri okul öncesi eğitime devam etme süresine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
5. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının öz düzenleme düzeyleri anne-baba yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
6. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının öz düzenleme düzeyleri anne öğrenim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
7. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının öz düzenleme düzeyleri baba öğrenim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
8. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının öz düzenleme düzeyleri ailenin sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

1.2.2. Anne-baba tutumlarına yönelik araştırma soruları.

1. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının anne-baba tutumu düzeyleri çocuğun cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
2. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının anne-baba tutumu düzeyleri sahip oldukları kardeş sayısına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
3. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının anne-baba tutumu düzeyleri doğum sırasına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

4. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının anne-baba tutumu düzeyleri okul öncesi eğitime devam etme süresine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

5. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının anne-baba tutumu düzeyleri anne-baba yaşına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

6. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının anne-baba tutumu düzeyleri anne öğrenim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

7. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının anne-baba tutumu düzeyleri baba öğrenim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

8. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının anne-baba tutumu düzeyleri ailenin sosyo-ekonomik durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

1.2.3. Öz düzenleme ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkiye yönelik araştırma soruları.

1. Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocuklarının öz düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3.Amaç

Bu araştırma da amaç, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının sahip oldukları öz düzenleme becerilerinin anne baba tutumları ile olan ilişkisinin incelenmesidir. Ayrıca bu amaç doğrultusunda, çocukların sahip oldukları öz düzenleme becerilerinin ve ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenlere (yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı, doğum sırası, okul öncesi eğitim alma süresi, ebeveyn cinsiyeti, ebeveyn yaşı, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu ve sosyo-ekonomik düzeyleri) göre farklılaşıp farklılaşmadığına yanıt aranmaktadır.

1.4. Önem

Ulusal alan yazında, son yıllarda öz düzenleme kavramı konusuna ilginin arttığı görülmüştür. Bunun temelinde kendisini ve çevresini seven, iletişim kurabilen, sorun çözebilen, dayanışmayı bilen, koruyan, öğrenme konusunda istekli, katılımcı, eleştirel düşünebilen, farklılıklara saygı duyabilen, dünya ve toplum için faydalı olan şeyleri sorgulayabilen, üreten bireyler yetiştirmenin önem kazanması olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla hem kişisel hem de toplumsal değişim ve gelişim açısından, bireylerin kendini, isteklerini bilmesi, davranışlarını kontrol edebilmesi ve yetenekleri doğrultusunda becerilerini kullanabilmesi yani öz düzenleme becerilerini kazanmış olması gerekmektedir. Anne-baba tutumlarının becerilerin kazanılmasında önemli bir etken olduğu düşünüldüğünde; çocuklarını yetiştirmelerine ilişkin yaygın olan anne baba tutumlarının bilinmesi, bu tutumların anlaşılması ve okul öncesi çağı çocuklarının sahip olduğu öz düzenleme becerileri ile ilişkisinin bilinmesi toplumun değişim ve gelişimi için önemli bir etkidir. Ebeveyn tutumlarının öz düzenleme ile ilişkisinin belirlenmesi ve sosyo-ekonomik düzey, anne baba eğitim durumu gibi farklı değişkenlerin etkisinin de incelenmesi ile yeniden yapılandırılacak olan aile eğitim programlarına önemli bir katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde anne-baba tutumları ile farklı birçok konu arasında ilişkilerin incelendiği, ancak öz düzenleme becerisi ile ana-baba tutumu arasındaki ilişki hakkında özellikle okul öncesi dönemle ilgili oldukça az sayıda araştırma olduğu (Dağgül, 2016; Öztapak, 2017) görülmektedir. Bu noktada, 5 ve 6 yaş çocuklarının sahip oldukları öz düzenleme becerileri ile ana-baba tutumları aralarındaki ilişkilerin ebeveyn tutumlarını etkileyen farklı değişkenlerin etkisinin ortaya konulması ile gelecek yıllarda yürütülecek benzer ve daha geniş kapsamlı çalışmalara bir örnek teşkil edebileceği de düşünülmektedir. Son olarak, öz düzenleme becerilerinin anne-baba tutumları ile olan ilişkisinin

belirlenmesinin ebeveynlere ve öğretmenlere tutumlarla ilgili olarak önemli bir farkındalık kazandıracağı söylenebilir.

1.5. Varsayımlar

1. Öğretmenlerin “Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği” nde yer alan sorulara verdikleri cevapların içtenliği ve gerçeği yansıttığı düşünülmektedir.
2. Ayrıca ebeveynlerin “Aile Bilgi Formu” ve “Ebeveyn Tutum Ölçeği” nde bulunan maddelere içtenlik ve tarafsızlıkla yanıtladıkları varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırma, Bursa il merkezi Yıldırım ilçesinde yer alan anaokullarında eğitim almakta olan 5 ve 6 yaş grubundaki 188 çocuk ve onların ebeveynleri ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Okul Öncesi Eğitim: 0-6 yaş grubu aralığındaki çocukları gelişimsel olarak takip etmeyi ve geliştirmeyi amaçlayan, çocuklara akıl yürütme becerileri kazandırmak ve yaratıcılıklarını desteklemelerine olanak sağlayan süreçtir (Başal, 2013).

Öz Düzenleme: Öğrencilerin öğrenme sürecinde kendi hedeflerini belirledikleri, belirledikleri hedefler doğrultusunda da davranışlarını, güdülerini, bilişlerini düzenledikleri ve gözlemledikleri etkin ve yapıcı bir süreçtir (Pintrich, 2000).

Anne-baba Tutumu: Bir birey, nesne ya da ortamın, çocuğa yönelik gelişim alanlarından psikolojik, sosyal ve kişilik gelişimlerini olumlu/olumsuz şekilde etkileyecek olan herhangi bir davranışta bulunma eğilimidir.

2. Bölüm

Literatür

Bu bölümde öncelikle okul öncesi eğitim, öz düzenleme ve ana baba tutumu hakkında genel bilgi sunulmuştur. Ardından ise öz düzenleme ve anne-baba tutumu ile ilgili ulusal ve uluslararası araştırmalar hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim; “Çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar olan dönemi kapsayan, daha sonraki yaşamlarında çok önemli bir yere sahip olan, çocukların fiziksel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişiminin büyük ölçüde tamamlandığı ve kişiliğin şekillendiği gelişim ve eğitim süreci” şeklinde ifade edilebilir (Aral, Kandır & Yaşar, 2003). Başka bir tanımda ise okul öncesi eğitim; bireysel farklılıklara ve gelişim düzeylerine göre düzenlenmiş 0-6 yaş arası çocuklar için zengin teşvik edici ortam fırsatları sağlamak, toplumun kültürel değerleri ve özellikleri çizgisinde fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerine en iyi rehberlik eden bilinçli ve sistematik bir eğitim sürecidir (Özgülük, 2006). Kişilik gelişiminin önemli ölçüde tamamlandığı okul öncesi dönemde verilen eğitim, sonraki öğretmen basamakları üzerindeki etkisi göz önüne alındığında daha da önem kazanmaktadır (Kandır, 2001).

Okul öncesi dönem, çocuğun doğumundan sonra gelişimin en hızlı olduğu 0-6 yıl arasını kapsamaktadır. Çocukların aileden sonra duygusal gelişim, bilişsel ve sosyal gelişimini amaçlayan en önemli yerlerden biri okul öncesi eğitimidir (Bronfenbrenner & Morris, 2006). Bu dönem içerisinde çocuklarda; tutma, koşabilme, yürüme gibi psiko-motor becerilerin geliştiği, sözel anlatım ve konuşma gibi dil gelişiminin sağlandığı, anlayabilme, kavrayabilme ve düşünebilme gibi önemli zihinsel süreçlerin türediği ve geliştirildiği bilinmektedir. Ayrıca çocuğun bu süreçte duygusal, sosyal gelişimi ve dil gelişimine ek

olarak, zihinsel gelişim ve fiziksel gelişimi de sistematik bir eğitimle gelişir. Kısaca okul öncesi dönem, belirli bir program dâhilinde alanda eğitim almış okul öncesi öğretmenleri tarafından, çocuklara daha da güzel alanlar sağlandığı, deneyimlerin ve öğrenmelerin en üst düzeylere getirildiği, aynı zamanda çocuğun ilköğretimine hazırlandığı bir eğitim sürecidir (Bilir, 2005).

Okul öncesi dönem, çocuğun duygusal, sosyal ve akademik gelişiminden sorumlu olan ve topluma faydalı ve bilinçli bireyler kazandırmanın temeli oluşturan ilk eğitim kademesidir. Ahlaki ve toplumsal değerler ile yaşamın sonraki dönemleri için gerekli bilgi ve becerilerin bireye aktarıldığı okul öncesi eğitim büyük önem taşımaktadır (Yavuzer, 2002). Bireylerin belirli davranışları ve yetenekleri kazanabilmeleri için hayatlarında kritik dönemler bulunmaktadır. Okul öncesi eğitim dönemi, ergenlik ve yetişkinlik gibi insan hayatının diğer dönemlerinin temelini atıldığı ilk dönemdir (Akyel, 2011). Buna ek olarak, çocuğun sağlıklı büyümesi, gelişmesi ve öğrenmeye yönelik pozitif davranışlar geliştirmesi için kaliteli duygusal, toplumsal, zihinsel tecrübelerin ve uyarıların sunulduğu, çocuğun özgür olmasının desteklendiği bir çevre oluşturulması gerekir. Bu da mutlu aile düzeni ile ve kaliteli bir okul öncesi eğitimle olasıdır (MEB, 2013).

2.1.1. Okul öncesi eğitimin amaçları. Okul öncesi eğitiminin amacı; çocuğun bütünsel gelişimine katkı sunmak, onu sonraki öğretim basamaklarına hazırlamak, çocuğun kendini anlatabilmesini sağlamak, çocuğun yeteneklerini ortaya çıkarmak, çocuğun girişimci ve sosyal bir birey olarak gelişip yetişmesini desteklemektir (Zembat, 1999). Oktay (1993) okul öncesi eğitimini, 3-6 yaş arasındaki çocukların belirli ve düzenli bir programa göre aldıkları eğitim olarak tanımlamaktadır. Okul öncesi eğitim kurumları, çocuğun her yönden bir sonraki öğretim kademelerine hazırlanması açısından önemlidir. Çocuğun ilköğretimde başarı elde etmesini kolaylaştıran temel nokta, okul öncesi eğitimde öğrendiği bilgiler değil,

çocuğun elde edeceği toplumsal alışkanlık ve tutumlarıdır (Zembat, Yıldız, Önder & Fathi, 1994).

Okul öncesi eğitime gereken önem verilerek; düşünce ve duygularını özgür bir biçimde ifade edebilen, girişimci, araştırmacı kendini kontrol edebilen, modern ve demokratik toplumun gerektirdiği gibi kültürel değerlere saygılı, yeteneklerini kullanma becerisine sahip sağlıklı bireyler yetiştirilmeli ve okul öncesi eğitimin amaçlarına uygun programlar uygulanmalıdır (Zembat & diğerleri, 1994). Türkiye’de okul öncesindeki eğitim programı hedefi; “36-72 aylık çocukların motor, bilişsel, dil ve sosyal-duygusal gelişimlerini, öz bakım becerilerini desteklemek ve ilköğretime hazır olmalarını sağlamak” olarak özetlenebilir (MEB, 2013). Bununla birlikte, Türkiye’de 1739 sayılı MEB Temel Kanunu’nda okul öncesi eğitiminin isteğe bağlı olarak mecburi ilköğrenim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsadığı belirtilmiştir. Ek olarak ilgili Kanun’da okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri; çocukların beden, zihin, duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak, onları ilköğretime hazırlamak, şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak, çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak olarak sıralanmıştır.

Aile üyeleri, sosyal gelişme açısından çocuğun ilk çemberini oluşturur. Çocuğun en önemli hedeflerinden biri kendini kabul etmek ve bu ortamda kişilik kazanmaktır. Çocuğun bu konuda gelişimi okul öncesi eğitim kurumunun işlevlerinden birisidir. Okul öncesi kurumlarının amacı; çevreye uyum sağlamak, bu çevrede aktif olmak, kendi gücü oranında çevreye katkıda bulunmak, toplumdaki insanlarla iyi ilişkiler kurmaktır (Tos, 2001). Okul öncesi eğitimin bir diğer amacı, çocuğun kendi kişiliğine karşı pozitif bir bakış geliştirmesini sağlamaktır. Çocuğun okul öncesi eğitim sırasındaki deneyimleri iyi ve anlamlıysa, bir

sonraki öğrenim basamağı olan ilkokula olumlu duygular ile başlamasını ve başarılı olmasını sağlayacaktır (Yavuzer, 2011).

2.2. Öz Düzenleme

Son dönemlerde üzerine yapılan çalışmaların artış gösterdiği, akademik, gelişimsel ve sosyo-kültürel gibi çeşitli boyutlarda ele alınıp irdelenerek destekleyici yöntemler geliştirilmeye çalışılan (Dağgöl, 2016) öz-yeterlik kavramı ilk olarak Bandura tarafından “Self Efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change” adlı makalede tanıtılmıştır (Bandura, 1977). Bandura 1986’da öz düzenlemeye ait bu kavramı, insan davranışının sosyo-bilişsel teorisi içine yerleştirmiş ve 1997 yılında ise bu çalışmasını “Self Efficacy: The Exercise of Control” adlı kitabında yayınlamıştır.

Öz düzenlemeye ait ilk tanım 1986 yılında öz düzenlemeye ait ilk tanım Amerikan Eğitim Araştırmaları Derneği'nin bilimsel bir toplantısında ortaya konmuştur (Zimmerman, 1986). Konu hakkında pek çok araştırma yapılmış ve self-regulation kelimesi “self”; öz, benlik, şahsiyet olarak, “Regulation” ise düzenleme faaliyeti; bir ilke, kural veya yasa kullanarak davranışı yönlendirme veya kontrol etme olarak açıklanmaktadır (Webber, 1984). Öz yönetim (Güler-Edwards, 2008), öz düzenleme (Sarıbaş, 2009; Yılmaz, 2007), kendini düzenleme (Alan, 2008) ve benlik düzenleme (Şahin, 2007) şeklinde ifadelerde bulunulmuştur. Dürtü kontrolü, öz-kontrol, öz-yönetme, öz-yönlendirme, bağımsızlık gibi kavramlarla birlikte ele alınmıştır (Branson, 2000). Öz düzenleme “kendine yönelik içsel konuşma”, “nesne düzenleme” ve “kural içselleştirme” süreçlerinden meydana gelmektedir. Benliğe yönelik konuşmalara öz düzenleyici yorumlar da denilmektedir (Aydın & Ulutaş, 2017).

Çocuk her şeyi ilk ailede öğrenir. Çocuğun ailesinden sonraki ikinci önemli ortamı okuldur. Bu yaş grubundaki çocuklar, güvendikleri ev ortamından ayrılıp, eğitim kurumlarına

geçiş yapmaktadır. Bu geçiş çocuklar için birçok zorluk ve değişikliklerle mücadele etmek anlamına gelmektedir. Çocuklar birdenbire yeni ve daha kalabalık bir grubun içine dâhil olurlar. Bu değişen ortamla başa çıkabilmek ve başarılı olabilmek için kendini düzenleyecek stratejilere ve sosyal becerilere ihtiyaç vardır (Campbell & Stauffenberg, 2008). Okulun başlamasıyla çocuklarda kademe kademe kendi özünü başarılı şekilde düzenlemeye başlamaktadırlar. Öz düzenleme becerisi, üst düzey düşünme becerisi gerektirdiğinden, çocukları öz düzenleme yapmaya teşvik etmek gerekmektedir. Çocuklar öz eleştiri yaparak, öğrenme süreçlerinde ve amaçları kendileri değerlendirebilme fırsatı bulmaktadırlar (Uygun, 2012). Öz düzenleme becerisi gelişmiş çocuklar bilinçli olarak eylemi gerçekleştirmekte ve böylece "kendi davranışının patronu (master of his own behavior)" olmaktadır (Bodrova & Leong, 2013).

Kopp (1982) öz düzenlemeyi; bir işi başlatma ve yapılan bir işi durdurabilme, bir isteğe uyma ya da istek veya hedef üzerine davranmayı erteleyebilme, sözlü-sözsüz davranışlarının sıklığını ve zamanını ayarlayabilme ve başkaları olmadığında da sosyal olarak onaylanabilen davranışlar sergileyebilme becerisidir. Eisenberg (2005) ise öz düzenleme becerisinin bireysel farklılıklara bağlı olduğu bununla beraber çevresi ile uyumlu olma ve istenmeyen davranışlara engel olma gibi kavramları kapsadığını belirtmiştir. Genel olarak her gelişim döneminde değişik seviye ve özelliklerde görülen öz düzenleme kavramı bireyin duygu, dürtü, dikkat ve davranışlarını düzenleme becerisi olarak da tanımlanmaktadır (Dewall, Baumeister, Schurtz & Gailliot; 2010; Kopp, 1982; Posner & Rothbart, 2000; Zimmerman, 2000). Sonuç olarak öz düzenlemenin birçok farklı durumu kapsadığı, kişinin kendi öğrenme metodlarının farkında ve kendini motive ettiği öğrenme sürecine, davranış ve bilişsel açıdan aktif olarak dâhil olduğu konusunda düşünce birliğine varılmıştır (Zimmerman, 1986).

Erken çocukluk dönemi, birçok becerinin kazanımı bakımından kritik dönemdir. Çeşitli araştırmacılar tarafından öz düzenleme becerilerinin erken çocukluk döneminde kazanılabileceği ifade edilmektedir (Bayındır & Ural, 2016; Tanrıbuyurdu, 2012; Zembat & Unutkan, 1999). Öz düzenleme becerilerinin temelini kendini kontrol etme becerileri oluşturmakta ve çocukların beyinleri geliştikçe ve büyüdükçe, onlardan hem düşüncelerini hem de hislerini zamanla kontrol altına alabilmeleri beklenmektedir (Avcıoğlu, 2009; Bodrova & Leong, 2005). Öz düzenleme, kişinin kendi potansiyellerini bilip, hayatı için riskli olan davranışları engellemesini sağlayan, yeteneklerinin bilincinde olup bu farkındalıkla davranışlarını gözlemleyip, kendi kıstaslarıyla karşılaştıran en önemli faktörlerden biridir (Bandura, 1991; Sternberg, 1998).

Öz düzenleme becerileri yeterince kazanamamış bireylerin, depresyon, yeme bozuklukları, zararlı alışkanlıklara eğilimleri, saldırganlıkları, başarı gösterememe durumları, tepkisel bozuklukları ve suç işleme gibi toplumsal ve biyolojik anlamda olumsuz durumlara sebep olabilecek davranışları ortaya çıkabilmektedir (Schmeichel & Baumeister, 2004).

2.2.1. Öz düzenlemenin gelişimi. Kopp (1982) öz düzenleme aşamalarını beşe ayırmış ve aşamaları şu şekilde incelemiştir; nörofizyolojik, duyu-motor, kontrol, öz-kontrol ve öz düzenleme evresidir.

2.2.1.1. Nörofizyolojik evre.

Öz düzenleme becerisinin temeli olup, doğumdan itibaren üçüncü aya kadar süren süreci kapsamaktadır. Bu evre, yeterince olgunlaşmamış organizmayı, kendisinden daha güçlü uyaranlara karşı koruma süreçlerini ifade etmektedir (Kopp, 1982). Bu evre, refleksif hareketler evresidir. Yenidoğan refleksleri, dünyayla kurulan iletişimin en büyük aracıdır.

2.2.1.2. Duyu-motor evresi. Üçüncü aydan dokuzuncu aya kadar süren bu süreçte, çocuğun eylemleri istendik hale dönüşür. Motor gelişimin önemli aşamaları bu evrede görülmektedir (Berndt, 1997; Bronson, 2000).

2.2.1.3. Kontrol evresi. Bu döneme adımı veren kontrol kelimesi, çocuğun kendi kontrolü değil bakımını üstlenen kişilerin sağladığı kontrolü karşılamaktadır (Kopp, 1982). 12. ayda başlayan (Tümkiye, 2009) bu evre, öz düzenleme davranışlarına benzeyen davranışların ilk defa ortaya çıktığının belirtildiği evredir. Bu becerinin kazanımında önemli bir geçiş evresi olduğunu ifade etmiştir. Kurallara uyma ve bebeğin kendi davranışlarını izlemesi de bu evrededir. Dil gelişimi ve benlik bilinci kazanma açısından kritik bir dönemdir. Bu dönemde kendini yönetme, uyaranlara bilinçli tepkide bulunma yeterliliğine bebek ulaşamamıştır (Aydın, 2014).

2.2.1.4. Özkontrol evresi. 24. aydan itibaren başlayan bu evrede, çocuk artık kontrolü içselleştirmiştir. Erikson (1963), bu yaş grubunda ortaya çıkan davranış takibi ve istendik şekilde yönlendirmenin, erken çocukluk dönemi gelişimsel temel taşı olarak kabul edildiğini belirtmektedir (akt. Vaughn, Kopp & Krakow, 1984). Bu evrede çocuk, yetişkinin yönergelerini basitçe tekrar eder ve yetişkin yokluğunda da öngörülen davranışları sergiler (Kopp, 1982).

2.2.1.5. Öz düzenleme evresi. 36. ay itibari ile başlayan (Kopp, 1982) bu evrede, kontrol aşamaları esneklik kazanır (Kochanska, Katherine & Murray, 2001). Yaşla birlikte çocuklar farklı düzenleme stratejileri edinmeye başlamaktadırlar. Okul öncesi eğitimin başlamasıyla, öz düzenleme desteklenmekte ve eğitim sürecinin bir parçası haline gelmektedir. Öz düzenlemenin gelişimi anne karnında iken ilkel bir şekilde ortaya çıkar ve bebeklik dönemi temel ihtiyaçlarını gidermeye yöneliktir. Bu evrede çocuğun gelişim süreçlerine, ailesi, akranları ve sosyal etkileşim halinde olduğu kişiler tarafından, düzenleme

boyutları da göz önünde bulundurularak katkı sağlanmaktadır (Calkins & Fox, 2002; Rueda, Posner & Rothbart, 2011; Sameroff, 2009). Öz düzenleme yaşla bağlantılı olarak gelişen bir beceridir. Çocuklar başlarda çevresel etkilere bağlı kalır ve içsel bir kontrol mekanizması oluşturur. Daha sonrasında ise hedeflerine uygun olarak bilinçli davranışlar sergilerler ve kendilerine has öz düzenleme mekanizmaları geliştirirler (Bronson, 2000).

2.1.2. Öz Düzenlemenin Kuramsal Temelleri. Öz düzenlemenin bilişsel boyutunun gelişimi zihnin gelişimi ile doğrudan alakalıdır (Bee & Boyd, 2009; Piaget & Inhelder, 2016). Bu kısımda öz düzenleme kavramı hakkında bilgi verilmiştir.

2.1.2.1. Sosyal Öğrenme Kuramı. Bandura'ya ait olan öğrenme kuramlarından sosyal bilişsel kurama göre öğrenmenin; birey, çevre ve davranış olmak üzere üç temel bileşeni vardır. Bu bileşenlerin birbiri ile etkileşimi sonucu öğrenme oluşmaktadır (Öztabak, 2017). Sosyal etkiye ve teşvike vurgu yapan bu kuramın amacı, insanların davranışlarını geliştirirken kontrol ve teşvik yoluyla nasıl düzenlediklerini açıklamaktadır (Ertürk Kara, Güler Yıldız & Fındık, 2018). Öz düzenleyici öğrenmeyi açıklayan bu durumda, bireyin içsel standartlarının olması ve öz değerlendirme becerisine sahip olması gerekmektedir (Kıyaker, 2017). Bandura'ya göre öz düzenleme bilişsel ve sosyal duygusal gelişim için gereklidir (Kıyaker, 2017).

Bronson'a göre (akt. Aydın, 2015) Sosyal öğrenme kuramcılarının göre öz düzenleme becerisi, bireyin kendi davranış ve sonuçlarını gözlemlemesidir. Öz düzenleme, bireyin performans standartlarının uygunluğuna bağlıdır. Bu standartlar geliştikçe, bireyin davranışları içsel ve dışsal ödül ve cezalar temelinde daha az düzenlenir duruma gelmektedir (Keleş, 2014).

2.1.2.2. Psikanalitik Kuram. Freud'un psikoanalitik kuramını oluşturan id, ego ve süpereo yapıları sayesinde kişilik özünü düzenleyebilmektedir (Ertürk Kara, Güler Yıldız & Fındık, 2018; İnci, 2010). Bronson'a göre (2000) Öz düzenleme, ego gelişimi ve olgunlaşması ile paralel gelişim göstermektedir. Freud, kuramında daha çok duygu düzenlemeye odaklanmış ve öz düzenlemenin gelişimini, duygusal ihtiyaç ve isteklerin gelişimi olarak görmüştür. Bu yaklaşıma göre, çocukların öncelikli gelişimsel görevleri, çocuklar için uygun olmayan dürtülerini kontrol eden ve gerçek dünyayla baş edebilen güçlü bir süpereo geliştirmektir (Ertürk Kara, Güler Yıldız & Fındık, 2018).

2.1.2.3. Bilişsel Gelişim Kuramı. Piaget, kuramını uyum ve denge kavramı ile ilişkilendirmiştir. Denge zihinsel işlevler için oldukça önemlidir. Bireyin uyumu denge, dengesizlik, yeniden denge süreçlerinden oluşmaktadır (Şahin, 2016). Öz düzenleme bozulan denge yeniden sağlanırken gelişir (Fındık Tanrıbuyurdu, 2012). Piaget'ye göre (Ertürk Kara, Güler Yıldız & Fındık, 2018) öz düzenleme çelişkileri ya da dengesizlikleri çözümlemede zihinsel denge sağlamaktır.

Piaget, zihnin "zekâ" ve "etki" bileşenlerinin paralel bir gelişim gösterdiğini savunmuştur. 'Zekâ' boyutunda öz düzenleme, amaç ve düşüncelerin kasıtlı bir biçimde yönlendirilmesi ve problem çözme davranışları şeklinde görülmekte iken, 'Etki' boyutunda ise öz düzenleme, irade, istek ve duyguların kontrolü biçiminde ifade edilmiştir (Fox & Riconscente, 2008). Piaget, kişinin zihinsel gelişim dönemlerinden birinden diğerine geçerken öz düzenlemesinin de geliştiğini belirtmektedir (Bronson, 2000).

2.1.2.4. Davranışçı Kuram. Thorndike & Skinner ve diğer davranışçı kuramcılar öz düzenlemeyi, kişinin dürtüselliğini kontrol altında tutmasını sağlayan öğrenilmiş öz kontrol olarak tanımlamaktadırlar (Bronson, 2000; Tekin, 2018). Davranışçı kurama göre davranış, dışarıdan gelen ödül ve cezalar doğrultusunda gelişir (Öztabak, 2017). Öğrenilmiş öz kontrol

de bu ödül ceza döngüsü içerisinde kazanılır (Fındık Tanrıbuyurdu, 2012). Birey istediği bir hazzı erteleyebildiği sürece öz kontrol beceri düzeyini yükseltmekte, tam tersi hazzı engelleyemezse öz kontrol beceri düzeyi düşer ve güdüsel davranışları ortaya çıkar (Logue, 1995).

Davranışçı kuramda öz düzenlemenin temel unsurları en büyük ödülü getirecek olan açık ve uygun hedefleri belirlemesi ve seçmesi, davranışlarına dikkat etmesi öz izleme, öğrendiği bilgileri tekrar etmesi öz eğitim ve büyük ödüle ulaşmak için başarılarını ödüllendirmesi öz pekiştirme (Bronson, 2000).

2.1.2.5. Kültürel Tarihsel Kuram. Literatürde Vygotsky'nin öz düzenleme kavramına rastlanmamıştır ancak çalışmalarını zihinsel işlevler, irade, isteğe bağlı eylemler ve bilinçli davranışlar ifadeleri yer almıştır (Bodrova & Leong, 2007). Vygotsky'nin teorisine göre sırasıyla sosyal konuşma, kendine yönelik konuşma, içsel konuşma şeklinde devam eden ve sonunda sözel düşünme halini alan bir süreçten söz edilmektedir. (Tekin, 2018). Bu konuşmaların amacı, çocuğun “öz düzenleme amacı doğrultusunda kendisi ile iletişim kurması ya da kendi düşünce süreçlerine ve davranışlarına rehberlik etmesidir” (Keleş & Alisinanoğlu, 2014).

Vygotsky'in çalışmalarına göre oluşturulan Kültürel Tarihsel Kuram'da öz düzenleme kavramı, bireyin ihtiyaçları ve değerleri arasında denge kurmasını sağlayan yapı olarak ifade edilmiştir (Bronson, 2000). Bu kuramda öz düzenleme bir bütünün parçaları gibidir. Gelişim süreçlerinin birbirini etkilediği düşünülmektedir (Bodrova & Leong, 2017). Dil, davranışları ve düşünceleri yönlendiren ve kontrol edebilen en önemli sembolik araçtır. Birey dili içselleştirebildiğinde kontrol becerisini kazanmaktadır. Vygotsky'e göre kontrol becerisi

bireyin çevresinden kendisine doğru değişim gösterir (Aydın, 2015; Ertürk Kara, Güler Yıldız & Fındık, 2018).

2.2.2. Öz düzenlemenin boyutları. Öz düzenleme süreçte yapısal ve fonksiyonel bakımdan birçok boyut vardır (Boekaerts, Maes & Karoly, 2005; Polnariev, 2006). Bu alt boyutlar şu şekildedir:

2.2.2.1. Davranış düzenleme. Davranış düzenleme, çocukların tutumlarının sonuçlarını düşünerek hareket etmeleri, davranışlarını planlamaları, dürtülerini kontrol altına almaları, tepkilerini kontrol edebilmeleri, sıralarını beklemeleri ve sabırlı olmaları gibi durumları içerir (Smith-Donald ve diğerleri, 2007). Okul öncesi dönem çocuğu, kendini düzenleme konusunda fazlaca uzmanlaşır. Çocuklar konulan kurallara, sınırlamalara ve metodlara uyum sağlayarak kendi davranışlarını bunlara uygun olacak şekilde planlarlar. Çocuğun kendi kendine konuşması, çevresindekilere yönergeler vermesi öz düzenleme davranışının gelişimi açısından çok mühimdir (Bronson, 2000; Kopp, 1982; McLeod, 2018). Öz düzenleme davranış boyutlarına bakıldığında, o anın gereklerine göre davranabilme, dilsel ve motor davranışlarının sıklık derecesi ve şiddetini içinde bulunduğu çevreye uyarlayabilme, amacına ulaşabilmek için yapmak istediği davranışları geciktirebilme, dışarıdan bir müdahale olmadan doğru olan davranışları ortaya koyabilme gibi becerileri kapsamaktadır (Kopp, 1982). Davranış düzenleme açısından sosyal bir ortam olan okula gitme aşamasına geçiş yapan çocuk, sahip olduğu tutum türlerini sergileyerek yaşıtları ile iletişim kurmaktadır. Okula başlama süreci kritik bir evredir; çünkü kendisinden farklı özelliklere sahip akranlarının ve yeni kuralların olduğu bu okul ortamında davranışını kontrol etme becerilerine sahip olmanın çocuğun okula uyumunu kolaylaştıracak ve hem sosyal hem akademik açıdan daha başarılı olmasını sağlayacak bililmektedir (Brownell & Kopp, 2010; Eisenberg, Zhou & Koller, 2001). Davranışsal düzenleme konusu hakkındaki eksiklikler öğrenmeyi olumsuz

açıdan etkiler. Yönergeleri anımsayıp yerine getirebilme, önemli noktaları fark edebilme, hedefe odaklanabilme gibi davranış düzenleme becerilerine sahip çocuklar okul ortamında daha başarılı olmaktadır (Blair & Ursache, 2011; Sektnan, McClelland, Acock & Morrison, 2010).

2.2.2.2. Duygu düzenleme. Duygu düzenleme, korku, üzüntü, mutluluk, kızgınlık benzeri olumlu ve olumsuzluk içeren duyguların uygun bir şekilde ortaya konulmasıdır (Kopp, 2002). Başka bir ifade ile dikkat ve davranış süreçlerini de kapsayan duygu düzenleme; bireyin hedeflerine ulaşması konusunda karşısına çıkabilecek engellerin üstesinden gelebilmesi, azimli ve kararlı davranabilmesi, planlama yapabilmesi, problemlere çözüm üretmesi ve iletişim becerilerini de içerisine alan öz düzenlemenin bir boyutudur (Cole, Martiin & Dennis, 2004; Koole, 2009). Bebek annesi, babası ya da bakımı ile ilgilenen kişilerden duygularını ifade etmeyi öğrenir. Çocuğun bakımını sağlayan kişiler ile kurduğu ilişkiler, duygularını düzenlemesi ile ilgili ilk deneyimleridir. Bebeğin annesi ya da bakıcısı ile arasında oluşan duygusal sinyaller, bebeğe karşı gösterdikleri duygu ve tepkiler bebeğin öz düzenleme gelişiminin temelini oluşturmaktadır. Nitelikli bir iletişim, çocuğun ilerleyen yaşlarında çevresi ile de benzer etkileşimler kurmasını sağlamaktadır. İlk zamanlarda dış faktörler ile çevresi tarafından yönlendirilen çocuk, dilinin gelişmesi ile beraber kendini ifade edebildiği süreden itibaren artık duygularını kontrol altına alabilir ve düzenleme ile ilgili beceri kazanmaya başlar (Cole, Martiin & Dennis, 2004).

Duygu düzenleme, sadece duygusal bir süreç değildir. Aynı zamanda zihinsel ve davranışsal süreçleri de içermektedir. Duygular bazı durumlarda zihinsel süreçlerin kontrolüne girmektedir (Bell & Wolfe, 2004). Öz düzenlemenin zihinsel boyutunu yürütücü işlevler oluşturmaktadır ve bu işlevler duygu düzenleme sürecinden de etkilenmektedir. Bireyin yaşadığı korku ve stres gibi hisler yürütücü dikkat sürecini olumsuz etkilemektedir

(Dennis & Chen, 2007). Çocuklar duygularını yaşlarına bağlı olarak yerinde, zamanında ve anlaşılır şekilde kontrol etmektedirler ve ifade edebilirler (Artan & San-Bayhan, 2005). Koole (2009), bireyin hedeflerini belirlemesi ve bir duruma yönelik karar verebilmesi için duyguların oldukça etkili olduğunu vurgulamıştır. Duygu düzenleme becerileri, bireyin ihtiyaçlarını belirleyerek tatminini sağlamaktadır. Hedeflerini gerçekleştirme ve başarıma konusunda kolaylık sağlayarak bireyin kendini gerçekleştirmesine yardımcı olmaktadır. Çocuklardaki duygu ve davranış düzenleme becerilerinin gelişimi, çocuğun sosyal yeterliliği, akranları tarafından kabulü, okul hayatındaki başarısı ve günlük hayata uyum sağlayabilmesi gibi durumlar için çok önemlidir. (Bronson, 2000). Bu becerilerin gelişim sürecinde ebeveynlerin çocuklarını problemleri konusunda onlarla konuşması, duygularını doğru şekilde ve uygun yollarla ifade etme metodları konusunda onları yönlendirmesi ve teşvik etmesi gerekmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına gergin oldukları durumlarda nasıl davranmaları gerektiği ve dikkatlerini nasıl başka yöne çevirebilecekleri konusunda rehberlik yapması, öz düzenleme açısından önem taşımaktadır (Cole, Dennis, Smith- Simon & Cohen, 2008).

2.2.2.3. Dikkat düzenleme. Dikkat düzenleme, zihinsel işlev becerilerinin bir parçasıdır (Bronson, 2000). Öz düzenlemenin evrelerinden biri olan ve öz düzenlemeye katkı sağlayan yürütücü işlevlerden olan dikkat düzenleme; bilgiyi hafızada tutma, dikkat dağıtıcı veya ilgisiz uyarılar ile başa çıkabilme, dikkatini odaklama, bölme ve sürdürme, sonraki davranışlarını planlayabilme becerilerini kapsamaktadır (Harris, Robinson, Chang & Burns, 2007; Peker, 2013). Yürütücü işlevlerin önemli bölümlerinden biridir. Bilişsel süreçler; yürütücü işlevlerin dikkat, engelleyici kontrol ve çalışma belleği alt boyutlarından oluşmaktadır.

Dikkat, dikkatini odaklayabilme, gereken bilgiyi seçebilme, dikkatini yoğunlaştırma, plan yapabilme, yönergeleri hatırlama, problemi çözebilme ve dikkat dağıtan durumları arka

planda bırakarak hedefe odaklanabilme, gerektiğinde dikkatini başka yöne kaydırabilme gibi tutumları ifade etmektedir. (Blair & Ursache, 2011; McClelland & Cameron, 2011; Minde, 2000; Skibbe, Connor, Morrison & Jewkes, 2011). Çalışma belleği, farklı görevler ile ilgili bilgileri düşünme, yapılandırma ya da değiştirebilme, bilgiyi işleme sürecinde akılda tutabilme gibi zihinsel işlemleri ifade etmektedir (Matthews, Ponitz & Morrison, 2009; Smith & Kosslyn, 2007).

Engelleyici kontrol bir öz düzenleme çeşididir. Okul öncesi dönemde yürütücü işlevlerin gelişmesinde rol almaktadır. Engelleyici kontrol, çalışma belleğinin işlevini yerine getirmesi için hedefe ulaşmaya engel olan baskın gelen isteklerin kontrol edilmesini sağlamaktadır. Bilinmeyen, yeni durumlara karşı tepkilerini düzenleyebilme, olumsuz tepkileri engelleyebilme, uygun davranışları sergileyebilme, planlama gibi beceriler engelleyici kontrol becerilerinin içinde yer almaktadır. Dikkatini odaklayabilme ve engelleyici kontrol yeteneği olan çocukların okul hayatlarında daha başarılı oldukları gözlenmiştir (Blair & Razza, 2007; Sektnana ve diğerleri, 2010). Engelleyici kontrol becerisi ile çocuklar kuralların farkında olarak baskın gelen isteklerini engelleyip, istenen davranışları sergileyebilmektedir (Blair & Ursache, 2011). İzin almayı tercih eden çocuk engelleyici kontrolüne hâkim demektir. Engelleyici kontrol becerisi gelişmemiş çocukların fiziki ve sözel saldırganlık davranışları gösterdikleri saptanmıştır (Utendale, Hubert, Saint-Pierre & Hastings, 2011).

2.2.3. Öz düzenlemeyi etkileyen faktörler. Öz düzenleme becerisini etkileyen ve bu becerinin gelişmesinde birçok rolü olan çeşitli faktörler vardır. Çocuklar öğrenmeyle ilgili sosyal, duygusal ve davranış becerileriyle ilgili ilk deneyimlerini aile ortamında kazandıklarından, aile ortamı öz düzenlemeyi etkileyen önemli faktörlerden biridir (Özdemir, Vatandaş & Torlak, 2009). Çocukların iletişim içinde olduğu aile bireylerinin tutum ve

davranışları dış uyaranları fazlasıyla dikkate alan çocuk için etkilidir (Cüceloğlu, 2006).

Tutarlı anne baba tutumları ve sevgi dolu aile ortamı çocuğun gelişimini olumlu etkilemektedir (Akgün & Yeşilyaprak, 2011). Çocuğa paylaşma duygusunu öğreten, geliştiren en önemli deneyimlerden biri kardeş ilişkisidir. Çocuklar benmerkezci dönemlerinde olmasına rağmen kardeşleriyle aralarındaki sevgi bağı paylaşma becerisi kazanmalarını sağlamaktadır (Unutkan, 2007). Olumsuz anne baba tutumları ve ikisi arasındaki sorunlu ilişki kardeşlerin arasındaki iletişimi de kötü yönde etkileyebilmektedir (Feinberg, Solmeyer & McHale, 2011). Dolayısıyla çocukların büyüdüğü ortam, anne ve babaların tutumları kardeş ilişkisini etkilemektedir. Bunların yanında kardeşler arasındaki yaş farkı, cinsiyet, kişilik özellikleri, ebeveynlerin kardeş ilişkileriyle ilgili tutumu, kardeşlerin zihinsel ve sosyal gelişim özellikleri kardeşler arasındaki ilişkinin niteliğini belirleyen etmenlerdir (Rodop, 2015).

Okul öncesi eğitim, çocuğun öz düzenleme gelişimine etki eden önemli faktörlerden biridir (Üredi & Erden, 2009). Okul öncesi dönemde çevre öz düzenlemenin gelişiminde etkili bir faktörlerdendir (Bronson,2000). Bronson'a göre çevre, çocuğun yeni stratejiler belirlemesini ve öz düzenleme kontrol için deneyimler kazanmasını sağlamakta, yani çevre çocuğu 'eğitmektedir'. Aynı zamanda çocuğun ihtiyaç duyduğu sınırlamaları/kısıtlamaları barındırmaktadır.

Yaş öz düzenlemenin gelişimine etki eden bir başka faktördür. Yaşın ilerlemesi ile birlikte edinilen tecrübeler birlikte duygu düzenleme becerileri değişim ve gelişim göstermektedir (Bronson,2000). Öz düzenleme becerilerinin arttırılmasında en büyük etkenlerden biri de başarıdır. Başarılar, başarısızlıkları azaltırken, öz düzenleme becerisini de arttırmaktadır. Çocuğa yöneltilen isteklendirme cümlelerinin, çocuğun öz düzenlemesini arttıran bir etkisi vardır. Mizaç ve bireysel farklılıkların da öz düzenleme becerisinin

gelişiminde etkili olduğu görülmektedir. Bu nedenle öz düzenleme becerisini desteklemek için bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır (Blair & Razza, 2007).

2.2.4. Öz düzenleyici çocukların genel özellikleri. Öz düzenleme kavramı gelişmiş olan çocuklar, kendi motivasyon, davranış ve bilişlerini kontrol edip, düzenleyip uyarlayabilmektedirler. Öz düzenleme becerisi yüksek çocuklar, hedeflere yönelirken güdülenebilmektedirler. Bu çocuklar, istedikleri bir konuda, istedikleri kadar bilgi araştırıp, öğrenmekte ve bu uğurda birtakım eylemlerde bulunabilmektedirler. Bu eylemlerin sonuçlarını da kendileri değerlendirebilmektedirler. Öz düzenlemesi yüksek çocuklar başkalarının kontrolünü kabul etmemekte ve sadece kendi kendilerini kontrol etmeyi tercih etmektedirler. Bu çocuklar ellerinde olan kaynakları aktif kullanmaktadırlar. Becerileri üst düzey olan bu çocuklar hedefleri doğrultusunda zamanı ve ortamı kendi çıkarına kullanabilmekte ve ayrıca iş birliği davranışı sergilemektedirler (Pintrich, 1995; Kuyumcu Vardar, 2011). Diğer çocuklara göre olabilen durumlara karşı daha az kaygı ve depresyona hissine girmektedirler. Ayrıca bu düzenleme becerisine sahip çocuklar, geçmişten geleceğe bağ kurarak yaşayabilecekleri stres kaynağı yaratabilecek durumları kestirip, o tip durumlarda nasıl davranmaları gerektiği konusunda bilinçle davranabilmektedirler (Buckner, Mezzacappa & Beardslee, 2009). Genellikle öz düzenleme beceri düzeyleri yüksek çocuklar, akademik başarı olarak da yüksektir. Bir eylemi planlı bir şekilde başlatabilir, yürütebilir, sürdürebilir ve sonlandırabilirler. Farklı bir durum veya kişilerle karşı karşıya kaldıklarında adaptasyon sorunu yaşamazlar ve genellikle insan ilişkileri kuvvetlidir (Bernier, Carlson & Whipple, 2010). Öz düzenleme çocuklar, öğrenmeye katkısı bulunacak birçok kaynağı kendisi oluşturup, daha sonra da kendi lehine kullanabilmektedirler (Iran-Nejad, 1990). Bu çocuklar hedeflerine ulaşmak için öğrenme konusunda daha fazla gayret göstermekte ve ısrarcı davranmaktadırlar (Schunk, 1990). Öz düzenleme bu çocuklar uyuşmazlıkları gidermeye veya

tutarsızlığı önlemeye ve azaltmaya odaklanmaktadır (Moretti & Higgins, 1999). Öz düzenleme becerilere sahip çocukların genellikle yapıları daha pozitiftir. İçlerine kapanmazlar ve sorunlarıyla yüzleşmeyi tercih etmektedirler. Akranlarına göre bilgiyi tutma, kullanma ve değerlendirme açısından üst düzey çocuklar olduğu görülmektedir (Tseng, Dörnyei & Schmitt, 2006). Bu çocukların verilen sorumluluklarını yerine getirebilmek için üstün çaba harcadıkları ve genelde ödevleri konusunda istekli oldukları görülmüştür. Özdenetimleri yüksektir. Sorumluluklarını gerçekleştirebilmek için kendi kendilerini motive edenilir ve dikkatlerini dağıtabilecek şeyleri engelleyebilirler. Stratejiler kullanmada, zamanlarını doğru ayarlama ve kendilerine hedefler belirlemede öz düzenleme becerilerinden faydalanmaktadır (Ramdass & Zimmerman, 2011). Toplumun daha çabuk ve kolay kabul ettiği kişilerdendirler. (Baumeister, DeWall, Ciarocco & Twenge, 2005). Kısaca ele alacak olursak, başarı, kişiler arası ilişkiler, benlik gibi konularda gelişebilmek için öz düzenleme becerisini kazanmak, çocuk için kaçınılmazdır (Molden & Dweck, 2006).

Düşük öz düzenleme becerisine sahip çocuklarda kaçınma davranışı öğrenme faaliyetlerinde bulunmamak için görülebilmektedirler. Bu çocuklarda ruhsal problemler yaşanabilmektedir (Beauregard, Paquette & Levesque, 2006). Öz düzenleme becerisi düşük olan öğrenciler, olaylarla baş etmekte zorlanır ve problem çözmede yetersizdir. Kendine güveni azdır ve kendine karşı hep şüphesi vardır. Genelde ilk denemelerde başarısız olursa, tekrar denemekten kaçınır. Umutsuz ve mutsuzluk hissi içerisindedir. Sıkça kendini savunur. Öz düzenleme becerisi, öğrencilerin başarı düzeylerinde oldukça güçlü bir etkidir (Agrawal, Norman & Eva, 2012; Oktaylar, 2006; Paris & Paris, 2001).

2.3. Anne-Baba Tutumları

Doğumdan sonraki ilk sosyal çevre, çocuğun ailesidir. Aile en genel tanımıyla toplumun en küçük birimidir. Aile evlilik bağı ile başlamakta, evlat edinme ya da kan bağı ile

de devam etmektedir. Aile kavramı hem toplumu hem de bireyleri etkilemektedir (Baran & Yurteri Tiriyaki, 2016).

Dünyaya gelen her birey için doğum öncesinde ve doğum sonrasında etkileşim kurulan ilk çevre, anne ve babadır. Dolayısıyla çocuğun gelişimi dünyaya geldiği andan itibaren ailenin etkisi ile şekillenmektedir. Çocuklar yaşam ile ilgili ilk deneyimlerini ailede kazanmaktadırlar. Ailenin en önemli görevleri, çocuklarının iyi bir şekilde eğitimi ve gelişimini sağlamaktır. Bu doğrultuda anne-baba, çocuğun korunması, barınması, beslenmesi ve öğrenmesi için çocuğuna imkânlar tanımaktadır. Anne ve baba, çocuğuna sevgiyi, ilgiyi, şefkati yeteri kadar gösterirse, çocuğun ihtiyaçlarını doğru zamanda ve yerinde karşılarsa, çocuk üzerinde bir güven duygusu temeli oluşmaktadır (Çağdaş & Seçer, 2006; Ömeroğlu, 1994). Ayrıca çocuklar en yakın rol model olarak kabul ettikleri anne babalarını taklit ederek ve anne babalarının davranışlarını benimseyerek kişiliklerini oluşturmaya başlamaktadırlar (Birgin, 2012). Anne ve babaların sergiledikleri çocuk yetiştirme tutumu, ilerde çocuğun kişiliğinin oturmasında, olumlu yönde etkisi altına alabildiği kadar olumsuz yönde de etkisi altına almaktadır. Çocuk ile kurulan iletişim ve model olunan davranışlar çocuğun öz düzenleme gelişimini de etkilemektedir (Ceyhan, 2000). Bu nedenle anne babanın en önemli özelliklerinden birisi sergiledikleri tutum ve davranışlarda kararlı ve tutarlı olmaları gerektiğidir (Yavuzer, 2010).

Anne baba tutumları, olumlu ya da olumsuz tutumlar olarak sınıflandırılabilir. Ebeveyn tutumlarını sınıflandırırken bu tutumlar somut olarak ortaya çıkmasa da davranışlar aracılığıyla kendilerini açığa vurarak ortaya çıkmaktadır (Senemoğlu, 2002).

Çocukta istenilen yönde davranış değişikliği meydana getirmek anne-babanın onunla kurduğu sağlıklı bir iletişimle mümkündür. Otokontrol sahibi, girişimci ve özgür bireyler yetiştirmek ancak sağlıklı bir iletişimin ürünü olarak ortaya çıkacaktır (Yavuzer, 2010). İnsan

hayatında büyük etkiye sahip olan bu dönem iyi değerlendirilmeli ve çocuklar için gerekli olan olumlu birçok beceri bu dönemde kazandırılmalıdır (Samancı & Uçan, 2017).

2.3.1. Anne-baba tutumlarının sınıflandırılması. Ebeveynler çocukları dünyaya geldiğinde, çocuğunun sahip olmasını istediği bazı düşüncelere sahiptirler. Her anne baba nasıl bir çocuğu olmasını istiyorsa çocuğuna bu doğrultuda yön vermeye çalışmaktadır. Kendi beklenti ve amaçlarına uygun bir çocuk yetiştirmek isteyen ebeveynler farklı tutumlar geliştirmektedir. Kimi ebeveyn pekiştiriciler kullanmakta, kimi ebeveyn çocuğunu disiplin altında tutmaya çalışmaktadır. Kullanılan bu farklı metotlar, kültürel durumlara, değer yargılarına, bulunulan çevrenin koşullarına ve çocuğun akran gruplarına göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu değişkenlerin farklı olması da anne-babaların kendi çocuk yetiştirme tutumlarını oluşturmalarını sağlamaktadır (Baumrind, 1971).

Tutum, anne babaların çocuklarını büyütürken, çocuklarına karşı sergiledikleri tutum ve tüm davranışların genel adıdır (Toksöz, 2010). Ebeveyn tutumları çocukların yaşamlarının ilk yıllarında ebeveynle olan ilişkilerinde ve sosyal davranışlarında etkilidir (Fitzgerald & White, 2003). Çocuğun doğumuyla beraber karşılaştığı ilk çevre ailesidir. Anne-babaların çocuklarına gösterdikleri tutum, birbiri ile olan ilişkileri ve sosyo-kültürel düzeyleri çocukların zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerinde belirleyicidir (Altay & Güre, 2012). Aile değerlerinin farklılıkları, beklentiler, genel toplumsal yapı ve kültür ebeveyn tutumlarını etkilemekte ve ebeveyn ile çocuğun ilişkisini şekillendirmektedir. Anne-babanın çocuk yetiştirmede benimsedikleri ana-babalık rolleri, toplumun değer yargıları, sahip oldukları çocukluk deneyimleri, ana-babaya düşen görevlerin ve sorumluluklarının farkında olmaları gibi etkenler, ebeveynlerin çocuğa karşı tutumunu etkileyen faktörler arasında yer almaktadır (Aslışen, 2017). Bunun yanında çocuğun cinsiyeti, kardeş sayısı, kişilik özellikleri, aile içi kişi sayısı, ekonomik durum, ana-babaların çocukluklarında sevgi ve ilgi düzeyleri, insani

değerleri görüp-görmemeleri gibi pek çok etkenin çocuk yetiştirme tutumlarında etkili olduğu görülmektedir (Günel, 2007; Yalçın & Türnüklü, 2011).

Okul öncesi dönemde anne-babaların çocuk yetiştirme tutumları büyük bir önem taşır. Araştırmacılar tarafından yapılan araştırmalarda, bazı ebeveyn özellikleri incelenip, bulunmuştur. Baumrind bu araştırmaları yapanların en önde gelen isimlerindendir. Baumrind (1966), ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme şekillerini; (aşırı hoşgörülü) izin verici tutum, (otoriter) baskıcı tutum ve demokratik (ılımlı otoriter) tutum şeklinde sınıflara ayırmıştır (Hale, 2008) fakat daha sonraki yıllarda bu sınıflandırmaya aşırı koruyucu boyutu da eklemek gerektiği düşünülmüştür. (Kuzgun, 1991; Yavuzer, 2008). Baumrind'in (1971) ana babalık stilleri, kabul boyutu ve kontrol boyutuna bağlı olarak demokratik tutum, otoriter ve izin verici tutum olarak üç tutumda tanımlanmıştır. Otoriter tutum yüksek oranda kontrol, alt seviyede ise kabul içerirken; izin verici tutum alt seviyede kontrol, yüksek oranda kabul içermektedir. Demokratik tutum ise yüksek seviyede hem kontrol hem de kabul içermektedir. Maccoby & Martin (1983) taksonomilerinde düşük seviyede kontrol ve kabulü içeren ihmalkâr tutumu, bu üç tutuma eklemeyi uygun görmüştür (Balaguru, 2004). Otoriter tutum katı disiplin ve itaatkarlığı savunurken, izin verici tutum ise sınırsız olmayan özgürlüğü ifade etmektedir. Demokratik tutum da bunlara ek olarak yol göstericiliği ve bireyselliği savunmaktadır. Çocuğa kontrol uygulamayan ihmalkâr tutumda, ilgi ve sevgi de hissettirilmemektedir (Gander & Gardiner, 2010).

Ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri ve çocukların sosyal çevredeki ilişkilerini devam ettirmesine imkân sağlanması, çocuğun yüksek özdenetim geliştirmesi üzerinde önemli etkiye sahiptir (Erkan, 2002). Bu nedenle ebeveynlerin çocuklarıyla aralarındaki iletişimin sağlıklı olması ve sergiledikleri tutumun çocuğun gelişimi açısından doğru olanının tercih edilmesi

önemlidir. Ancak bütün aileler olumlu ebeveynlik stilini uygulamakta başarılı olamayabilirler. Anne-babaların çocuk yetiştirme tarzları, yaşanılan kültürel çevrenin tesiri, ebeveynler arasındaki ilişki, sosyo-ekonomik durum, anne-babanın algıladığı aile tutumu, ebeveynlerin eğitim seviyeleri, sahip olunan çocuk sayısı, çocuğun cinsiyeti ve yaşı gibi birçok etkene bağlı olarak değişebilmektedir (Çağdaş & Seçer, 2006). Yetiştirme tarzlarına etki eden bu faktörler, anne-baba ve çocuk ilişkisi üzerinde ve dolayısıyla ebeveyn tutumu üzerinde güçlü etkiler oluşturabilmektedir. Freud'un genel teorisini destekleyen Hirschi & Gottfredson (1990)'un yaklaşımsal açıklamalarındaki, kendini kontrol etme gelişiminin aile içinde model alınan kişilerin davranışlarının öğrenilmesiyle gerçekleştiğini ifade etmekte, ebeveynlerin tutarlı ve kontrollü bir disiplin yoluyla kendini kontrol etme becerisini yerleştirdiğini öne sürmektedirler (akt. Türkeş, 2004).

Anne-baba tutumları, çocuklar üzerinde hem olumsuz hem de olumlu öz düzenleme mekanizmalarının belirleyicileridir (Patock-Peckham, Cheong, Balhorn & Nagoshi, 2001). Öz düzenleme ile ebeveyn stilleri arasında güçlü ilişkilerin bulunduğu birçok araştırma mevcuttur. Üredi & Erden (2009), ebeveyn tutumlarının öz düzenleme becerisi üzerinde etkisinin olduğunu saptamışlardır. Şimdiye kadar incelenen ebeveynlik ve öz düzenlemeyle ilgili yapılan çalışmaların birçoğunda ana-baba tutumlarının, çocuk ve ebeveynlerin birbirlerine yönelik davranışlarını karşılıklı olarak etkilemekte ve çocukların kendi kendini düzenleme becerisi üzerinde olumlu etkilere sahip olduğunu göstermektedir (Bell, 1968). Gottfredson & Hirschi (1990) teorisinde etkisiz anne-babalığı, öz düzenleme becerisinin düşük olmasının temel nedeni olarak göstererek; ebeveynler, çocuklarının davranışlarıyla ilgilenmediğinde, davranışları denetlemediğinde ve disiplin eksikliğinde çocukta başarısız öz düzenlemenin geliştiğini açıklamaktadır (akt. Gözübüyük, 2015). Öz düzenlemenin gelişmesinde ve yerleşmesinde, çocuk-ebeveyn arasındaki ilişkinin yakınlığına değinilmesinin

yanı sıra Gottfredson & Hirschi, (1990) birden fazla çalışmada anne-baba ve çocuk arasındaki yakın ilişki ile özdenetim arasında negatif yönlü bir ilişkiden bahsedilmektedir (akt. Gözübüyük, 2015). Bu sonuçlara bakıldığında ebeveynlerin çocuklarına karşı yakın ilgi göstermesi, çocuklarının özdenetim düzeyinin artmasını sağlamaktadır. Yani anne-baba ve çocuk arasındaki daha az ilgi, daha az sıcaklık ve uzak ilişki çocuklarının özdenetim seviyesinin düşmesi ile sonuçlanabilmektedir.

Keller (2008) araştırmasında, öz düzenleyici yönelimleri ebeveynlik stilleri ile incelediğinde, çocukların otoriter tutumdaki ebeveynlerinin önleyici davrandığı, demokratik tutumdaki ebeveynlerinin ise destekleyen konumda olmaya çalıştığı bulunmuştur. İzin verici tutumlu ana-babaların ise çocuklarının öz düzenleme becerilerine önem verdiği görülürken, çocuklarının davranışları üzerinde aşırı kontrolcü olan ebeveynlerin çocuklarının başarısız bir öz düzenlemeye sahip oldukları buna karşın; çocuğunun özerkliğine imkân sağlayan ebeveynlerin çocuklarının ise başarılı öz düzenlemeye sahip olduğu gözlenmektedir (Hill & Holmbeck, 1986). Ayrıca demokratik tutum ile öz düzenleme arasındaki ilişki üzerinde çalışan araştırmalar incelendiğinde (Chirkov & Ryan, 2001; Guay, F. et al. (2010) demokratik ebeveyn tutumunun, çocuğun özdenetim gelişimi üzerinde olumlu etkisinin olduğu görülmüştür (Gözübüyük, 2015).

2.3.1.1. Demokratik anne-baba tutumu. Ana baba tutumları içinde demokratik tutum en doğru bulunan tutumdur. Çocuklar, psikolojik ve sosyal açıdan en çok gelişimi, demokratik aile ortamında göstermektedir. Çocukların kendilerini ifade edebilen, kendi özdenetimini kendi sağlayabilen, özgüvenli bireyler olarak gelişmeleri için aile ortamları ve anne-babasının tutumları çok önemlidir (Üredi & Erden, 2009). Demokratik tutum sergileyen anne babalar, çocuklarıyla kurdukları etkileşimlerinde ilgili ve sıcaktırlar. Çocuklarını sabırla ve onlara karşı duyarlı bir biçimde dinlerler. Aile olarak verecekleri tüm kararlara, çocuklarını

mutlaka katar ve görüşlerini alırlar. Demokratik tutumu benimsemiş ailelerin çocuklarının akademik başarı düzeyleri üzerine yapılan çalışmalarda demokratik aile içinde büyüyen çocukların, izin verici tutum ya da otoriter tutumu benimsemiş aileler ile büyüyen çocuklara nazaran sosyal gelişimleri, benlik saygıları gibi ölçümlerde daha iyi puan aldıkları görülmektedir (Şimşek, 2006).

Bu tutuma sahip anne babaların talepkar ve verici oldukları görülmüştür. Genellikle bu tutumu gösteren anne babalar, planlı ve düzenlidirler. Planlı çocuk yetiştirme tanımlarına uygundur. Demokratik anne babalık, olumlu ya da dengeli anne babalık olarak da adlandırılmaktadır. Bu tutum, olgunluk konusunda yüksek beklentiler barındıran çocuk merkezli yaklaşımla tanımlanmaktadır. Demokratik anne babalar, çocuklarının nasıl hissettiğini anlayabilmekte ve çocuklarına duygularını nasıl düzenleyeceklerini öğretmektedirler. Onlar genellikle çocuklarına problem çözmek için uygun yollar bulma konusunda yardım etmektedirler. Demokratik anne babalar, çocuklarını bağımsız olmaları için cesaretlendirmekte ancak, yine de davranışlarına kurallar ve sınırlar koymaktadırlar (Santrock, 2007).

Demokratik tutum, anne babalarda genellikle yüksek anne baba vericiliği ve yüksek ana-baba talepkarlığı olduğunda ortaya çıkmaktadır. Demokratik anne babalar, çocukları için açık standartlar belirlemekte, oluşturdukları sınırları yansıtmakta ve ayrıca çocuğun kendi otonomisini geliştirmesine izin vermektedirler. Ayrıca çocuklarında olgun, bağımsız ve yaşa uygun davranışlar beklemektedirler (Santrock, 2007).

Demokratik anne babaların sınırları ve talepleri belli olup, anne baba ceza uyguladığı zaman nedenini açıklamaktadır. Anne babalar, çocuklarının ihtiyaçları ve endişeleri konusunda duyarlı olup çocuk yanlış yaparsa onu cezalandırmak yerine bağışlamayı ve öğretmeyi daha çok tercih etmektedirler. Hem çocuğun kendi otonomisini geliştirmesi hem de

disiplinsel uyum bu tutumda önemlidir. Yetişkin olarak kendi görüşünün benimsenmesini istemekte ancak çocuğun bireysel ilgi ve kendi yöntemlerini de göz ardı etmemektedirler. Demokratik ebeveynler, çocuğun var olan özelliklerini desteklemekte ve gelecek için standartlar da belirlemektedirler. Amaçlarına ulaşmak için mantık, güç, sistemli şekillendirme ve pekiştirmeyi kullanmakta ve kendi kararlarını grubun fikirlerine ya da çocuğun isteklerine dayandırmamaktadırlar (Baumrind, 1966).

2.3.1.2. Otoriter anne-baba tutumu. Çocuklarına karşı otoriter/baskıcı tutum içerisinde olan ana-babaların çocuklarının kişiliklerine saygı duymamakta, katı disiplin uygulamakta, çocukta olan güvenin yitirilmesine neden olmaktadır (Mutallimova, 2014). Otoriter/baskıcı tutumda sadece anne-baba standartlarına itaat beklenmektedir. Çocukların ilgi, ihtiyaç, istek ve kabiliyetlerine bakılmamakta ve sözel iletişime olanak tanınmamaktadır (Bolattekin, 2014). Otoriter tutumla yetiştirilmiş çocuklar, ailesinin fazla beklentisi nedeniyle, beklenen başarı ve davranışları yerine getirememekte ve dolayısı ile kendilerine olan güvenlerini yitirmektedirler (Günalp, 2007). Çok çabuk ağlayabilen ve çok sık aşağılık duygusuna kapılan çocukların baskı altında büyüdüğü, suçlandıkları, cezalandırıldıkları ve sürekli müdahale altında tutuldukları söylenebilmektedir (Umucu Alpoğuz, 2014; Yavuzer, 2011). Otoriter anne ve babaların çocuklarının genellikle mutsuz, huysuz ve çekingen oldukları, güven duygularının zayıf ve sınıf başarılarının daha düşük olduğu görülmüştür (Bacanlı, 2003). Ayrıca bu çocukların; kuralcı, otoriter, diğer çocuklara karşı düşmanca davranan, despot, yetişkinlere karşı dirençli, yaratıcılıktan uzak olarak yetiştirildiği belirlenmiştir. Erkek çocukların daha agresif, kız çocuklar ise daha bağımlı oldukları da ifade edilmektedir (Senemoğlu, 2002).

Otoriter bir anne baba aynı zamanda benmerkezcidir. Tam olarak otoriterlik, ebeveynin isteklerinin buyruk halini aldığı ve emir ve isteklerinin gerçekleşmemesi

durumunda genellikle fiziksel cezanın uygulandığı bir tutum şeklindedir (Erkan, 2002). Bu tür anne babaları olan çocuklar daha az sosyal yeterliğe sahiptir. Çünkü anne baba genellikle çocuğun kendi seçimine izin vermektense, ona ne yapacağını söyler. Bu anne babalara sahip bazı çocuklar, güvensizlik geliştirebilir ve antisosyal davranışlar gösterebilirler.

Öz denetim; içselleştirilmiş sorumlulukla ilgilidir. Her şeyi yapmasına izin verilen ve tek başına bırakılan çocuklar günün birinde söz dinlemeyen, şımarık, geçimsiz gibi sıfatlarla nitelendirilebilmektedir (Söylemez, 2003). Bunun yanı sıra otoriter ve baskıcı tutumun çocuklarda hoşgörüsüzlük, katı bir yapı ve içe dönük kişilik gibi özellikler ile birlikte saldırgan davranış eğilimine de neden olduğu belirtilmektedir (Avcı, 2006). Sonuçta, sürekli otorite ve baskı altında kalan bireylerde saldırganlık davranışları ortaya çıkarmaktadır.

Araştırmalara dayalı olarak, otoriter ve baskıcı anne baba tutumlarının, bireylerde olumsuz niteliklerin ortaya çıkmasına sebep olduğu saptanabilmektedir (Yavuzer, 2008). Çocuklarına ciddi anlamda sınırlamalar getiren ailelerin sorunu, bu sınırlamalar artık var olmadığına çocuk ailesinin gözetiminden çıktığında ya da anne babası onun yerine karar vermediğinde başlamaktadır (Baumrind, 1966).

2.3.1.3. İzin verici (hoşgörülü) anne-baba tutumu. Aşırı hoşgörülü tutum sergileyen anne ve babaların çocukların her türlü arzularını gerçekleştiren, onlara gereğinden çok özgürlük tanıyan, onları şımartan, itaat eden, onlara karşı yumuşak başlı ve tutarsız davranan, kolaylıkla çocuklarından vazgeçebilen ve çocuklarını çok fazla ihmal eden anne-babalar oldukları görülmektedir. Çocuklarıyla çok ilgiliymiş gibi görünen bu anne-babalar, çocuklarını kontrol etmede başarısızdırlar (Günalp, 2007). Hoşgörülü anne babaların çocukları, asla kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenememekte ve her zaman kendi istedikleri gibi davranmaya çalışmaktadırlar. Ancak buna rağmen, bu ailelerde yetişen bazı çocuklar da duygusal olarak güvenli, bağımsız, öğrenmeye istekli ve başarısızlığı kabul eden

bireyler de olabilmektedir. Hızlıca olgunlaşıp hayatlarını bir başkasının yardımı olmadan da yaşayabilmektedirler (Santrock, 2007).

Hoşgörülü anne babalar merhametli, konuşkan ve benimseyen bir kişiliğe sahiptirler. Herhangi bir şekilde kontrol etmekten ve otoriter tavır sergilemekten kaçınmaktadırlar. Son derece toleranslı olmakta ve çocuğun her istediğini yapmasına izin vermektedirler. Bu ailelerin çocukları istedikleri zaman yemek yerler, uyurlar, istedikleri kadar televizyon seyrederek, ahlaki davranışları öğrenmek zorunda değildirler, ev işlerinde sorumluluk almazlar ve başkalarına saygısız tavırlarda bulunup kızdırsalar dahi anne babalarının itirazıyla karşılaşmazlar. Bazı hoşgörülü anne babalar çocuğa serbest bir yaşam tarzı sunmanın, çocuk yetiştirme açısından iyi olduğuna bilinçli bir şekilde inanırken, öte yandan birçoğu, çocuklarının davranışlarını etkileyebilecek ve değiştirebilecek güveni kendilerinde bulmamakta ve düzenli bir ev hayatı idame ettirmede yetersiz kalmaktadırlar (Berk, 1991).

İzin verici anne baba tutumunda; anne baba verici ama talepkar değildirler. Anne baba hoşgörülü, serbest, yönlendirici olmayan ve yumuşak olarak da adlandırılabilir. Hoşgörülü anne babalar çocuklarının kendilerini düzenlemesini, geliştirmesini ya da uygun şekilde davranmalarını pek beklememekte ve bu durum da, şımarık çocuklar ya da “tatlı şımarıklar” ın çoğalmasına neden olmaktadır. Hoşgörülü anne baba, çocuğunun tepkilerine, isteklerine ve eylemlerine karşı cezalandırmayan, kabullenici ve olumlu bir tavır içindedir. Anne baba, kendisini çocuğunun istediği gibi kullanabileceği bir kaynak olarak sunmaktadır. Özeneceği bir idol ya da çocuğun gelecek davranışlarını şekillendirmekle sorumlu olan bir kişi değildir. Çocuğun kendi aktivitelerini mümkün olduğu kadar kendisinin düzenlemesine izin vermekte amaçlarına ulaşmak için güç kullanmamakta, mantığını kullanmaktadır Bu anne babalığı düşünceli olarak adlandırılmaktadır (Baumrind, 1966).

2.3.1.4. Aşırı koruyucu anne-baba tutumu. Koruyucu tutumda çocuk gereğinden de çok kontrol edilir ve çocuğa fazlaca ihtimam gösterilmektedir (Şahin Zeteroğlu, 2014). Aşırı koruyucu ailelerde yetişen çocuklar kendi kararlarını veremezler; çünkü yerlerine tüm kararları aileleri almaktadır (Demiriz & Öğretir, 2007). Ceyhan'a göre (2008) bu tür anne babalar çocukları ile aşırı ilgilenmekte, ancak çocuklarının kendilerine özgü bir yaşantılarının olmasına izin vermemektedirler. Çocuklarına karşı aşırı sevgi ve denetim söz konusudur. Anne babalar çocuklarının hayatlarında yapacakları her şeyi kendilerine sormalarını beklemekte ve çocuğa bu konuda izin vermemektedirler. Bu tür çocuklar aşırı derecede ailesine bağlı olup, ailesi ne derse onu yapmaktadırlar. Aile sanki çocuklarına bir şey olacakmış gibi sürekli üzerlerine titremektedir. Aşırı koruyucu tutumla yetişen çocuklar, arkadaşları ile ilişkilerinde sıkıntı yaşamakta ve ailelerinin kararlarını doğru ya da yanlış farketmeksizin kabullenmektedirler. Bu çocuklar karşılıklarına çıkan problemleri kendilerinin değil de ailelerinin çözmesini beklemektedirler.

Günel (2007), aşırı korumacı tutuma sahip annelerin evliliklerinde bulamadıkları ruhsal doyumu çocuklarında aradıklarını ifade etmektedir. Bu gerekli olmayan fedakârlığın geri dönüşü, daha sonraki yıllarda yine annenin çocuğundan fazla umut içerisine girmesiyle çocuğa dönmektedir. Koruyucu tutum daha çok annelerde görülmekte ve daha çok annelerde gözlenmesinin nedenleri arasında, annenin kendi duygusal boşluğunun yattığı bilinmektedir. Annenin bu yaklaşımı, çocuğun sosyal gelişimini olumsuz etkilerken, kendini yönlendirebilen bir kişi olmasını da engellemektedir. Bu da bağımlı bir kişilik geliştirmesine neden olmaktadır (Şahin Zeteroğlu, 2014). Sürekli olarak müdahale altında tutulmuş olan çocuklara özerklik kazanma şansı verilmemiş olduğu için, bu bireyler yetişkinlik yaşamları boyunca çoğunlukla özerk davranış sergileyememektedirler. Çünkü çocuk ebeveyn kontrolündedir ve anne babası tarafından bağımsızlaşması engellenmektedir (Kulaksızoğlu, 2004). Bu tarzdaki kontrol etme

ve yönetme isteği anne babanın iyi niyetle yola çıkmasından kaynaklansa bile bir tür aşırlıktır. Grizzle (2000) bu anne ve babaların titiz ve sevgi dolu olduğunu ifade etmektedir. ocuklarına bazen gereğinden fazla ilgi gösterebilmektedirler. Çocuğun zerine çok fazla düşmek biçiminde görülen bu aşırı ilgi, bir süre sonra çocuğu ruhsal olarak adeta boğan bir etki doğurabilmektedir. Ebeveyn çocuğunu hem koruyup kollamalı hem de bireysel olarak gelişebilmesine fırsat tanınmalıdır. Aşırı taleplerde bulunan aile, çocuğuna güvensizlik ve kaygı hissettirmekte ve aşırı koruyucu ebeveynler çocukta benzer zayıflıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Humphreys, 2002).

2.3.2. Ebeveyn tutumlarını etkileyen faktörler. Çocukların dünyalarının bir kısmı ebeveynleri ile ebeveynlerinin çevrelerinden oluşmaktadır. Bu sebeple ebeveynlere, çocuğa güven duygusunu kazandırma, çocuğun fiziksel ihtiyaçlarını karşılamanın yanı sıra, toplumla uyumlu bir kişilik geliştirmesine destek olmak ve çocuğu koruma ve kollama gibi önemli sorumluluklar düşmektedir. Öncelikle anne ve babalar çocuklarına iyi bir örnek olmalı, daha sonra ailelerin çocuklarına karşı yaklaşımları ve tutumlarında tutarlı olması, çocuklarının sağlıklı birer birey olmasında gerekli olan faktörlerdendir.

Çok fazla ana babanın çocuğuna karşı nasıl bir tutum sergileyeceği konusunda ve nasıl bir otorite uygulayacağı hakkında kesin bir fikre sahip değildir. Olması gereken ana-baba tutumlarını saptamak zordur. Ancak başarılı anababa tutumunun, aşırıya kaçmayan ve dengeyi bozmayan anababa tutumu olduğu bilinmektedir. Ebeveynlerin yaşadıkları toplum, buldukları evre, eğitim düzeyleri, değerleri ve inançları çocuklarını yetiştirme tutumlarını şekillendirmektedir. Her aile farklı tutum ve inançlarla ocuk yetiştirmektedir. Bazıları çok severken, bazıları daha çok koruma altına almakta, bazıları ise fazla baskı uygulamakta ve itici davranmaktadır (ağdaş & Seçer, 2006; Oran, 2012).

Ebeveyn-çocuk ilişkisini, beklentiler, aile değerleri, bu değerlerdeki farklılıklar, kültür, toplumsal yapı gibi nedenler ebeveyn tutumlarını etkileyerek şekillendirmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumlarını anne-babanın beklentileri, toplumun değer yargıları, kendi çocukluk deneyimleri, çocuklarını yetiştirirken benimsedikleri ana-babalık rolleri, annelerin ve babaların üzerine düşen görevlerin ve sorumlulukların farkında olma düzeyleri gibi faktörler etkilemektedir (Aslışen, 2017). Bunun yanında aileyi oluşturan bireyler ve birey sayısı, aile sosyo-ekonomik düzeyi ve durumu, sahip olunan çocuk sayısı, çocukların cinsiyetleri ve benlik özellikleri, ana-babanın çocukluk dönemlerinde sevgi ve ilgi görüp görmemesi, ailenin sahip olduğu insani değerler ve özellikleri gibi birçok etmen çocukları yetiştirme tutumlarını etkilemektedir (Ayyıldız, 2005; Çetinkaya & Başbakkal, 2005; Grigorenko & Sternberg, 2000; Haktanır & Baran, 1998; Kaynar & Yıldız, 2003; Öztürk & Şanlı, 2007; Özyürek & Şahin, 2005; Rafferty & Griffin, 2010; Recebov, 2000; Şanlı & Öztürk, 2012; Tudge et al., 2000; Von Der Lippe, 1999; Wang & Phinney, 1998). Anne baba çocuk ilişkisini etkileyen unsurlardan birisi çocuğun cinsiyetidir. Thomas ve arkadaşları (1972), ilk doğan kız çocuklarının anneden daha çok güler yüz gördüklerini ortaya koymuşlardır. Babaların ise ilk doğan erkek çocukla daha fazla konuşup onlara daha çok dokunduklarını belirlemişlerdir (Akt. Gander & Gardiner, 2010). Doğumdan önce çocuğun cinsiyeti üzerine bir beklentileri olan anne babalar, eğer bebek bekledikleri cinsiyet ile doğmazsa çocuğa karşı itici bir tutum geliştirebilirler. Bebeğin cinsiyeti kendi beklentileri ile uyumlu olan anne babalar çocuklarına karşı daha kabullenici ve olumlu davranışlar sergilemektedirler (Çağdaş ve Seçer, 2011). Geleneksel toplumlara bakıldığında, erkek çocuğa daha fazla değer verildiği, kız çocuklarından üstün tutuldukları görülmektedir. Bu durum ailenin inandığı kültürel değerler veya eğitimsizlikle ilgili olmasının yanı sıra ekonomik birtakım nedenlerle de ilgili olabilmektedir. Bazı ailelerde erkek çocuk, erişkin

olduğunda ailenin ekonomik gücü olarak görüleceğinden, daha fazla değer görmektedir (Yörükoğlu, 2007). Babalar, erkek çocuklarının güç ve dayanıklılık yönlerinin ön planda olduğunu düşünerek onları daha çok hareketli oyunlara teşvik etmekte, daha katı, yönlendirici, daha az şefkatli davranmakta; kız çocuklarına daha çok ödül ve ceza vermektedirler (Hortaçsu, 2012).

Ekonomik imkanı kısıtlı olan aileler çocuklarına karşı daha tahammülsüz ve olumsuz yaklaşırken, ailenin içinde bulunduğu sıkıntılı durumların çocuk istismarını da artırdığı bilinmektedir. Yılmaz (2004)'e göre, ekonomik imkanları yeterli olan aileler çocuklarına karşı daha tahammüllü ve daha olumlu bir tutum içindedirler. Doğum sırasına göre bakıldığında ilk doğan çocukların anne babalarının sevgisini ve ilgisini paylaşma mecburiyetleri yoktur. Anne babaların ebeveynliği ilk doğan çocukları ile öğrenmeleri sonucu bu çocuklar deneysel bebekler olurlar (Gender & Gardiner, 2010). Ortanca çocukta anne babalar acemiliklerini biraz üzerlerinden atmış olduklarından çocuğun sorunlarını ilk doğanda olduğu kadar abartmazlar, daha hoşgörülü ve daha az kaygılıdır. Çocuklardan beklentilerini azaltırlar. Ayrıca ilk doğan çocuğun üzerindeki baskı azalmış olur (Yörükoğlu, 2014). Özellikle üç ve daha fazla çocuk sahibi ailelerde katı/sert disiplin anlayışı hakimdir. Ancak, aile içindeki görevlerin paylaşılması baskıcı tutumların azalmasında etkili olabilmektedir (Özyürek & Şahin, 2005). Öte yandan, anne babalar küçük yaştaki çocuklarının davranışlarına daha çok hoşgörü gösterirken büyük olan çocukları daha çok kontrol etme ve denetleme yönünde hareket etmektedir. İlk çocukta beklenti daha çok olmakta ve dolayısıyla bu çocuk yetişkinmiş gibi davranılarak daha olgun bir kişi olarak büyütülmektedir. Küçük çocuklara büyük olana nazaran daha az sorumluluk verilmektedir (Ayyıldız, 2005; Garip, 2010).

Tutumlar kuşaktan kuşağa geçiş göstermektedirler. Kendi anne babasının uyguladığı tutumu benimseyen bireyler kendi çocuklarına da kendi bildikleri sistemi uyguladıkları ifade

edilmektedir. Anne kendi annesini model alarak onunla özdeşim kuracak ve kendi çocuk yetiştirme tutumunu belirleyecektir (Şanlı, 2007).Çocukluk yıllarında anne baba sevgisinden mahrum kalmış bireyler, katı ve hırçın birer yetişkin olabilmekte ya da bunun tam aksine görmedikleri sevgiyi kendi çocuklarına aşırı koruyucu ve hoşgörülü davranmakla göstermeye çalışabilmektedirler. Anne babası tarafından çok fazla engellenmiş bireyler, kendi çocuklarını kontrol etme, dizginleme, aşağılama yollarına başvurarak kendi maruz kalmış oldukları paniği kontrol altında tutma eğiliminde olabilmektedirler. Bazen de aşırı gevşek ve yumuşak bir tavır içinde çocuklarına davranarak tam tersi tutum sergileyen anne babalar olabilirler (Ayyıldız, 2005; Yavuzer, 2013) Sevgi ve ilgi gören çocuklar kendi yetişkinlik dönemlerinde sevecen ve güven verici bireyler olurlarken, sevgi ve ilgi yoksunu olarak büyüyen çocuklar ise yetişkinliklerinde çocuklarına gösterdikleri sevginin dengesini ayarlayamazlar (Çağdaş & Seçer, 2011)

2.2.5. Öz düzenleme becerisi ve anne-baba tutumu ilişkisi. Öz düzenleme becerilerinin gelişiminde yetişkinlere düşen, onlara anne baba olarak çocuklarının öz düzenleme becerilerinin destekleneceği ortamlar hazırlamak ve bu becerilerini destekleyici tutumlar sergilemektir. Kopp (1982) erken bakımın öz düzenleme becerileri gelişimi için kolaylaştırıcı bir rolü olduğunu vurgulamıştır. Çocukların ilk öğretmeni olarak kabul edilen ailelerin çocukları ile kurdukları ilişkinin niteliği öz düzenleme becerilerine yansımaktadır (Rimm-Kaufman & Wanless, 2012). Anne babaların psikososyal yeterlilikleri ve küçük çocukları ile ilişkileri konusunda yapılan bir araştırma bulgularına göre, yeterlilik seviyesi yüksek olan anne ve babaların, çocuğuna karşı daha çok kabullenme jestleri kullandıkları gözlenmiştir (Mondell & Tyler, 1981). Kabul görmek çocuğun gizil gücünün farkına varmasına ve en iyiye ulaşmaya çalışmasına olanak sağlamaktadır (Yavuzer, 1996; Gordon, 1996). Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, babalar da anneler kadar çocuğun gelişiminde

şekillendirici olmaktadır. Babaların ve bebeklerin arasında bir bağlanmanın oluştuğu ve çocuğun gelişiminde babanın önemli bir role sahip olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar sürekli artış göstermektedir. Küçük çocuklarda özellikle annenin göstermiş olduğu duygusal istismarın çocuğun sahip olduğu öz düzenleme becerisini olumsuz şekilde etkilediği de ifade edilmektedir (Briere & Rickards, 2007; Çağdaş, 2009).

2.4. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

2.4.1. Öz düzenleme becerisi ile ilgili ulusal araştırmalar. Aktan (2012), ilköğretim 5. kademe öğrencilerinin öz düzenleme öğrenme becerileri, akademik hayatlarındaki başarıları ve motivasyonları ile öğretmenin öğretim stili ilişkisini incelediği çalışmasında 770 öğrenciyle 93 öğretmen bu çalışmanın grubunu oluşturmuştur. Veriler; Öz Düzenleyici Öğrenme Stratejileri Ölçeği - Matematik (ÖÖSÖ-M), Matematik Motivasyon Ölçeği (MMÖ), Matematik Akademik Başarı Testi (MABT) ve Grasha Öğretim Stilleri Ölçeği (GÖSÖ) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilere ait öz düzenleme yöntemler ve güdülenmeleri ile eğitim hayatlarındaki başarı arasında manidar bir bağ bulunmuştur. Öz düzenleme, güdülenme ve öğretmenlerin öğrenen merkezli öğretim stiline öğrencilerin akademik başarısını etkili bir şekilde yordadığı görülmüştür. Öğretmenlerin önemli model olduğu, öz düzenleme yöntemlerinin geliştirilmesinde, öğrenen odaklı öğretim tarzlarının akademik hayattaki başarıyı, öz düzenleme öğrenmeleri ve güdülenmelerini olumlu açıdan etkilediği, öğrencilerin öz düzenleme öğrenme yöntemlerini kullanabilme seviyelerinin akademik hayattaki başarıyı ve güdülenmelerini çoğaltan bir faktör olduğu bulunmuştur.

Tarıbuyurdu (2012), ‘Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği’nin Türkiye’ye adapte çalışmasını yapmıştır. Smith Donald, Raver, Hayes & Richardson (2007)’nin geliştirmiş olduğu ‘Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği’ (OÖDÖ) kullanılmıştır. Araştırma Ankara merkez ilçelerindeki 48-72 ay arası yaşta olan 233 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Uygulanan

bu araştırma neticesinde ölçeğin güvenilirliğine dair hesaplanan cronbach alfa katsayısının (α) 0.83 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öz düzenleme ölçeğinin kapsam geçerliliği ile ilgili sonuçlara bakarak okul öncesi çağa uygun, öz düzenlemeye ait geçerli bir ölçek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kapsam geçerliliği sağlanan ölçeğin son haliyle yapılan çalışmalar sonucunda yapı geçerliliğine uygun verilere ulaşılmıştır. Bulunan bulgulara göre ölçeğin orijinaline bakıldığında uygun iki alt boyutu olan bir yapıya sahip olduğu ve bu boyutların orijinal alt boyutlar ile uyduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ilgaz & Gül (2014), öğrencilerin fen ve teknoloji dersi öz düzenlemeli öğrenmenin stratejilerini inceledikleri çalışmada, 1286 ilköğretim ikinci kademe öğrenci ile çalışmıştır. Veri toplamada, ‘Fen ve Teknoloji Dersi Öz-Düzenleme Öğrenme Stratejileri Ölçeği’ kullanılan çalışmada, bilişsel öğrenme izlemlerinden öğrencilerin en fazla örgütlenme stratejisinden en az da grafik örgütleyici stratejilerinden yararlandıklarını ifade ederken; kaynak yönetim stratejilerinden en fazla, yardım arama metodundan faydalanırken, en az da zaman yönetimi stratejilerinden faydalandıkları bulunmuştur. Kız öğrencilerin grafik örgütleyici stratejileri ve zaman yönetimi hakkındaki stratejileri dışında bütün alt boyutlarda erkeklerden daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır. Sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin strateji kullanımında anlamlı bir azalma saptanmıştır.

Yıldız, Kara, Tanrıbuyurdu & Gönen (2014), öz düzenlemeye ait çalışmasında becerilerin öğretmen-çocuk etkileşiminin niteliğine göre incelenmiş ve Ankara merkez ilçelerinden uygun örnekleme seçilen 72 aylık çocuklara göre hazırlanan 30 sınıfta bu çalışmayı sürdürmüştür. Araştırmacılar ilk önce, 30 sınıfa ‘Sınıf Değerlendirme Puanlama Aracı’ (SDPA) ile gözleme yaparken, daha sonra gözlenen diğer 30 şube içinden de öğretmen-çocuk etkileşim niteliği düşük ve yüksek olan ikişer tane sınıf amaçlı örnekleme metodu kullanılarak saptanmıştır. Bu dört sınıfın içinden toplamda 80 çocuğa ait öz

düzenleme becerileri ‘Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği’ (OÖDÖ) uygulanarak, ölçülmüştür. Araştırma sonucu öz düzenleme becerilerinde öğretmen-çocuk etkileşim niteliğinde anlamlı bir farklılık olduğu gösterilmiştir. Öğretmenin çocuklara sunmuş olduğu duygusal ve eğitimsel desteğe ek olarak sınıf içi organizasyon kabiliyetinin yüksek olmasının, çocukların yönergeleri takip etme becerilerine işaret eden öz düzenleme becerilerine olumlu şekilde tesir ettiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Ertürk & Gönen (2015), çalışmalarında okul öncesi çağlardaki çocukların sahip oldukları öz düzenleme becerilerini farklı değişkenler yönünden incelenmeyi hedeflemişlerdir. Araştırmaya Ankara ilinin altı ilçesindeki okulların çeşitli sınıflarından belirlenen 120 okul öncesi dönem çocukları katılmıştır. Araştırmadaki verilere, ‘Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği’ ve araştırmacıların hazırladığı ‘Kişisel Bilgi Formu’ ile ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunda; 48-72 aylık çocuklara ait olan öz düzenleme becerileri olumlu duygu ve dikkat/dürtü alt boyut puanlarının arasından cinsiyete bakıldığında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bunun yanı sıra, 48-72 aylık çocuklara ait öz düzenleme becerilerinden dikkat/dürtü alt boyut puanlarına bakıldığında yaşa göre de anlamlı bir fark bulunamamıştır. Olumlu duygu alt boyut puanlarına bakıldığında ise yaşa göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. 48-60 aylık çocuklara ait olumlu duygu alt boyut puanlarının, 60-72 aylık çocukların sahip olduğu olumlu duygu alt boyut puanlarına göre daha da yüksek çıkmıştır. Çalışmada 48-72 aylık çocuklara ait öz düzenleme becerilerinden olumlu duygu ve dikkat/dürtü alt boyut puanlarının babanın öğrenim alma durumuna göre bakıldığında aralarında anlamlı bir farklılık bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Sezgin & Demiriz (2016), okul öncesi eğitim kurumuna giden 36-72 ay arasındaki çocukların öz düzenleme becerilerini çeşitli değişkenler açısından incelemişlerdir. Araştırma tesadüfi örneklem yoluyla anaokuluna ve anasınıfına devam etmekte olan 288’i kız çocuk ve

303'ü erkek çocuk olmak üzere 591 çocukla gerçekleştirilmiştir. Veriler elde edilirken 'Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği' ve 'Kişisel Bilgi Formu' kullanılmış ve araştırma sonunda çocuğun yaşının ve cinsiyetinin, okul öncesi eğitimin, anne-baba eğitim düzeyi ve ailenin gelir düzeylerinin öz düzenleme gelişiminde etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik (2017), 2016-2017 eğitim-öğretim yılında, İstanbul ilinde üniversiteye bağlı bir anaokulunda yaşı 60-72 ay arasında olan okul öncesi çağıdaki çocuklarla çalışmıştır.

Çocuklara ait öz düzenleme becerilerine, Çocuk Katılım Eğitim Programı'nın etkisinin incelenmesi amacıyla yaptığı bu çalışmada, anaokulunun iki şubesinde eğitim alan 14'ü deney 14'ü kontrol grubu olmak üzere 28 çocukla bu çalışma yürütülmüştür. Araştırmada deney grubuna 'Çocuk Katımlı Eğitim Programı' uygulanırken, kontrol grubuna da benzer etkinlik türlerini kapsayan fakat katılım sürecini kapsamayan faaliyetler uygulanmıştır.

Araştırmada verileri toplamak amacıyla 'Çocuk Katımlı Eğitim Programı', 'Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği' ve 'Demografik Bilgi Formu' kullanılmıştır. Araştırma sonucunda 'Çocuk Katımlı Eğitim Programı'nın yaşı 60-72 ay arasında olan çocuklara ait öz düzenleme becerisinin gelişimi üzerine anlamlı bir etkinin olduğu sonucu da ortaya çıkmıştır.

Atabey (2018), okul öncesi dönem çocukların duygusal yeterlilikleri ve sosyal yeterliliklerinin incelendiği çalışmasına bağımsız anaokuluna devam etmekte olan 36-66 ay aralığındaki 315'i kız 306'sı erkek olmak üzere 621 çocuk katılmıştır. Araştırmaya aynı zamanda bu çocukların öğretmeni olan 149 öğretmen ve 621 ebeveyn katılmıştır. Araştırmada verileri toplamak amacıyla Devereux Erkan Çocuk Değerlendirme Ölçeği (DECA-P2) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ebeveynlere ve öğretmenlere göre çocuklardan kız olanların erkek olanlara göre çok daha iyi düzeyde öz düzenleme becerilerine sahip oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Aydın (2018) okul öncesi çağıdaki çocukların duygusal zekâlarının ve öz düzenleme becerilerinin incelenmesi çalışmasına, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı Ankara il Milli Eğitim Müdürlüğü'ne ait bağımsız anaokullarındaki 5-6 yaş grubundan 300 çocuğun katılımı sağlamıştır. Bu çalışmada verileri toplamak amacıyla 'Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği' (OÖDÖ), Sullivan Çocuklar için 'Duygusal Zekâ Ölçeği' ve 'Kişisel Bilgi Formu' kullanılmıştır. Araştırma neticesinde çocukların duygusal zekâları ile çocuklara ait öz düzenleme becerilerinde yaşları ve cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark olduğu sonucu çıkmıştır. Duygusal zekâyla öz düzenleme becerisi arasında düşük seviyede anlamlı bir ilişki olduğunun sonucu çıkmıştır.

Şepitçi (2018), 5-6 yaş çocuklarına ait öz düzenleme becerilerinin okula uyumla olan ilişkinin incelenmesi konusundaki bu çalışmada, okul öncesi kurumlarında eğitime devam eden Ankara ili, Yenimahalle ilçesinde yer alan resmi ilköğretime bağlı ana sınıfları ile bağımsız anaokullarına gitmekte olan 5-6 yaş aralığı grubundaki 350 çocuk katılmıştır. Araştırmada çocuklara ait öz düzenleme becerilerinin seviyelerini belirleyebilmek için 'Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği' (ÇODDÖ) ve çocukların okul uyumu durumlarının saptanabilmesi için ise 5-6 yaş aralığındaki çocuklar için 'Okula Uyum Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği'nden yararlanılmıştır. Araştırmadan ulaşılan verileri SPSS 24 paket programında, bağımsız değişkenlerin grup sayılarına göre, bağımsız örneklemeler için T testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile çözümlenmiş ve anlamlı çıkan farklılıklara, gruptaki farklılıkları araştırabilmek amacı ile Tukey HSD testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda okul uyumu ve öz düzenleme becerileri arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu ilişki pozitif yöndedir.

2.4.2. Öz düzenleme ile ilgili uluslararası araştırmalar. Johromi & Stifter (2008)'in yaptıkları boylamsal çalışmada, çocukların öz düzenleme becerilerini incelemiştir. Bilişsel,

duygusal, davranışsal olmak üzere öz düzenlemenin farklı boyutları üzerine çalışılmıştır. Çocukların sahip olduğu öz düzenleme becerilerindeki bireysel farklılıklar incelenmiştir. Buna ek olarak çeşitli öz düzenleme becerilerinin, erken dönem çocuklarında, yanlış inançlara katkısının benzerliği konusu incelenmiştir. Araştırma sonunda elde edilen bulgulara bakıldığında; öz düzenlemenin bilişsel, davranışsal, duygusal boyutları arasında eşzamanlı ilişkilerin bulunduğu ortaya koyulmuştur. Sonuç olarak öz düzenlemenin birbiriyle ilişkili bilişsel, davranışsal, duygusal gibi boyutlardan oluşabileceği teorisini de desteklediği belirlenmiştir. Bu araştırmada öz düzenleme becerisi üzerinde cinsiyete bağlı da farklılıklar tespit edilmiştir.

Kaufman, Grimm, Cruby, Nathanson & Brock (2009) çocukların sahip olduğu öz düzenleme becerilerini, okul uyum sürecinde sınıf davranışlarının desteklenmesini ve sınıf kalitesini incelediği çalışmaya 4,7-6,24 yaş arasındaki 80'i kız 92'si erkek olmak üzere 172 çocuk ve 36 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Araştırmada verilerin toplanmasında çocukların öz düzenlemelerin belirlenmek için Preschool Self-Regulation Assessment (PSRA)'nın 4 boyuttan oluşan "Denge Tahtası, Kalem Tıklatma, Oyuncak Sıralama ve Hediye Paketleme görevleri" kullanılmıştır. Sınıf davranışlarının değerlendirilmesinde ise öğretmenlerin gözlemlerine yönelik değerlendirmeler kullanılmıştır. Kasım ve Mayıs ayları arasında öğretmenler sınıflarındaki 4-5 çocuğu 300-375 dakika bilişsel ve davranış öz kontrol, alışkanlıklar açısından gözlemlemiştir. Veriler çocuklardan okulun ilk 5 haftasında doğrudan ölçümlerle toplanmıştır. Araştırma sonucunda çocukların okula uyumlarının erken davranış becerilerin gelişimi ile ilişkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca sınıf kalitesinin çocukların okula uyum ve öz düzenlemeleri üzerinde etkisinin olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Matthews, Cameron Ponitz & Morrison (2009) cinsiyet değişkeninin davranışsal özdüzenleme becerileri üzerindeki rolünü ayrıca cinsiyetin ve davranışsal öz düzenlemenin akademik başarıyı yordayıp yordamadığını incelediği araştırmaya 268 çocuk katılmıştır. Verileri toplamada çocukların sahip olduğu öz düzenleme becerilerini belirlemek için BADO' ve çocukların akademik hayatlarındaki başarılarını belirlemek için ise Woodcock Johnson Başarı Testi kullanılmıştır. Bu araştırmanın sonunda, kız çocuklarının erkek çocuklarından davranışsal öz düzenleme becerileri bakımından daha iyi olduğu sonucu ortaya çıkarken, cinsiyet farkının akademik başarı üzerine anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda davranışsal öz düzenleme becerilerinin akademik başarıyı yordadığı saptanmıştır.

Suchodolets, Trommsdorff, Heikampa, Wieber & Gollwitzer (2009) okula geçiş; anaokulu çocuklarının davranış düzenlemesinin rolü adlı çalışmalarında ilkokula uyum ile davranış düzenleme becerisi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmaya devlete bağlı anaokullarında eğitim gören 5,4 ve 6,5 yaşları arasında olan 16'sı erkek 12'si kız çocuğu olmak üzere toplamda 28 Alman çocuğu katılmıştır. Özgün örneklemdaki (N=64) 36 katılımcı (%56), birinci sınıfın sonundaki izlemsel çalışmada yer almıştır. Araştırmacılar anaokul seviyesinde davranış düzenleme becerisinin, birinci sınıftaki akademik başarı performansını (H1) ve sınıf içindeki davranışlarını (H2) etkileyip etkilemediğini hipotez testi ile değerlendirmişlerdir. Çocukların çoğu orta sosyo-ekonomik düzeyi sahip olan ailelerden gelmektedir. Çocukların davranış düzenleme becerilerinin belirlenmesinde Laboratuvar ortamında Mizaç Ölcüm Bataryası (Laboratory Temperament Assessment Battery)' nin anaokulu uyarlamasından yararlanılmıştır. Araştırma neticesinde; çocuğun akademik hayatındaki başarısı, sınıftaki davranışlarıyla çocukların davranış düzenleme becerisi arasında olumlu açıdan bir ilişki olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Sektnana, McClelanda, Acocka & Morrison (2010) çalışmalarında ailedeki risk faktörlerinin anaokuluna devam eden çocukların davranış düzenlemeleri ile ilköğretim birinci kademedeki akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmadaki veriler Ulusal Çocuk Sağlığı ve İnsan Gelişimi Enstitüsü (National Institute of Child Health and Human Development) eliyle 1298 çocuktan elde edilmiştir. Ailedeki risk faktörleri, annenin öğrenim durumu, depresif davranışları, ailenin etnik olarak azınlıkta olma durumu ve düşük gelire sahip olmaları şeklinde belirlenmiştir. Yapısal eşitlik modeli sonucunda azınlık olma, ailenin düşük gelire sahip olması ve annenin eğitim durumunun düşük olmasının, ilköğretimin ilk kademesindeki matematik başarısının, kelime başarısının ve okuma başarısının düşük olmasını etkilediği ve çocuklar üzerinde olumsuz bir etki yarattığı belirlenmiştir.

Lonigan (2012), karşılaştırma becerileri odaklı ve öz düzenleme odaklı erken çocukluk eğitim programının akademik ve öz düzenleme becerileri üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında, çocukların öz düzenleme becerilerini geliştirmek için tasarlanmış eğitim programına karşı beceri odaklı okul öncesi eğitim programının etkililiğini araştırmıştır. Çalışma grubunu yaşları 28 ile 73 ay arasında değişen 2564 çocuk oluşturmuştur. Veri toplamada, tanımsal kelime alt testini ve fonolojik farkındalık alt testlerini ve basmakalıp bilgi alt testlerini içeren okul öncesi erken okuryazarlık testi, çocukların altı (renkler, harfler, sayma, boyut, karşılaştırmalar, şekiller) alt alanlarda bilgisini ölçen Bracken temel kavram ölçeklerinin yanı sıra Davranış Değiştirme Envanteri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, iki çeşit beceriye dayalı LECPC eğitim programının çocukların akademik becerilerine olumlu etki ettiği ve beraberinde öz düzenleme becerilerine olumsuz etki oluşturduğu belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda, akademik becerilerin geliştirilmesi için öz düzenleme becerilerinin desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Sasser & Bierman (2012), okula hazırlık ve uyum davranışlarında fonksiyonel becerilerin ve öz düzenleme becerilerinin yürütücü rolünü incelediği çalışmada, boylamsal bir araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu, 22 Head Start sınıfında 4 yaşındaki 164 çocuktan oluşmuştur. Veri toplamada çivi tıkladma testi, yavaş yavaş bir çizgide yürüme testi gibi dört farklı test kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların kelime hazinelerinde anlamlı farklılık görülmüştür. Ekonomik açıdan dezavantajlı okul öncesi çocuklarının öz düzenleme beceri açıkları için yüksek risk altında olduğu belirlenmiştir. Düşük üst biliş becerilerine sahip olan çocuklara, üst biliş becerilerin gelişimini destekleyen bilişsel odaklı müdahale yaklaşımlarından yararlanılması önerilmiştir.

Williams (2014) araştırmasında, annenin ebeveynliği, ruh sağlığı ve erken çocukluk dönemindeki çocukların sahip olduğu öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Araştırmaya 2880 çocuk katılım sağlamıştır. Çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimini dört evrede incelemiştir. Bu evreler Evre 1 (0-1 yaş yani doğumdan itibaren ilk yıla kadar geçen süreyi), Evre 2 (2-3 yaş kapsayan yılları), Evre 3 (4-5 yaş kapsayan yılları) ve Evre 4 (6-7 yaş kapsayan yılları)'tür. Araştırmaların sonunda çocukların ilk çocukluk dönemindeki öz düzenleme gelişimine ebeveyn desteğinin önemli etkilerinin olduğu görülmüştür. Annenin zihinsel sağlık sorunlarına veya önemli bir depresyon öyküsüne sahip olması, ailesini ve çocuğunu etkilediği gibi, çocuğun sahip olduğu öz düzenleme yetisini olumsuz yönde etkilemektedir. Erken çocukluk dönemindeki çocukların okul başarısının artması ve öz düzenleme becerisinin geliştirilebilmesi için ebeveyn desteğinin kritik bir önem taşıdığı belirtilmiştir.

Cadima, Gamas, McClland & Peixoto (2015) ailenin sosyodemografik riski (düşük anne öğrenimi, gelir ve meslek statüsü) ile çocuğun davranışsal öz düzenlemesi ve akademik başarısı (erken okuryazarlık ve matematik) arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmaya okul

öncesine devam eden Portekizli 186 çocuk katılmıştır. Çalışmada verileri toplamak amacıyla davranışsal öz düzenleme becerilerinin değerlendirilmesi için Baş-Ayak Parmakları-Dizler-Omuzlar (BADO), erken okuryazarlık becerileri değerlendirilmesi için Portekiz Dil Değerlendirme Testinin alt testi ve matematik becerilerinin değerlendirilmesi için ise Erken Matematik Testi ile ve sözel IQ Wechsler Zekâ Testi ile kullanılmıştır. Araştırma sonucu ailenin sosyo-demografik riskinin çocuğun davranışsal öz düzenleme ve akademik becerileriyle negatif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Bununla birlikte davranışsal öz düzenleme becerilerinin akademik başarıyla pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca akademik kariyer ve ailenin sosyodemografik riski arasındaki ilişkide davranışsal öz düzenleme becerilerinin aracı olduğu ortaya çıkmıştır.

Degol & Bachman (2015) öğretmenlerin davranış sosyalleştirme uygulama çalışmaları ile düşük ekonomik düzeye sahip ailelerde büyüyen çocukların öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın örneklemini, çoğunluğu düşük gelirli olmak üzere, 29 çocuk bakım merkezinden, 68 sınıftan 216 çocuk oluşturmaktadır. Bulgular, öğretmenlerin, tüm sınıfın katılımı ile gerçekleşen sınıf içi davranışsal sosyalleşme çalışmalarına çok az vakit ayırdığını göstermiştir. Aşamalı lineer model, sınıf içi davranışsal sosyalleşme çalışmalarını ile hem ilkbahar dönemi öz düzenleme puanları (gecikmeli bağımlı değişken modeli), hem de sonbahar dönemi ile ilkbahar dönemi arasındaki öz düzenleme puan değişimleri (skor değişim modeli) arasında ters orantılı bir ilişki ortaya çıkarmıştır. Bu modeller, çocuk, aile, öğretmen ve sınıf ortamı gibi çeşitli değişkenlerin kontrolünden sonra bile değişmemiştir. Çapraz seviye etkileşimleri, davranışsal sosyalleşme zamanları ile öz düzenleme değişimi arasındaki ters orantılı ilişkinin, kızlarda erkeklere göre daha güçlü olduğunu göstermiştir. Sonbahar döneminde uygulanan okul öncesi erken dönem çocuklarının

başlangıç öz düzenleme becerilerinin, her iki modelde de davranışsal sosyalleşme zamanı ve öz düzenleme üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı bulunmuştur.

Kroll (2017) çalışmasında, bir üniversite laboratuvarında beş okul öncesi sınıfta iki beş yaş arası çocuklarda müfredatta oyun kullanımı yoluyla sosyal, bilişsel ve duygusal olarak kendi kendini düzenlemenin gelişimini incelemiştir. Beş öğretmen ile çocuklarında öz düzenlemenin gelişimini desteklemek için öncesinde oyun kullanımı hakkında görüşülmüş ve daha sonra, her sınıf iki ay boyunca toplam iki saat gözlemlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin oyunu hem müfredatlarının hemde çocuklarda öz düzenlemenin geliştirilmesinde merkezi olarak gördüğü saptanmıştır. Ayrıca müfredat, çevre, rutinler ve öz düzenlemenin geliştirilmesi arasında güçlü etkileşim olduğu, erken çocukluk eğitim programına oyunun dâhil edilmesinin öz düzenleme gelişiminin desteklenmesi açısından önemli olduğu ifade edilmiştir.

2.4.3. Anne-baba tutumu ile ilgili ulusal araştırmalar. Tanrıku, Karabulut, Demir & Şendil (2008) Ebeveyn Tutum Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliğini kontrol etmek için yaptıkları çalışmada 476 tane anne ve baba ile çalışmışlardır. Araştırma sonucunda ebeveynlerin kendi davranışlarının kadın ve erkek olmalarına göre farklılık gösterdiği ifade edilmiştir. Bu çalışmada annelerin babalardan demokratik boyutta anlamlı derecede yüksek puan aldığı ortaya çıkmıştır. Buna neden olarak da kültürümüzdeki babaların daha otoriter davranış özelliklerine sahip oldukları belirtilmiştir. Babaların aşırı koruyucu tutumları ve demokratik yapıları eğitim seviyeleriyle birlikte artma gösterirken, izin verici davranışlarında düşme gözlenmiştir. Yine bu çalışmada anne babaların çocuklarını yetiştirme stillerinin, çocuğun cinsiyetine göre değişiklik göstermediği sonucuna varılmıştır. Annelerin sahip olduğu aşırı koruyucu otoriter ve demokratik tutumların eğitim düzeyleri ile doğru orantılı olarak, birlikte arttığı ortaya çıkmıştır.

Kurbet (2010) okul öncesi kurumuna devam etmekte olan, 5-6 yaş grubu çocukların duygusal düzenleme becerileriyle annenin empati eğilimlerinin ve davranışlarının incelenmesi amacı ile Ankara İli Çankaya İlçesi'nde yer alan ana sınıfı ve anaokullarına devam etmekte olan 277 çocuk ve annesiyle çalışmıştır. Çocuklara 'Çocukların Duygularını Değerlendirme Ölçeği', annelere 'Empatik Eğilim Ölçeği', yine annelere davranışlarını değerlendirebilmek amacıyla 'Aile Tutum ve Davranış Ölçeği' çocuk ve annelerin demografik özellikleri için de 'Aile Bilgi Formu' uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda; kız çocuklarının duygu düzenleme puanlarının, erkek çocukların duygu düzenleme puanlarından daha yüksek olduğuna ve çocukların duygu düzenleme puanlarının, anne yaşına ve annenin eğitim düzeyine göre farklılık göstermediğine varılmıştır. Annelerin empatik eğilimi ve çocukların duygusal düzenleme puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Anne tutumları ile çocukların sahip olduğu duygusal düzenleme puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ve destekleyici anne tutum puanlarıyla empatik eğilim puanlarında yüksek düzeyde, pozitif yönlü, anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Şanlı & Öztürk (2012) okul öncesi çağında bir çocuğa sahip annelerin, çocuk yetiştirme tutumunu etkileyen faktörlerin araştırılması amacı ile karşılaştırmalı ve tanımlayıcı bir inceleme gerçekleştirmişlerdir. Küme örneklem yöntemi ile üç anaokulu ve bu okullarda eğitim gören 390 öğrencinin annesi ile çalışılmıştır. Araştırmadaki değişkenlerden anne yaşına, eğitim düzeyine, çalışma durumuna, aylık gelir durumuna ve aileyi oluşturan kişilere bakılıp, tutumlarda anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Küçük yaş grubunda olan, eğitim alma düzeyi düşük ve çalışamayan annelerde sıkı disiplin ve aşırı koruyucu tutumların daha fazla olduğu belirlenmiştir. Annenin kendini yeterli hissetmesi ve çocuk yetiştirmek konusunda bilgi alması durumunda demokratik tutumun artış gösterdiği, diğer tutumların ise

azaldığı gözlemlenmiştir. Annelerin çocuklarının cinsiyetlerine göre tutumlarında bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

Yalçın (2016), okul öncesi dönem çocuklarının ebeveyn tutumları ile okula uyumu arasındaki ilişkiyi karma desenli araştırması ile incelemiş, konuyu hem nitel hem de nicel boyutları ile ele almıştır. Nicel bölümde okul öncesi eğitim kurumuna devam etmekte olan toplam 380 tane çocuğa ve onların aile ve öğretmenleri ile çalışılırken; nitel araştırma kısmında okul uyum sağlama problemi yaşayan 9 tane çocuk, bu çocukların aileleri ve öğretmenleriyle çalışılmıştır. Bu çalışmada verileri toplama araçlarından “Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği”, “Ebeveyn Tutum Ölçeği”, “Yarı-Yapılandırılmış Öğretmen Görüşme Formu” ile “Yarı-Yapılandırılmış Ebeveyn Görüşme Formu” kullanılmıştır. Araştırmadaki bulgulara göre ailelerin aşırı korumacı ve demokratik tutumlarının puan ortalamalarının; demokratik ve izin verici tutumlarının puan ortalamalarından yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Özen-Altınkaynak & Akman (2019), okul öncesi çağıdaki çocukların okul uyumlarına ebeveynlerinin tutumlarının etkisini ilişkisel tarama modelinde incelediği bu araştırmasında, okul öncesi eğitim alan toplam 150 öğrenci ve bu öğrencilerin anne-babaları ve öğretmenleri ile birlikte çalışmışlardır. Bu çalışmada “Ebeveyn Tutum Ölçeği” ve “Okula Uyum Algısı Belirleme” anketi kullanılmıştır. Çocukların okula uyumlarıyla anne-baba tutumları arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu yardımıyla analiz edilmiştir. Korelasyon analizi sonuçlarına göre otoriter ve koruyucu tutum puanları yükseldikçe çocukların okul uyum düzeylerinin düştüğü, izin verici ve demokratik tutum puanları yükseldikçe çocukların okula uyum seviyelerinin arttığı belirlenmiştir.

2.4.4. Anne-baba tutumu ile ilgili uluslararası araştırmalar. Strage (1998)

üniversite öğrencilerinde öz düzenleme gelişimi ve aile durumunu incelediği çalışmasında,

bağlanma teorisine ve Baumrind'in anne-babalık stillerine dayanan kavramsal bir çerçeve öne sürmüştür. Üniversite öğrencilerinde akademik öz düzenleme ile ilişkili anne-babalık uygulamaları ve değerleri üzerine bir çalışmadan elde edilen ilk bulguların sunulduğu çalışmada 465 öğrenci örneklem alınmıştır. Çalışmada 4 kişisel profil ölçeği, 7 aile geçmiş ölçeği, 2 ders özellikleri ölçeği ve 2 çalışma alışkanlığı ölçeğinden oluşan 104 maddelik Öğrenci Tutumu ve Algıları ölçeği kullanılmıştır. Sonuç olarak, ailelerinin otoriter olduğu kadar duygusal yakınlığı da olduğunda temel güven ve olumlu benlik duygusu, okulda olumlu hedef yönelimi, geleceğe yönelik hazırlık konusundaki genel endişe ve üniversiteye olumlu bir uyum gösterdikleri öngörülmüştür. Anne-babaların otoriter ve rahatsızlık verici tutumları, geleceğe hazırlık aşamasında endişe verici görülebilmektedir. Aileleriyle birlikte yaşayan çocukların çalışma alışkanlıkları, öz düzenleme öğrenmeleri ve güven duygularının geliştiği görülmüştür.

Querido, Warner & Eyberg (2002), 3-6 yaşlarında çocuğu olan Afro-Amerikan ailelerdeki çocukların davranışlarıyla ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 108 çocukla yürütülen çalışmada çocukların davranış problemlerinin demokratik ebeveyn tutumuna sahip ailelerde daha az görüldüğü belirlenmiştir. Regresyon analizi sonucunda demokratik tutumun, daha az davranış problemini yordadığına ulaşılmıştır.

Chang, Dodge, Schwartz & McBride-Chang (2003), yaptıkları çalışmada yaş ortalamaları 4.6 olan toplam 323 Çinli çocuk ve onların anne-babaları ile baskıcı ebeveynlik stillerinin çocukların duygu düzenleme ve saldırgan davranışlarına olan etkilerini incelemiştir. Araştırma bulguları annelerin baskıcı bir tutuma sahip olmasının çocukların duygu düzenleme davranışlarını etkilediğini; babaların baskıcı tutumlarının ise çocukların saldırgan davranışları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca babaların sıkı tutumlarının erkeklerden çok kızlar üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Aunola & Nurmi (2005), anne-baba ebeveyn stillerinin çocukların problem davranışlarıyla olan ilişkisini inceledikleri araştırmalarında okul öncesi eğitim kurumlarına giden 5-6 yaş grubundaki toplam 196 çocuk, çocukların anneleri ve babalarıyla çalışmışlardır. Araştırma ikinci sınıfa kadar devam etmiştir. Ebeveyn tutumlarını belirleyebilmek amacıyla aileler her yıl 1 kere ebeveyn stilleri anketi doldürmüşlardır. Araştırma sonucunda annelerin psikolojik kontrol davranışlarının çocukların problem davranışlarını arttırdığı görülmüştür.

Baker, Fenning & Crnic (2010) çalışmalarında 8 yaşında çocuğa sahip farklı sosyal duygusal davranışları olan 88 anne ve 76 babanın aralarındaki ilişkilerini incelemeyi amaçlamıştır. Anne-babalar, sosyal duygusal davranışlarını, duygusal anne-baba tutumlarını ve çocuklarının sosyal işlevlerini değerlendiren anketler doldürmüşlardır. Gözlemlenen anne-baba ve çocuk duygusal konuşmaları ve çocuğun sosyal problemlerini çözme görüşmesi de yapılmıştır. Araştırma sonucunda ailelerde duygusallık ve toplumsallaşma davranışlarında, cinsiyet farklılıkları ve sosyal duygusal davranışlarındaki uyum genel olarak aynı çıkmıştır. Babaların çocukların duygularına tepkileri ve duygusal tutumları ile çocukların sosyal yeterliliklerinin ilişkilendirildiği bir modeli desteklediği görülmüştür.

2.4.5. Öz düzenleme ve anne-baba tutumu ile ilgili araştırmalar. Dağgöl (2016), araştırmasında Kıbrıs'ın Lefkoşa ve Girne ilçelerinde bulunan bazı okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların öz düzenleme becerileriyle, ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmanın verileri 122 çocuk ve ebeveyninden toplanmıştır. Bu çalışmada sosyo-demografik değişkenler ilişkilendirilerek veri analizleri yapılmıştır. Bu analizler sonucunda, çocukların sahip olduğu öz düzenleme becerilerinin cinsiyete göre farklılaştığı saptanmıştır. Ebeveyn tutumlarının, çocuğun ebeveynlerinin eğitim durumları, anne-babanın çocuk yetiştirme hususunda karşılaştıkları problemlerle baş edebilme konusundaki yeterlilik algıları, ebeveynlerin

birbirleri ile uyumlarının düzeyleri ve anne-baba uyum algıları ile ilişkili olduğu görülmüştür. Çocukların sahip olduğu öz düzenleme becerileri ile ebeveynlerinin çocuk yetiştirme tarzları arasında bir ilişki bulunmamıştır.

Öztabak (2017) çalışmasında okul öncesi çağı çocuklarının sahip olduğu öz düzenleme becerileri ile anne-babanın tutum ve davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 5-6 yaş grubundan 79 kız, 76 erkek öğrenci yani toplamda 155 çocuk bu araştırmaya katılmıştır. Araştırmada verileri toplamak amacı ile ‘Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği’ anne-baba tutumlarını belirlemek amacıyla “Aile Tutum Envanteri”nden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, ‘Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği’ndeki olumlu duygu ve dikkat-dürtü kontrolü alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Kız çocuklarının dikkat-dürtü alt boyutlarının, erkek çocukların dikkat-dürtü alt boyutuna göre daha gelişmiş olduğu görülmüştür.

Okul öncesi eğitimi almakta olan çocukları inceleyen Eke (2017), ebeveyn tutumları ile çocukların öz düzenleme yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçladığı bu çalışmasında, 130 tane çocuk ve bu çocukların ebeveynlerinin katılımı sağlanmıştır. Veriler için ‘Ebeveyn Tutum Ölçeği’, ‘Demografik Bilgi Formu’ ve ‘Öz Düzenleme Beceri Ölçeği’ kullanılmış, elde edilen sonuçlara bakıldığında ise ebeveynlerin izin verici davranışları ve tutumları ile çocukların sahip olduğu öz düzenleme yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir. Başka bir incelemede ise öz düzenleme yeterlilikleri ile koruyucu, demokratik ve otoriter ana baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmemiştir. Değişkenlerden doğum sırası, yaş ve cinsiyetin öz düzenleme yeterlilikleri üzerinde tesirli olduğu fakat anne yaşının, aile gelir düzeyinin, kardeş sayısının ve anne çalışma durumunun ise tesirli olmadığı neticesine varılmıştır.

Erkan & Sop (2018) çalışmalarında öz düzenlemenin ilişkiler arası etkisini incelemiştir. Çocukların okula hazır bulunuşluğu ile ebeveyn tutumları arasında ve çocuklarda görülen davranış sorunları ile okula hazır bulunuşluk arasındaki aracı etkiyi incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini 66-72 aylık 140 çocuk ve ebeveynleri oluşturmuştur. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının belirlenmesi için ‘Ebeveyn Tutum Ölçeği’ (ETÖ), çocukların davranış problemlerinin belirlenmesi için ‘Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği’ (OÖDSTÖ), öz düzenleme becerilerinin belirlenmesi için ‘Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği’ (OÖDÖ), okula hazır olma durumlarının belirlenmesi için de ‘Okula Hazır Bulunuşluk Testi-Altıncı Versiyon’u’ kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öz düzenleme becerilerinin, ebeveyn tutumlarıyla okula hazır oluşu arasında aracı bir rolü olmadığını fakat çocukların davranış problemleriyle okula hazır bulunuşluğu arasında kısmi aracı bir rolü olduğu sonucuna varılmıştır.

Doğruyol, Aka & Tilbe (2018), özel ve devlet okullarında yürüttüğü çalışmada ebeveyn tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının davranışsal düzenleme yetkinlikleri üzerindeki etkilerini incelediği araştırmasında toplam 143 çocuk ve bu çocukların anneleriyle çalışmışlardır. Annelerin ebeveyn tutumlarını değerlendirmek amacıyla “Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği” kullanmıştır. Araştırma bulgularına göre sıkı disiplin alt boyutunun, çocukların sahip olduğu davranışlar üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu gözlenmiştir. Annenin sıkı disiplin uygulaması, çocuğun da davranışsal kontrol becerilerinin düştüğü belirlenmiştir.

Temiz (2019) okul öncesi çağıdaki çocukların davranışsal öz düzenleme becerilerinin çocuğa ve ailesine bağlı değişkenleri göz önünde tutularak, ebeveyn tutumları açısından incelediği çalışmasına Tokat ilinde yaşayan okul öncesi eğitim almakta olan 201 çocuk katılmıştır. Araştırmada verileri toplamak amacı ile BADO-DY ve ‘Demografik Bilgi Formu’

kullanılmıştır. Ulaşılan verilerin analizi sonucunda davranışsal öz düzenleme becerilerinin anne-baba öğrenim alma durumuna, ailenin gelir durumuna, annenin çalışma durumu ve yaşanan yere göre anlamlı farklılık görülürken; çocuğun cinsiyetine, doğum sırasına ve devam ettiği kurum türüne göre anlamlı bir fark oluşmadığı sonucuna varılmıştır.

3. Bölüm

Yöntem

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın modeline, evrenine, örnekleme, veri toplama araçlarına, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ilişkin başlıklara yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeli ile desenlenmiştir. Tarama modellerinde geçmiş veya mevcut durumu var olduğu gibi betimlemek amaçlanmaktadır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha fazla değişen arasındaki birlikte değişimin varlığını veya derecesinin belirlenmesi için uygulanmaktadır (Karasar, 2014). Bu yöntem eğitim araştırmalarında yaygın olarak kullanılan bir araştırma modelidir (Creswell, 2005). Freankel & Wallen'e göre (akt. Tekbıyık, 2015) İlişkisel araştırmalarda, örneklem büyüklüğünün (çalışma grubunun) en az otuz olması gerekmektedir. Bu araştırmada, ilişkisel tarama modeli aracılığıyla 5-6 yaş grubunda okul öncesi eğitime devam etmekte olan 188 çocuğun öğretmen görüşlerine göre öz düzenleme becerilerinin anne-baba (ebeveyn) tutumu ile olan ilişkisi ele alınmıştır.

3.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, Bursa ili Yıldırım ilçesinde 5-6 yaş grubunda okul öncesi eğitime devam etmekte olan çocuklarla, bu çocukların öğretmenleri ve ana-babaları oluşturmaktadır. Örneklemin oluşturulmasında seçkisiz olmayan örnekleme yöntemleri içerisinde uygun örnekleme metodu benimsenmiştir. Uygun örnekleme metodu, araştırmacıların ulaşılabilir ve uygulama yapılabilen birimlerinden, araştırma grubunu belirleyebilmesidir (Creswell, 2005). Uygun örnekleme, araştırma sürecinde oluşabilecek nakit ve zaman kaybı gibi sorunları önlemeye yönelik olacak şekilde tercih edilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2019). Araştırmaya, Bursa ili Yıldırım

ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 188 çocuk ve onların ebeveynleri katılım göstermiştir.

Tablo 1'de araştırma grubunda yer alan çocuklara ilişkin demografik özelliklere ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 1

Araştırma Grubunda Yer Alan Çocuklara İlişkin Demografik Özellikler

Demografik Bilgiler		f	%
Cinsiyet	Kız	104	55,3
	Erkek	84	44,7
Yaş	5 yaş	103	54,8
	6 yaş	85	45,2
Doğum Sırası	Birinci	89	47,3
	İkinci	71	37,8
	Üçüncü	23	12,2
	Dördüncü	5	2,7
Kardeş Sayısı	Bir	37	19,7
	İki	104	55,3
	Üç ve üzeri	47	25
Okul Öncesi Eğitim Alma Süresi	Bir yıl	84	44,7
	İki yıl	80	42,6
	Üç yıl	24	12,8

Tablo 1'de çocukların %55,3'ünün (n= 104) kız çocuğu ve %44,7'sinin (n=84) erkek çocuğu ve çocukların yaşa göre dağılımlarının ise %54,8'inin (n=103) 5 yaş ve %45,2'sinin (n=85) 6 yaş olduğu görülmektedir. Çocukların doğum sırası incelendiğinde, %47,3'ünün (n=89) birinci sırada doğduğu, %37,8'inin (n=71) ikinci sırada doğduğu, %12,2'sinin (n=23) üçüncü sırada doğduğu ve %2,7'sinin (n=5) dördüncü sırada doğduğu görülmektedir. Çocukların kardeş sayısı incelendiğinde, %19,7'sinin (n=37) bir kardeş, %55,3'ünün (n=104) iki kardeş ve %25'inin (n=47) üç ve üzeri kardeş sahibi olduğu ve çocukların %44,7'sinin (n=84) 1 yıl, %42,6'sının (n=80) 2 yıl ve %12,8'inin (n=24) 3 yıl okul öncesi eğitim aldığı görülmektedir.

Tablo 2’de araştırma grubunda yer alan ailelere ilişkin demografik özelliklere ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 2

Araştırma Grubunda Yer Alan Ailelere İlişkin Demografik Özellikler

Demografik Bilgiler		f	%
Anne Öğrenim Düzeyi	İlköğretim	70	37,2
	Ortaöğretim	71	37,8
	Yükseköğretim	47	25
Baba Öğrenim Düzeyi	İlköğretim	60	31,9
	Ortaöğretim	79	42
	Yükseköğretim	49	26,1
Sosyo-Ekonomik Düzey	Alt	16	8,5
	Orta	112	59,6
	Üst	60	31,9

Tablo 2’de görüldüğü gibi, çocukların annelerinin %37,2’si (n=70) ilköğretim, %37,8’i (n=71) ortaöğretim ve %25’i (n=47) yükseköğretim mezunudur. Çocukların babalarının %31,9’u (n=60) ilköğretim, %42’si (n=79) ortaöğretim ve %26,1’i (n=49) yükseköğretim mezunudur. Çocukların ailelerinin %8,5’i (n=16) alt, %59,6’sı (n=112) orta ve %31,9’u (n=60) üst sosyo-ekonomik düzeyde yer almaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Aile Bilgi Formu, Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği ile Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Aşağıda araştırma esnasında kullanılmış olan veri toplama araçlarıyla alakalı bilgiler sunulmaktadır.

3.3.1. Kişisel bilgi formu. Bu formda, araştırmadaki katılımcı çocuklara ilişkin cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, doğum sırası, okul öncesi eğitimine devam etme süresi; ailelere ilişkin olarak ise anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, sosyo-ekonomik duruma yönelik sorular yer almaktadır. Ebeveynler tarafından doldurulmuştur.

3.3.2. Ebeveyn tutum ölçeği. Çalışma grubundaki anne veya babanın ebeveynlik tutumlarını değerlendirmek amacı ile Karabulut Demir ve Şendil (2008) tarafından geliştirilmiş Ebeveynlik Tutum Ölçeği (ETÖ) kullanılmıştır. ETÖ 2-6 yaş arası çocukları olan ebeveynler için geliştirilmiştir. Ölçek, 4 boyut (Demokratik, Otoriter, Aşırı Koruyucu ve İzin Verici), 46 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. Madde cevapları sıklık oranına göre değişen 5 seçenek (her zaman böyledir, çoğu zaman böyledir, bazen böyledir, nadiren böyledir, hiçbir zaman böyle değildir) içerir.

Ölçeğin yapı geçerliliğini değerlendirmek için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi neticesinde dört etkenli bir yapı ortaya çıkmıştır. İlk faktör demokratik tutum, ikinci etken otoriter tutum, üçüncü faktör koruyucu tutum, dördüncü faktör izin verici tutum olarak adlandırılmıştır. Ölçek maddelerinin faktör puanı ile korelasyonunun .20'nin üzerinde olmasına dayanarak maddelerin ayırt edici olduğu belirtilmiştir. Pearson Korelasyon katsayıları ölçeğin dört faktörünün arasındaki olumlu anlamlı ilişkiyi göstermektedir.

Karabulut Demir & Şendil (2008) ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısını, demokratik tutum boyutu için .81; otoriter tutum boyutu için .89; aşırı koruyucu tutum boyutu için .82; izin verici tutum boyutu için .78 olarak bulmuştur. Karabulut Demir ve Şendil (2008) tarafından örneklem yeterliğini test etmek amacıyla hesaplanan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısının (.80) yüksek ve faktör analizine ait geçerliği test eden Bartlett testi neticesinin ise anlamlı ($p < .0001$) olduğu saptanmıştır.

Bu çalışmada ölçeğe ait geçerlik ve güvenilirlik analizleri araştırmacı tarafından yeniden yapılmış ve ETÖ'nün Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ölçek toplamı için .82, demokratik boyut için .81, otoriter boyut için .87, aşırı koruyucu tutum boyutu için .82, izin verici tutum boyutu için .78 olarak saptanmıştır. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ise KMO'nun .72 ve Bartlett testi anlamlılık düzeyinin (.000) olduğu tespit edilmiştir. Elde

edilen bu sonuçlar, ölçeklerin araştırmanın yürütülebilmesi için geçerli ve güvenilir değerlere sahip olduğunu göstermektedir.

3.3.3. Öz düzenleme becerileri ölçeği. Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği, Bayındır (2016) tarafından geliştirilmiştir. 33 maddeden oluşan ölçek, 48-72 ay arasındaki çocuklara ait öz düzenleme becerilerinin düzeylerini değerlendirmektedir. Her bir maddede öğretmen, çocuğun öz düzenleme becerisi düzeyini 5’li likert tipli puanlamaya göre değerlendirmektedir. Ölçek, düzenleme ve kontrol becerisi olmak üzere 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Bayındır (2016) tarafından ölçeğin, geliştirilmesi esnasında hesaplanan iç tutarlılık katsayı ölçek toplamı için .96, düzenleme becerilerinin alt boyutu için .96 ve kontrol becerilerinin alt boyutu için .91’dir. Ölçeğin toplam puanı ve her iki alt boyutu için elde edilen test-tekrar test korelasyon katsayısı .99’dur. Bayındır (2016) tarafından örneklem yeterliğini test etmek amacıyla belirlenen Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısının (.96) yüksek ve faktör analizine ait geçerliği belirleyen Bartlett testi sonucunun ise anlamlı ($p < .0001$) olduğu bulunmuştur.

Bu çalışma kapsamında ölçeğe ait geçerlik ve güvenilirlik analizleri araştırmacı tarafından yeniden yapılmış ve Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği’nin Cronbach alfa güvenilirlik katsayı ölçek toplamı için .93, düzenleme becerileri alt boyutu için .95 ve kontrol becerisi alt boyutu için .84 olarak saptanmıştır. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ise KMO’nun .87 ve Bartlett testi anlamlılık düzeyinin (.000) olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuçlar, ölçeklerin araştırmanın yürütülebilmesi için geçerli ve güvenilir değerlere sahip olduğunu göstermektedir.

3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmaya ait gereken izinler Milli Eğitim Bakanlığı’ndan alındıktan sonra ilk aşamada çalışma grubunda yer alan beş okul ile bağlantı kurulmuştur. Bu süreçte anne baba onayının alınmasına önem verilmiştir. Ayrıca, araştırmanın başlangıç aşamasından bitiş

aşamasına kadar katılımcıların gönüllüğüne dikkat edilmiştir. Ardından araştırmacı tarafından ebeveynlere “Kişisel Bilgi Formu” ve “Ebeveyn Tutum Ölçeği” teslim edilmiştir.

Değerlendirmeyi yapmaları için anne babalara iki haftalık bir zaman verilmiştir. Araştırmanın başlangıcında bütün katılımcılar (anne-babalar ve öğretmenler) araştırmanın amacı ve önemi hakkında bilgilendirilmiştir. Ayrıca anne-babalara ve öğretmenlere ölçme araçlarının nasıl uygulanacağı açıklanmıştır. Verilen ölçekler iki hafta sonra araştırmacı tarafından teslim alınmıştır. Ölçme araçlarını eksik ya da hatalı dolduran ebeveynlere ait veriler araştırmaya ilave edilmemiştir. İkinci aşamada ise öğretmenlerden veri toplama aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada öğretmenler tarafından her çocuk için ayrı ayrı “Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği” doldurulmuştur. Süreç içinde çalışmaya 188 ebeveyn (anne-baba) ve 25 öğretmen katılmıştır. Bu doğrultuda elde edilen 188 form analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, öncelikle analize uygunluğu açısından SPSS 25 paket programı ile incelenmiştir. Bu kapsamda öncelikli olarak, aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık gibi betimsel istatistikler hesaplanmıştır. Ardından yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizlerinde ise veriler analiz açısından uygun bulunmuştur. Her iki ölçekte de alt boyutlara ait verilerin basıklık ve çarpıklık değerlerine bakıldığında +1,5 ve -1,5 aralığında olduğu görülmüştür. Bu durum sosyal bilimler alanında çalışan bazı araştırmacılara göre verilerin normal dağıldığını varsaymak için yeterlidir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Dolayısıyla analizler için parametrik analizlerden *t*-testi ve tek yönlü varyans (One-way ANOVA) testi uygulanmıştır. Verilerin yorumlanmasında ise anlamlılık düzeyi olarak .05 alınmıştır. Son olarak, çıkan farklılıkların kaynağını tespit etmek için varyansların eşit olması ve grupların dağılımına göre Tukey ve Hochberg post hoc analizleri yapılmıştır.

Okul öncesi dönemindeki 5-6 yaş grubundaki çocukların sahip oldukları öz düzenleme becerileri ana baba tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile değişkenler için Pearson

korelasyon katsayısı yeğlenmiştir. -1.00 ile +1.00 arasında değer alabilen korelasyon katsayısı mutlak değerli biçimde 0.00 ile 0.30 arasında değer için düşük, 0.30 ile 0.70 arasında değer için orta ve 0.70 ile 1.00 arasında değer için ise yüksek düzeyde ilişkiyi ifade etmektedir (Büyüköztürk, 2019).

4. Bölüm

Bulgular

Bu bölümde uygulanmış ölçeklerden, analiz edilmesinden sonra bulunan bulgulara ve bunlara ait yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Betimsel İstatistikler

Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği ile Ebeveynlik Tutum Ölçeği'nden elde edilen bulgulara ilişkin oluşan öz düzenleme becerileri ve anne- baba tutumuna ait betimsel istatistik sonuçları Tablo 3'de gösterilmektedir.

Tablo 3

Öz düzenleme ile ebeveynlik tutumuna ilişkin betimsel istatistik sonuçları

	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Sd</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>
Düzenleme	188	78,8564	12,22716	51	105
Kontrol	188	37,4043	6,62731	22	60
Öz Düzenleme	188	116,2606	1,12616	77	165
Demokratik	188	73,2394	7,22156	48	85
Otoriter	188	22,2606	7,49553	11	39
Aşırı Korumacı	188	35,2074	6,32156	14	45
İzin Verici	188	20,4787	5,17755	12	28
Anne-baba Tutumu	188	151,1862	14,49442	98	172

Tablo 3 incelendiğinde, 5-6 yaş grubu çocukluk dönemi çocuklarının öz düzenleme ölçeğinden aldıkları ortalama puanın 116,2606 olduğu, anne-baba tutumlarına ait ortalama puanın ise 151,1862 olduğu görülmektedir. Öz düzenleme ölçeğinden alınabilecek en yüksek puanın 165 olduğu düşünüldüğünde, çocukların öz düzenleme yeteneklerinin ortalamasının

	<i>p</i>	.692	.523	.458	.274	.358	.	.000	.000
	<i>r</i>	-.110	-.072	-.179*	.045	-.175**	.278**	1	.577
6. Kontrol	<i>p</i>	.132	.328	.014	.536	.016	.000	.	.000
	<i>r</i>	-.045	.015	-.006	.067	-.021	.868	.577	1
7. Öz Düzenleme	<i>p</i>	.542	.836	.936	.360	.780	.000	.000	.

N=188; * $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 4’de anne-babaların ebeveyn tutumları ve çocukların öz düzenleme düzeyleri arasındaki ilişkiye ilişkin Pearson korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre anne-babaların aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ile çocukların kontrol becerileri arasında negatif yönde düşük düzeyde ilişki bulunmuştur ($r = -.179$, $p < .05$). Bu, anne-babalar aşırı koruyucu davranış sergiledikçe çocukların kontrol becerileri kazanamadıkları sonucunu vermektedir.

Bununla birlikte, anne-babaların demokratik ($r = -.029$, $p > .05$), otoriter ($r = .047$, $p > .05$), aşırı koruyucu ($r = .054$, $p > .05$) ve izin verici ($r = .080$, $p > .05$) ebeveyn tutumları ile çocukların düzenleme becerileri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki saptanmamıştır. Ayrıca, anne-babaların demokratik ($r = -.110$, $p > .05$), otoriter ($r = -.072$, $p > .05$) ve izin verici ($r = .045$, $p > .05$) ebeveyn tutumları ile çocukların kontrol becerileri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki de saptanmamıştır.

4.3. 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Bulgular

Bu kısımda okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme beceri seviyeleri cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, okul öncesi eğitim süresi, anne-baba yaşı, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu ve ailenin sosyo-ekonomik durumu gibi değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 5'te çocukların cinsiyetine göre öz düzenleme düzeylerine ilişkin t Testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 5

Çocukların Cinsiyetine Göre Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	Sd	t	df	p
Düzenleme	Kız	104	79.31	12.94130	.562	186	.575
	Erkek	84	78.30	11.33263			
Kontrol	Kız	104	37.67	7.09087	.618	186	.537
	Erkek	84	37.07	6.02962			
ÖDBÖ Toplam	Kız	104	116.98	16.47474	.711	186	.478
	Erkek	84	115.37	14.10356			

* $p < .05$

Tablo 5'de çocukların öz düzenleme düzeylerinin çocukların cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t-testi sonuçlarına yer verilmiştir. Buna göre çocukların cinsiyeti düzenleme ($t_{(186)} = .562, p > .05$) ve kontrol ($t_{(186)} = .618, p > .05$) becerilerine sahip olmalarında farklılık oluşturmamaktadır. Ölçeğin genelinde de çocukların cinsiyetinin öz düzenleme düzeylerinde farklılık göstermediği gözlemlenmiştir ($t_{(186)} = .711, p > .05$).

Tablo 6'da çocukların kardeş sayısına göre öz düzenleme düzeylerine ilişkin ANOVA Testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 6

*Çocukların Kardeş Sayısına Göre Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin ANOVA**Sonuçları*

Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	Sd	F	p
---------------	---	-----------	----	---	---

Düzenleme	1	37	78.38	11.05379	.155	.857
	2	104	78.64	12.64982		
	3 ve üzeri	47	79.70	12.36214		
	Toplam	188	78.86	12.22716		
Kontrol	1	37	36.70	6.89148	.395	.674
	2	104	37.39	6.49467		
	3 ve üzeri	47	38.00	6.79514		
	Toplam	188	37.40	6.62731		
ÖDBÖ Toplam	1	37	115.08	14.82936	.322	.725
	2	104	116.03	15.53540		
	3 ve üzeri	47	117.70	15.91815		
	Toplam	188	116.26	15.44115		

* $p < .05$

Tablo 6’da çocukların öz düzenleme düzeylerinin çocukların kardeş sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi neticeleri yer almaktadır. Buna göre çocukların kardeş sayısı düzenleme ($F_{(2-185)} = .155, p > .05$) ve kontrol ($F_{(2-185)} = .395, p > .05$) becerilerine sahip olmalarında farklılığa yol açmamaktadır. Ölçeğin genelinde de çocukların kardeş sayısının çocukların öz düzenleme düzeyinde farklılık göstermediği gözlemlenmiştir ($F_{(2-185)} = .322, p > .05$).

Tablo 7’de çocukların doğum sırasına göre öz düzenleme düzeylerine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 7

Çocukların Doğum Sırasına Göre Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin ANOVA

Sonuçları

	Doğum Sırası	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Sd</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Düzenleme	1. Çocuk	89	78.07	11.88754	.495	.686
	2. Çocuk	71	80.25	12.22961		
	3. Çocuk	23	77.83	13.12753		
	4. Çocuk	5	77.80	16.09969		
	Toplam	188	78.86	12.22716		
Kontrol	1. Çocuk	89	37.84	6.37270	.766	.515
	2. Çocuk	71	36.58	6.88199		
	3. Çocuk	23	37.70	6.43453		
	4. Çocuk	5	40.00	8.83176		
	Toplam	188	37.40	6.62731		
ÖDBÖ Toplam	1. Çocuk	89	115.91	14.15229	.080	.971
	2. Çocuk	71	116.83	15.69803		
	3. Çocuk	23	115.52	18.06018		
	4. Çocuk	5	117.80	24.88373		
	Toplam	188	116.26	15.44115		

* $p < .05$

Tablo 7’de çocukların öz düzenleme düzeylerinin doğum sırasına göre farklılaşp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonuçlarına yer verilmiştir. Buna göre çocukların doğum sırası düzenleme ($F_{(2-185)} = .495, p > .05$) ve kontrol ($F_{(2-185)} = .766, p > .05$) becerilerine sahip olmalarında farklılık oluşturmamaktadır. Ölçeğin genelinde ise çocukların doğum sırasına göre onların öz düzenleme düzeylerinde farklılık belirlenmiştir ($F_{(2-185)} = .080, p > .05$).

Tablo 8’de çocukların okul öncesi eğitime devam etme süresine göre öz düzenleme düzeylerine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 8

Çocukların Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Süresine Göre Öz Düzenleme

Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

		Okul Öncesi					
		Eğitim Süresi <i>N</i>	\bar{X}	<i>Sd</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
Düzenleme	1 Yıl	84	74.67	11.32045	23.231	.000*	2 Yıl
	2 Yıl	80	79.33	11.72121			3 Yıl
	3 Yıl	24	91.96	6.09689			
	Toplam	188	78.86	12.22716			
Kontrol	1 Yıl	84	37.06	5.36241	.283	.754	
	2 Yıl	80	37.83	7.01134			
	3 Yıl	24	37.21	9.13178			
	Toplam	188	37.40	6.62731			
ÖDBÖ Toplam	1 Yıl	84	111.73	13.02116	13.799	.000*	2 Yıl
	2 Yıl	80	117.15	16.16145			3 Yıl
	3 Yıl	24	129.17	13.33732			
	Toplam	188	116.26	15.44115			

* $p < .05$

Tablo 8’de çocukların öz düzenleme düzeylerinin çocukların okul öncesi eğitime devam etme süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi neticeleri yer almaktadır. Buna göre çocukların okul öncesi eğitime devam etme süresine göre kontrol ($F_{(2-185)} = .283, p > .05$) becerilerine sahip olmalarında farklılık belirlenmemiştir. Ancak

çocukların okul öncesi eğitime devam etme süresine göre düzenleme ($F_{(2-185)} = 23.231, p < .05$) becerilerine sahip olmalarında farklılık saptanmıştır. Farklılığın kaynağını saptamak amacı ile yapılan Tukey post hoc analizi sonucunda, üç yıldır okul öncesi eğitime devam eden çocuklara ait düzenleme beceri puanları iki yıldır okul öncesi eğitim alan çocuklardan yüksek ve iki yıldır okul öncesi eğitim alan çocukların düzenleme beceri puanları bir yıldır okul öncesi eğitim alan çocuklardan yüksek olduğu bulunmuştur. Ölçeğin genelinde de çocukların okul öncesi eğitime devam etme süresinin çocukların öz düzenleme düzeyinde farklılık yarattığı gözlemlenmiştir ($F_{(2-185)} = 13.799, p < .05$). Yine farklılığın kaynağını saptamak amacı ile yapılan Tukey post hoc analizi sonucunda, ölçeğin düzenleme alt boyutunda olduğu gibi, üç yıl okul öncesi eğitim alan çocukların düzenleme beceri puanları iki yıl okul öncesi eğitim alan çocuklardan yüksek ve iki yıl okul öncesi eğitim alan çocukların düzenleme beceri puanları bir yıl okul öncesi eğitim alan çocuklardan daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 9’da anne babanın yaşına göre çocukların öz düzenleme düzeylerine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 9

Anne-Baba Yaşına Göre Çocukların Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin ANOVA

Sonuçları

	Yaş	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Sd</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Düzenleme	30 yaş ve altı	46	78.61	8.59322	.729	.484
	31-40 yaş	118	79.49	13.05920		
	41 ve üzeri yaş	24	76.21	13.92832		
	Toplam	188	78.86	12.22716		
Kontrol	30 yaş ve altı	46	38.04	5.59347	.630	.534
	31-40 yaş	118	37.41	7.31026		

	41 ve üzeri yaş	24	36.17	4.65007		
	Toplam	188	37.40	6.62731		
ÖDBÖ Toplam	30 yaş ve altı	46	116.65	11.47794	.874	.419
	31-40 yaş	118	116.90	16.56811		
	41 ve üzeri yaş	24	112.38	16.31700		
	Toplam	188	116.26	15.44115		

* $p < .05$

Tablo 9’da çocukların öz düzenleme düzeylerinin anne-baba yaşına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonuçları bulunmaktadır. Buna göre anne-baba yaşı çocukların düzenleme ($F_{(2-185)} = .729, p > .05$) ve kontrol ($F_{(2-185)} = .630, p > .05$) becerilerine sahip olmalarında farklılığa yol açmamaktadır. Ölçeğin genelinde de anne-baba yaşının çocukların öz düzenleme düzeyinde farklılık saptanmamıştır ($F_{(2-185)} = .874, p > .05$).

Tablo 10’da annenin öğrenim durumuna göre çocukların öz düzenleme düzeylerine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 10

Anne Öğrenim Durumuna Göre Çocukların Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin

ANOVA Sonuçları

Anne Öğrenim							
Durumu	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Sd</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark	
İlköğretim	70	79.86	11.971336.895		.001*	Yükseköğretim	
Ortaöğretim	71	81.47	10.58413			Yükseköğretim	
Yükseköğretim	47	73.43	13.42247				
Toplam	188	78.86	12.22716				

	İlköğretim	70	35.41	6.52196	5.672	.004*	Ortaöğretim Yükseköğretim
Kontrol	Ortaöğretim	71	38.16	6.17055			
	Yükseköğretim	47	39.23	6.81818			
	Toplam	188	37.40	6.62731			
	İlköğretim	70	115.27	14.45224	3.174	.044*	
ÖDBÖ Toplam	Ortaöğretim	71	119.62	14.00241			Yükseköğretim
	Yükseköğretim	47	112.66	18.04014			
	Toplam	188	116.26	15.44115			

* $p < .05$

Tablo 10’da çocukların öz düzenleme düzeylerinin anne öğrenim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonuçları bulunmaktadır. Buna göre anne öğrenim durumu çocukların düzenleme ($F_{(2-185)} = 6.895, p < .05$) ve kontrol ($F_{(2-185)} = 5.672, p < .05$) becerilerine sahip olmalarında anlamlı bir farklılığa yol açmaktadır. Farklılıkların kaynağını saptamak amacı ile yapılan Tukey post hoc analizi sonucunda, yükseköğretim mezunu annelerin çocuklarının düzenleme beceri puanları ortaöğretim ve ilköğretim mezunu annelerin çocuklarının düzenleme beceri puanlarından daha düşük bulunmuştur. Yapılan diğer bir Tukey post hoc analizi sonucunda, yükseköğretim ve ortaöğretim mezunu annelerin çocuklarının kontrol beceri puanları ilköğretim mezunu annelerin çocuklarının kontrol beceri puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Ölçeğin genelinde de anne öğrenim durumunun çocukların öz düzenleme düzeyinde farklılık oluşturduğu gözlemlenmiştir ($F_{(2-185)} = 3.174, p < .05$). Farklılığın kaynağını bulabilmek amacı ile yapılan Tukey post hoc analizi sonucunda, yükseköğretim mezunu annelerin çocuklarının

öz düzenleme puanlarının ortaöğretim mezunu annelerin çocuklarının öz düzenleme puanlarından daha düşük bulunmuştur.

Tablo 11’de baba öğrenim durumuna göre çocukların öz düzenleme düzeylerine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 11

Baba Öğrenim Durumuna Göre Çocukların Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin

ANOVA Sonuçları

		Baba Öğrenim						
		Durumu	N	\bar{X}	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Düzenleme	İlköğretim	60	77.27	12.69040	.760	.469		
	Ortaöğretim	79	79.76	11.96599				
	Yükseköğretim	49	79.35	12.12702				
	Toplam	188	78.86	12.22716				
Kontrol	İlköğretim	60	35.53	5.68813	3.615	.029*	Ortaöğretim	
	Ortaöğretim	79	38.33	7.68235				
	Yükseköğretim	49	38.20	5.38509				
	Toplam	188	37.40	6.62731				
ÖDBÖ Toplam	İlköğretim	60	112.80	15.41824	2.262	.107		
	Ortaöğretim	79	118.09	15.74736				
	Yükseköğretim	49	117.55	14.54456				
	Toplam	188	116.26	15.44115				

* $p < .05$

Tablo 11’de çocukların öz düzenleme düzeylerinin baba öğrenim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları yer almaktadır. Buna

göre baba öğrenim durumuna göre çocukların düzenleme ($F_{(2-185)} = .760, p > .05$) becerilerine sahip olmalarında farklılık saptanmamıştır. Ancak baba öğrenim durumuna göre çocukların kontrol ($F_{(2-185)} = 3.615, p < .05$) becerilerine sahip olmalarında farklılık olduğu görülmektedir. Farklılığın kaynağını saptamak amacı ile gerçekleştirilen Tukey post hoc analizi sonucunda, ortaöğretim mezunu babaların çocuklarının kontrol beceri puanları ilköğretim mezunu babaların çocuklarının kontrol beceri puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Ölçeğin genelinde de baba öğrenim durumuna göre çocukların öz düzenleme düzeyinde farklılık belirlenmemiştir ($F_{(2-185)} = 2.262, p > .05$).

Tablo 12’de ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre çocukların öz düzenleme düzeylerine ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 12

Ailenin Sosyo-ekonomik Düzeyine Göre Çocukların Öz Düzenleme Düzeylerine İlişkin

ANOVA Sonuçları

		Sosyo-ekonomik					
		Düzyey	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Sd</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Düzenleme	Alt		16	80.00	11.34313	.382	.683
	Orta		112	79.29	12.12579		
	Üst		60	77.75	12.75004		
	Toplam		188	78.86	12.22716		
Kontrol	Alt		16	37.94	5.77891	.062	.939
	Orta		112	37.31	6.79432		
	Üst		60	37.43	6.61628		
	Toplam		188	37.40	6.62731		
ÖDBÖ Toplam	Alt		16	117.94	14.96426	.265	.767

Orta	112	116.60	15.05932
Üst	60	115.18	16.43012
Toplam	188	116.26	15.44115

* $p < .05$

Tablo 12’de çocukların öz düzenleme düzeylerinin ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi neticeleri yer almaktadır. Buna göre ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre çocukların düzenleme ($F_{(2-185)} = .382, p > .05$) ve kontrol ($F_{(2-185)} = .062, p > .05$) becerilerine sahip olmalarında manidar bir farklılık belirlenmemiştir. Ölçeğin genelinde de ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre çocukların öz düzenleme düzeyinde farklılık oluşturmadığı görülmektedir ($F_{(2-185)} = .265, p > .05$).

4.4. 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Anne-Baba Tutumlarına İlişkin Bulgular

Bu kısımda anne-babaların tutumlarının cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, okul öncesi eğitim süresi, anne-baba yaşı, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu ve ailenin sosyo-ekonomik durumu gibi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 13’te çocukların cinsiyetine göre anne babaların ebeveyn tutumlarına ilişkin t-testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 13

Çocukların Cinsiyetine Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin t-Testi

Sonuçları

	Cinsiyet	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
Demokratik	Kız	104	73.82	6.98648	1.223	186	.223
	Erkek	84	72.52	7.48247			

Otoriter	Kız	104	22.23	7.60841	-.061	186	.952
	Erkek	84	22.30	7.39876			
Aşırı Koruyucu	Kız	104	35.32	6.62192	.264	186	.792
	Erkek	84	35.07	5.96533			
İzin Verici	Kız	104	20.71	5.48019	.685	186	.494
	Erkek	84	20.19	4.79326			

* $p < .05$

Tablo 13'te anne-babaların ebeveyn tutumlarının çocukların cinsiyetine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin t -testi sonuçları bulunmaktadır. Buna göre çocukların cinsiyetinin anne-babaların demokratik ($t_{(186)} = 1.223, p > .05$), otoriter ($t_{(186)} = -.061, p > .05$), aşırı koruyucu ($t_{(186)} = .264, p > .05$) ve izin verici ($t_{(186)} = .685, p > .05$) tutuma sahip olmalarında manidar bir farklılığa yol açmadığı belirlenmiştir.

Tablo 14'te çocukların kardeş sayısına göre anne babaların ebeveyn tutumlarına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 14

Çocukların Kardeş Sayısına Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin

ANOVA Sonuçları

	Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	Sd	F	p
Demokratik	1	37	74.30	6.74893	.522	.594
	2	104	73.08	6.72294		
	3 ve üzeri	47	72.77	8.60034		
	Toplam	188	73.24	7.22156		
Otoriter	1	37	22.54	8.36193	.032	.968

	2	104	22.20	7.58304		
	3 ve üzeri	47	22.17	6.69626		
	Toplam	188	22.26	7.49553		
Aşırı Koruyucu	1	37	36.41	6.08486	.844	.431
	2	104	34.98	6.45369		
	3 ve üzeri	47	34.77	6.22482		
	Toplam	188	35.21	6.32156		
İzin Verici	1	37	21.38	4.79787	.844	.432
	2	104	20.41	5.39257		
	3 ve üzeri	47	19.92	4.98620		
	Toplam	188	20.48	5.17755		

* $p < .05$

Tablo 14'te anne-babaların ebeveyn tutumlarının çocukların kardeş sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonuçları bulunmaktadır. Buna göre çocukların kardeş sayısı anne-babaların demokratik ($F_{(2-185)} = .522, p > .05$), otoriter ($F_{(2-185)} = .032, p > .05$), aşırı koruyucu ($F_{(2-185)} = .844, p > .05$) ve izin verici ($F_{(2-185)} = .844, p > .05$) tutuma sahip olmalarında farklılık saptanmamıştır.

Tablo 15'te çocukların doğum sırasına göre anne babaların ebeveyn tutumlarına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 15

Çocukların Doğum Sırasına Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin

ANOVA Sonuçları

Doğum Sırası	N	\bar{X}	Sd	F	p
--------------	---	-----------	----	---	---

Demokratik	1. Çocuk	89	73.63	6.66296	.751	.523
	2. Çocuk	71	73.35	6.61405		
	3. Çocuk	23	72.26	9.22062		
	4. Çocuk	5	69.20	14.09610		
	Toplam	188	73.24	7.22156		
Otoriter	1. Çocuk	89	22.17	7.97758	.145	.933
	2. Çocuk	71	22.04	7.13029		
	3. Çocuk	23	23.17	6.93903		
	4. Çocuk	5	22.80	8.10555		
	Toplam	188	22.26	7.49553		
Aşırı Koruyucu	1. Çocuk	89	34.34	7.06133	1.150	.330
	2. Çocuk	71	35.82	5.04921		
	3. Çocuk	23	36.30	5.42247		
	4. Çocuk	5	37.00	11.35782		
	Total	188	35.21	6.32156		
İzin Verici	1. Çocuk	89	20.75	5.22512	.359	.783
	2. Çocuk	71	20.13	5.15732		
	3. Çocuk	23	20.83	5.14916		
	4. Çocuk	5	19.00	5.83095		
	Toplam	188	20.48	5.17755		

* $p < .05$

Tablo 15'te anne-babaların ebeveyn tutumlarının çocukların doğum sırasına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonuçları bulunmaktadır. Buna göre çocukların doğum sırası anne-babaların demokratik ($F_{(2-185)} = .751, p > .05$), otoriter ($F_{(2-185)} =$

.145, $p > .05$), aşırı koruyucu ($F_{(2-185)} = 1.150$, $p > .05$) ve izin verici ($F_{(2-185)} = .359$, $p > .05$)

tutumuna sahip olmalarında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Tablo 16'da çocukların okul öncesi eğitime devam etme süresine göre anne babaların ebeveyn tutumlarına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 16

Çocukların Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Süresine Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

		Okul Öncesi Eğitim					
		Süresi	N	\bar{X}	Sd	F	p
Demokratik	1 Yıl	84	72.20	6.95905	1.709	.184	
	2 Yıl	80	74.28	7.22158			
	3 Yıl	24	73.42	7.90111			
	Toplam	188	73.24	7.22156			
Otoriter	1 Yıl	84	22.51	7.49055	.246	.782	
	2 Yıl	80	22.29	7.62772			
	3 Yıl	24	21.29	7.29788			
	Toplam	188	22.26	7.49553			
Aşırı Koruyucu	1 Yıl	84	34.70	6.51186	.593	.554	
	2 Yıl	80	35.78	6.02101			
	3 Yıl	24	35.08	6.73031			
	Toplam	188	35.21	6.32156			
	1 Yıl	84	20.44	4.93903	.645	.526	
	2 Yıl	80	20.83	5.32197			

3 Yıl	24	19.46	5.57930
Toplam	188	20.48	5.17755

* $p < .05$

Tablo 16’da anne-babaların ebeveyn tutumlarının çocukların okul öncesi eğitime devam etme süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi neticeleri yer almaktadır. Buna göre çocukların okul öncesi eğitime devam etme süresi anne-babaların demokratik ($F_{(2-185)} = 1.709, p > .05$), otoriter ($F_{(2-185)} = .246, p > .05$), aşırı koruyucu ($F_{(2-185)} = .593, p > .05$) ve izin verici ($F_{(2-185)} = .645, p > .05$) tutuma sahip olmalarında manidar bir fark göstermemektedir.

Tablo 17’de anne baba yaşına göre anne babaların ebeveyn tutumlarına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 17

Anne-Baba Yaşına Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin ANOVA

Sonuçları

	Yaş	N	\bar{X}	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Demokratik	30 yaş ve altı	46	71.70	6.16755	5.283	.006*	41 ve üzeri yaş
	31-40 yaş	118	73.00	6.94545			41 ve üzeri yaş
	41 ve üzeri yaş	24	77.38	9.01599			
	Toplam	188	73.24	7.22156			
Otoriter	30 yaş ve altı	46	22.41	7.28949	1.689	.188	
	31-40 yaş	118	22.73	7.70909			
	41 ve üzeri yaş	24	19.67	6.50529			
	Toplam	188	22.26	7.49553			

Aşırı Koruyucu	30 yaş ve altı	46	34.74	6.44096	1.245	.290
	31-40 yaş	118	35.01	6.41379		
	41 ve üzeri yaş	24	37.08	5.49242		
	Toplam	188	35.21	6.32156		
İzin Verici	30 yaş ve altı	46	20.85	5.24920	1.279	.281
	31-40 yaş	118	20.65	5.34034		
	41 ve üzeri yaş	24	18.92	3.99909		
	Toplam	188	20.48	5.17755		

* $p < .05$

Tablo 17’de anne-babaların ebeveyn tutumlarının anne-babaların yaşına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait tek yönlü varyans analizi sonuçları bulunmaktadır. Buna göre anne-babaların yaşı otoriter ($F_{(2-185)} = 1.689, p > .05$), aşırı koruyucu ($F_{(2-185)} = 1.245, p > .05$) ve izin verici ($F_{(2-185)} = 1.279, p > .05$) tutuma sahip olmalarında farklılığa yol açmamaktadır. Ancak anne-babaların yaşına göre demokratik ($F_{(2-185)} = 5.283, p < .05$) tutuma sahip olmalarında farklılık saptanmıştır. Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Hochberg post hoc analizi sonucunda, 41 yaş ve üzeri ebeveyn grubunun demokratik tutum puanının diğer yaş gruplarından daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 18’de anne öğrenim durumuna göre anne babaların ebeveyn tutumlarına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 18

Anne Öğrenim Durumuna Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin ANOVA

Sonuçları

Anne Öğrenim Durumu	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Sd</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
---------------------	----------	-----------	-----------	----------	----------

Demokratik	İlköğretim	70	72.60	6.58369	2.030	.134
	Ortaöğretim	71	74.58	7.83155		
	Yükseköğretim	47	72.17	7.00720		
	Toplam	188	73.24	7.22156		
Otoriter	İlköğretim	70	23.27	7.03392	1.847	.161
	Ortaöğretim	71	20.94	7.16517		
	Yükseköğretim	47	22.75	8.46083		
	Toplam	188	22.26	7.49553		
Aşırı Koruyucu	İlköğretim	70	35.43	6.10908	1.071	.345
	Ortaöğretim	71	35.75	6.62618		
	Yükseköğretim	47	34.06	6.14819		
	Toplam	188	35.21	6.32156		
İzin Verici	İlköğretim	70	20.67	5.18560	.221	.802
	Ortaöğretim	71	20.16	5.00185		
	Yükseköğretim	47	20.68	5.50536		
	Toplam	188	20.48	5.17755		

* $p < .05$

Tablo 18’de anne-babaların ebeveyn tutumlarının anne öğrenim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları bulunmaktadır. Buna göre anne öğrenim durumunun anne-babaların demokratik ($F_{(2-185)} = 2.030, p > .05$), otoriter ($F_{(2-185)} = 1.847, p > .05$), aşırı koruyucu ($F_{(2-185)} = 1.071, p > .05$) ve izin verici ($F_{(2-185)} = .221, p > .05$) tutuma sahip olmalarında manidar bir farklılığa yol açmamaktadır.

Tablo 19’da baba öğrenim durumuna göre anne babaların ebeveyn tutumlarına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 19

Baba Öğrenim Durumuna Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin ANOVA

Sonuçları

	Baba Öğrenim Durumu	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Sd</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı Fark
Demokratik	İlköğretim	60	73.87	6.59858	1.203	.303	
	Ortaöğretim	79	73.61	7.19761			
	Yükseköğretim	49	71.88	7.92841			
	Toplam	18	73.24	7.22156			
Otoriter	İlköğretim	60	21.75	7.34530	1.722	.182	
	Ortaöğretim	79	21.60	6.69198			
	Yükseköğretim	49	23.96	8.70574			
	Toplam	188	22.26	7.49553			
Aşırı Koruyucu	İlköğretim	60	36.37	5.39920	1.527	.220	
	Ortaöğretim	79	34.54	5.77971			
	Yükseköğretim	49	34.86	7.93988			
	Toplam	188	35.21	6.32156			
İzin Verici	İlköğretim	60	20.23	5.33415	4.174	.017*	
	Ortaöğretim	79	19.58	5.04749			Yükseköğretim
	Yükseköğretim	49	22.22	4.85311			
	Toplam	188	20.48	5.17755			

* $p < .05$

Tablo 19’da anne-babaların ebeveyn tutumlarının baba öğrenim durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları bulunmaktadır. Buna göre baba öğrenim durumunun anne-babaların demokratik ($F_{(2-185)} = 1.203$, $p > .05$), otoriter

($F_{(2-185)} = 1.722, p > .05$) ve aşırı koruyucu ($F_{(2-185)} = 1.527, p > .05$) tutuma sahip olmalarında anlamlı bir farklılığa yol açmamaktadır. Ancak baba öğrenim durumuna göre anne-babaların izin verici ($F_{(2-185)} = 4.174, p < .05$) tutuma sahip olmalarında farklılık belirlenmiştir. Farklılığın kaynağını saptamak amacı ile yapılan Tukey post hoc analizi sonucunda, yükseköğretim mezunu babaların ortaöğretim mezunu babalara göre izin verici tutum puanları daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 20’de ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre anne babaların ebeveyn tutumlarına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 20

Ailenin Sosyo-ekonomik Düzeyine Göre Anne-Babaların Ebeveyn Tutumlarına İlişkin

ANOVA Sonuçları

		Sosyo-ekonomik					
		Düzyey	<i>N</i>	\bar{X}	<i>Sd</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Demokratik	Alt		16	72.44	7.04243	1.240	.292
	Orta		112	73.92	6.93358		
	Üst		60	72.18	7.74923		
	Toplam		188	73.24	7.22156		
Otoriter	Alt		16	25.00	7.25718	1.242	.291
	Orta		112	21.85	7.66084		
	Üst		60	22.30	7.20475		
	Toplam		188	22.26	7.49553		
Aşırı Koruyucu	Alt		16	35.69	6.87720	.303	.739
	Orta		112	34.91	6.76844		
	Üst		60	35.63	5.29460		

	Toplam	188	35.21	6.32156		
İzin Verici	Alt	16	21.25	5.15752	.212	.809
	Orta	112	20.46	5.08828		
	Üst	60	20.30	5.41279		
	Toplam	188	20.48	5.17755		

* $p < .05$

Tablo 20’de anne-babaların ebeveyn tutumlarının ailenin sosyoekonomik düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre ailenin sosyoekonomik düzeyi anne-babaların demokratik ($F_{(2-185)} = 1.240, p > .05$), otoriter ($F_{(2-185)} = 1.242, p > .05$), aşırı koruyucu ($F_{(2-185)} = .303, p > .05$) ve izin verici ($F_{(2-185)} = .212, p > .05$) tutuma sahip olmalarında farklılık yaratmamaktadır. Ölçeğin genelinde de ailenin sosyoekonomik düzeyinin anne-babaların tutumlarında farklılık yaratmadığı gözlemlenmiştir ($F_{(2-185)} = .470, p > .05$).

5. Bölüm

Tartışma ve Öneriler

5.1. Tartışma

Bu araştırmada, 5-6 yaş grubu çocuklarının sahip oldukları öz düzenleme becerileri ile anne-baba davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın bu kısmında ulaşılan bulgular, araştırmanın bağlamı ve literatürdeki benzer çalışmaların neticeleri göz önünde bulundurularak yorumlanmış ve çeşitli önerilere yer verilmiştir.

5.1.1. 5-6 yaş grubu çocuklarının sahip oldukları öz düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkiye ilişkin tartışma. Yapılan bu araştırmada çocukların öz düzenleme düzeylerine göre anne-babaların aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ile çocukların kontrol beceri düzeyleri arasında negatif yönlü ve düşük düzeyli ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Anne ve babaların demokratik, otoriter, aşırı koruyucu, izin verici tutumları ve çocukların düzenleme becerileri arasında anlamlı düzeyde ilişkiye ulaşılamamıştır. Ayrıca ana-babaların demokratik, otoriter, izin verici davranışları ve çocuklara ait kontrol becerileri arasında ise manidar düzeyde bir ilişkiye ulaşılamamıştır. Yapılan bu çalışmada aşırı koruyucu ebeveyn tutumu arttıkça çocukların düzenleme becerilerinin azaldığı belirlenmiştir. Kağıtçıbaşı (2017) da bu araştırma sonucuna paralel olarak, ebeveynlerin amaç, değer ve inançlarının davranışlarına yansımaları yoluyla çocuğun gelişimini etkilediğini ve ebeveynlerin aşırı koruyucu tutumları, otoriter tutumları ve çocuklara ait davranış düzenleme becerileri arasında düşük düzey olumsuz yönde ilişki bulmuştur. Literatürde pozitif ebeveynlik davranışlarının, tutarlılığın ve düşük negatif kontrolün (Roskam, Stievenart, Meunier & Noel, 2014), duyarlı ebeveynliğin (Mathis & Bierman, 2015) davranışsal öz düzenleme ile olumlu yönde ilişkili olduğu belirtilmektedir. Ana-babalar bilerek ya da bilmeyerek doğumlarından itibaren çocuklarına, ne şekilde

düşünceleri ve hissetmeleri, nasıl davranmaları ve algılamaları gerektiğini tutumlarla öğretmektedirler (Alisinanoğlu, 2003). Ebeveynler aslında bu tutumu kendi çocukluklarında yoksunluk hissettikleri konularda, kendi çocuklarını büyütürken onlara aynı yoksunluğu hissettirmemek için çocuklarına karşı aşırı koruyucu bir tutum sergilerler. Bu aşırı koruyucu tutumda çocuğun güvenini olumsuz olarak etkiler. Otoriter ve aşırı koruyucu davranışlar birbirleri ile paralellik göstermektedirler. İki tutumda da çocuğun ferdileşme girişimleri engellenir. Çocuklar sürekli anne babalarının kontrolünde bulunmakta (Aydın, 2010) ve bu tutumla büyütülen çocuklar özgüvensiz, bağımlı ve sorumluluk almaktan kaçınır davranışlar sergilemektedirler (Çağdaş & Seçer, 2006; Kasap, 2015).

5.1.2. 5-6 yaş grubu çocuklarının öz düzenlemelerine ilişkin tartışma. Çocukların öz düzenleme düzeylerinin cinsiyete göre hem düzenleme boyutu hem kontrol boyutu hem de ölçeğin genelinde farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarıyla benzer şekilde, alan yazında var olan bazı araştırmalarda çocukların öz düzenleme becerilerinin, cinsiyet değişkenine göre manidar bir fark göstermediği neticesine varılmıştır (Begde, 2015; Ertürk Kara & Gönen 2015; Fındık & Tanrıbuyurdu, 2012; Jahromi & Stifter, 2008; Şepitci, Sarıbaş & Gültekin-Akduman, 2019; Tavlı, 2007). Bununla birlikte, literatürde kız çocuklarının sahip olduğu öz düzenleme becerilerinin, erkeklerin becerilerine göre daha yüksek olduğu belirtilen çalışmalar da bulunmaktadır (Denham & diğerleri, 2012; Eroğlu, 2018; Karakurt, 2019; Kochansha, Murray & Coy, 1997; Kurbet, 2010; Matthews, Ponitz & Morrison, 2009; Özbey, 2018; Raffaelli & diğerleri., 2005; Wanless & diğerleri., 2011). Kız çocuklarına ait öz düzenleme becerilerinin, erkek çocuklardan yüksek çıkmasının nedeninin kültürel faktörler ve çocuk yetiştirme tutumlarından kaynaklandığı öne sürülmektedir (Eroğlu, 2018; Tutkun, Tezel-Şahin & Işıktekiner, 2016). Bu noktada, Aksoy & Tozduman-Yaralı (2017) ise erken yaşlardan beri erkeklerin kızlardan daha atik ve hareketli olduklarını,

kısıtlandıklarında kızlara göre daha huzursuz oldukları ve dürtüsel olarak hareket etme eğiliminde olduklarını bu nedenle kız çocuklarının erkek çocuklarına kıyasla öz düzenleme becerilerinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Literatürden ve bu araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, çocukların öz düzenleme becerilerinin gelişiminde cinsiyet faktörünün tek başına belirleyici olmadığı, bu noktada kültürel unsurlar, ebeveyn tutumu, bireysel farklılıklar gibi pek çok etkenin rol oynadığı ifade edilebilir.

Çocukların öz düzenleme düzeylerinin kardeş sayısına göre hem düzenleme boyutu hem kontrol boyutu hem de ölçeğin genelinde farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarıyla benzer şekilde, literatürde yer alan bazı araştırmalarda çocukların öz düzenleme becerilerinin kardeş sayısına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır (Tekin, 2018). Literatürde bazı araştırmalarda, (Ertürk, 2013; Tutkun, Tezel-Şahin & Işıktekiner, 2016) öz düzenleme becerilerinin kardeş sayısı arttıkça azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak, Dağgül (2016) çocuk sayısı azaldıkça öz düzenleme becerileri düzeyinin yükseldiğini tespit etmiştir. Eke (2017) ise kardeş sayısı arttıkça çocukların kontrol becerileri düzeyinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Literatürde yer alan bu farklı sonuçlar, kardeş sayısı ve çocuklara ait öz düzenleme becerilerinin arasındaki ilişkinin çalışma grubuna göre farklılaşabileceğini göstermektedir. Öte yandan bu sonuçlar değerlendirildiğinde; kardeş sayısının çocukların öz düzenleme becerilerini açıklamada tek başına ayırt edici bir değişken olamayacağı söylenebilir.

Çocukların öz düzenleme düzeylerinin doğum sırasına göre hem düzenleme boyutu hem kontrol boyutu hem de ölçeğin genelinde farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarıyla benzer şekilde literatürde yer alan bazı araştırmalarda, çocukların öz düzenleme becerilerinin doğum sıralarına göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (Ertürk Kara & Gönen, 2015; Özbey, 2018; Şepitci-Sarıbaş & Gültekin-Akduman

2019; Tutkun & Fındık-Tanrıbuyurdu 2012). Buna karşın, Özyürek & Tezel (2005), ailelerin çocukların doğum sıralarına ve ailedeki çocuk sayısının artışına göre tutumlarının değiştiğini, birinci ve ikinci sırada dünyaya gelen çocukların üçüncü çocuğa göre daha otoriter ve koruyucu bir tutumla büyütüldüklerini tespit etmişlerdir.

Çocukların öz düzenleme beceri düzeylerinin, okul öncesi eğitime devam etme sürelerine göre kontrol boyutunda farklılaştığı gözlenmezken, düzenleme boyutunda ve ölçeğin tamamında farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucundaki bu farklılığın kaynağına bakıldığında, üç yıl eğitim alan çocukların iki yıla, iki yıl eğitim alan çocukların bir yıl eğitim alana oranla öz düzenleme becerilerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarıyla benzer nitelikteki literatür araştırmalarında okul öncesi eğitim alan çocukların uygulanan çeşitli eğitim programları ile öz düzenleme becerilerini olumlu yönde geliştirdiklerini, öğretmenleriyle ve akranlarıyla olumlu ilişkiler içinde olmalarının, yürütücü işlevler kazanmalarında ve öz düzenlemelerinin gelişiminde daha yüksek bir etkiye sahip olduğu ifade edilmiştir (Aydın & Ulutaş, 2017; Çelik, 2017; Ekinci-Vural, 2012; McClelland & diğerleri, 2007; Sezgin & Demiriz, 2019; Temiz, 2019; Williford, Vick Whittaker, Vitiello & Downer, 2013). Araştırmanın bu bulgusunu destekler nitelikte olan literatürdeki (Aksoy & Tozduman-Yaralı, 2017; Ertürk Kara & Gönen, 2015; Fındık-Tanrıbuyurdu, 2012) çalışmalar göstermektedir ki öz düzenleme becerilerinin gelişimi akademik olarak başarıya yol açmaktadır. Uygun olan davranış yönetimi okula sorunsuz geçişi de beraberinde getirmektedir (Bodrova & Leong, 2007; Uyanık & Kandır, 2014; Vallotton & Ayoub, 2011). Bu araştırmadan farklı olarak, Skibbe, Connor, Morrison & Jewkes (2011) daha önceden okul öncesi eğitim almış çocukların davranışsal öz düzenleme becerilerine bir etkisi olmadığını belirlemişlerdir.

Çocukların öz düzenleme düzeylerinin çocukların anne-babalarının yaşına göre hem düzenleme hem kontrol hem de ölçeğin genelinde farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgularla benzer nitelikteki araştırmalarda (Fındık-Tanrıbuyurdu, 2012; Öztapak,2017) anne ve babaların yaşlarının öz düzenlemeyi etkilemediği sonucuna varmıştır. Bazı araştırmalarda ise (Ertürk, 2013; Tekin, 2018) çocuğun öz düzenleme becerilerinin anne yaşına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, literatürde araştırma sonuçlarıyla farklılık gösteren çalışmalar da mevcuttur. Eke (2017) & Mercan (2019) çalışmalarında çocukların öz düzenleme becerilerinin anne yaşından etkilendiği ve 31-37 yaş arasındaki annelere ait çocukların öz düzenleme beceri düzeylerinin, 24-30 ve 38-43 yaş aralığındaki annelerin sahip oldukları çocuklardan iyi düzeyde olduğu sonucuna erişmiştir.

Çocukların öz düzenleme düzeylerinin anne öğrenim durumuna göre hem düzenleme boyutu hem kontrol boyutu hem de ölçeğin genelinde farklılaştığı gözlenmiştir. Bu farklılığın kaynağına bakıldığında ise yükseköğretim eğitimi almış annelerin çocuklarının düzenleme beceri puanlarının diğer annelerden düşük olduğu sonucuna varılmışken, kontrol beceri puanlarına bakıldığında ise ilköğretim mezunu annelerin çocuklarının kontrol beceri puanlarının daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin genelindeki farklılığın kaynağına bakıldığında ise yükseköğretim mezunu annelerin çocuklarının öz düzenleme puanlarının daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgularla benzer nitelikteki literatür araştırmalarda (Ertürk, Kara & Gönen, 2015; Ivrendi, 2011) anne ve babalarının öğrenim durumlarının, çocuğun davranış düzenleme beceri puanlarının farklılaştığını ve anne ve babalardan öğrenim durumu yüksek olanların çocuklarının dikkat/dürtü kontrollerinin anlamlı seviyede yüksek olduğu sonucuna erişilmiştir. Arı & Seçer (2004), ebeveynlerin öğrenim düzeylerinin arttıkça çocuklarla ilgili daha çok bilgiye sahip oldukları, çocuklarıyla daha uygun iletişim kurduklarını ve bilinç düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Diğer

yandan, Kurbet'in (2010) araştırmasında ise annenin öğrenim durumunun çocuğun duygu düzenleme becerisiyle alakalı olmadığı tespit etmiştir. Öztabak (2017) ise araştırmasında düşük öğrenim düzeyli annelerin çocuklarının öz düzenleme becerilerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu sonucuna erişmiştir. Literatürde varılmış olan bu sonuçlar ışığında, anne ve baba öğrenim durumunun öz düzenleme becerisinde tek başına yeterli olmayacağı, ortaya çıkan farklılıkların çalışma grubundaki anne ve babaların sosyo- kültürel durumu ile açıklanabileceği düşünülmektedir.

Çocukların öz düzenleme düzeylerinin çocukların baba öğrenim durumuna göre hem düzenleme boyutuna hem de ölçeğin genelinde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kontrol boyutuna bakıldığında ise farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Bu farklılığın kaynağına bakıldığında ise kontrol beceri puanının ortaöğretim mezunu babaların çocuklarının ilköğretim mezunu babaların çocuklarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgularla benzer nitelikteki literatür araştırmasında Ertürk Kara & Gönen (2015) çalışmasında çocukların duygu düzenleme becerilerinin, anne ve babalarının öğrenim durumları ile bağlantılı olarak farklılaşma gösterdiğini ve babalardan öğrenim durumu yüksek olanların çocuklarının dikkat/dürtü kontrollerinin anlamlı şekilde yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Arabacı (2019) incelemesinde baba öğrenim durumunun, çocuk öz düzenleme becerisine etkisini incelemiş ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe öz düzenlemenin de olumlu etkilendiği belirlenmiştir. Şepitçi (2018) ise okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim alan 5-6 yaş grubundaki çocukların öz düzenleme becerileri ile okul uyumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, babaların öğrenim durumu ve öz düzenleme becerileri arasında manidar bir farklılaşma olduğunu ifade etmiştir. Baba öğrenim düzeyi yüksek olan çocukların puanlarının diğerlerine oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde ayrıca anne ve baba öğrenim durumunun, öz düzenleme (dikkat-dürtü ve olumlu duygu) alt

boyutları üzerinde etkili olduğunu ifade eden çeşitli araştırmalar da vardır (Ertük- Kara & Gönen, 2015; Sektnan ve diğerleri, 2010). Özetle, baba eğitim seviyesi yükseldikçe çocuklarına daha çok öğrenme imkânı sağlamakta ve öz düzenlemeyi pozitif yönde etkileyebilmektedir (Temiz, 2019; Wanless ve diğerleri, 2011).

Çocukların öz düzenleme düzeylerinin ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre hem düzenleme boyutu hem kontrol boyutu hem de ölçüğün genelinde farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgularla benzer nitelikteki literatür araştırmasında, Raver ve diğerleri (2011) ailelerin sosyo-ekonomik durumunun çocukların öz düzenleme beceri düzeyleri üzerinde herhangi bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bayındır (2016) ise araştırmasında farklı olarak ailelerin sosyo-ekonomik durumlarının çocukların öz düzenleme beceri düzeylerine etki etmediğini saptamıştır. Buna karşın, öz düzenleme alanından yapılan araştırmalar arasında sosyo-ekonomik düzeyin bu becerileri anlamlı şekilde farklılaştırdığını ortaya koyan çeşitli araştırmalar mevcuttur. Literatür incelendiğinde, düşük gelirli ailelerden gelen çocukların daha avantajlı akranlarına göre daha zayıf öz düzenleme becerileri gösterdikleri ve çaba gerektiren kontrol becerilerinin daha düşük seviyede olduğu belirtilmiştir (Choe, Olson & Sameroff, 2013; Lengua, Honorado & Bush, 2007; Li-Grining, 2007; Wanless, McClelland, Acock, Chen & Chen, 2011). Nitekim bazı araştırmalar (Cadima vd., 2016; Sektnan ve diğerleri, 2010) sosyo-ekonomik dezavantajın davranışsal öz düzenleme becerileri üzerindeki olumsuz etkisine dikkat çekmektedir.

5.1.3. 5-6 yaş grubu çocuklarının anne-baba tutumlarına ilişkin tartışma. Çocukların cinsiyetlerine göre ana babaların demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici tutuma sahip olma durumlarında farklılık oluşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgularla benzer nitelikteki literatür araştırmasında, Baumrind (1966) ise çocukları cinsiyet değişkenine göre incelediği çalışmasında anne baba tutumlarının birbirine çok benzediğini ve cinsiyete göre

farklılaşmadığını ifade etmiştir. Diğer yandan, Türkiye’de ebeveyn tutumuna yönelik yürütülen bazı araştırmalarda (Şendil & Karabulut Demir, 2008; Tezel Şahin & Özyürek, 2008) annelerin babalardan daha demokratik tutumda olduğu sonucuna ulaştıklarını ifade etmiştir.

Yapılan bu araştırma sonucunda çocukların kardeş sayısına göre ana babaların demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici tutuma sahip olma durumlarında anlamlı bir farklılaşma belirlenmemiştir. Bu araştırma bulgularından farklı olarak, Özyürek & Tezel (2005), ailelerin çocuklarının doğum sıralarına ve çocuk sayısının artışına göre tutumlarının farklılaştığını ifade etmiştir. Birinci ve ikinci olarak dünyaya gelen çocukların, üçüncü doğan çocuğa göre daha otoriter ve koruyucu bir tutumla büyütüldüklerini tespit etmiştir. Tezel Şahin & Özyürek (2008) üçüncü ve dördüncü çocukların evin en küçük çocuğu olması, ebeveynlerdeki koruyucu tutumun arttıran bir sebepken; çocuk sayısının artması ile birlikte anne-babaların sabır düzeylerinin azalması da katı/sert tutumun nedeni olarak belirtilmiştir. Araştırma sonucuyla farklılık arz eden bu sonuçların, çalışma grubunun farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çocukların doğum sırasının ana babaların demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici tutuma sahip olma durumlarında farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgularla benzer nitelikteki literatür araştırmasında, Tezel Şahin & Özyürek (2008) yaşı en küçük olan çocuğa gösterilen ilgi ve beklentilerin gerçekleşmesi için genellikle ilk çocuklara diğerlerine göre daha fazla ilgi gösterilmektedir. Anne ve babanın yaşı, bilgisi, tecrübesi gereği çocuğa karşı daha katı/sert tutumların benimsenmesi de bu beklentilerin gerçekleşmesi içindir. Üçüncü veya daha sonra dünyaya gelen çocuğun evin küçük çocuğu olması gerçeği ebeveynlerin koruyuculuk tutumunu artırırken, çocuk sayısının artması ve ana babanın sabır seviyesinin azalması ise katı tutumun sebebi olarak açıklanmıştır.

Araştırma sonucunda çocukların okul öncesi eğitime devam etme süresinin anne-babaların demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici tutuma sahip olma durumlarında farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç, çocukların okul öncesi eğitime devam etme süresinin ebeveyn tutumları üzerinde herhangi bir fark yaratmadığını göstermektedir. Nitekim ilgili literatürde, okul öncesi eğitime devamın daha çok çocuklara özgü akademik başarı ve öz düzenleme gibi bazı temel beceriler üzerine odaklanması bunu kanıtlar niteliktedir (Bodrova & Leong, 2007; Uyanık & Kandır, 2014; Vallotton & Ayoub, 2011).

Anne-babaların yaşının ana babaların otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici tutuma sahip olma durumlarında farklılık oluşturmadığı ancak demokratik tutumun farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Bu farklılığın kaynağına bakıldığında ise 41 yaş üzeri ebeveynlerin demokratik tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fındık-Tanrıbuyurdu (2012) yaptığı çalışmada, öğrencilerin babalarının yaşı değişkenine göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma kapsamına alınan ebeveynler çoğunlukla tek ya da iki çocuğa sahiplerdir. Yapılan bu çalışmada 41 yaş ve üzeri ebeveynlerin daha demokratik olmasının nedeninin, geç yaşta ebeveyn olmak ya da ikinci ve daha sonraki çocuklara yönelik tutumun ilk çocuklara göre daha olumlu olmasından kaynaklanabilir. Ancak Tezel Şahin & Özyürek (2008), 5-6 yaş çocuklarının ebeveyn tutumlarının annelerin yaş aralığına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığını bulmuştur. Ayyıldız (2005), Rafferty ve Griffin (2010) ve Şanlı ve Öztürk (2012) ise küçük yaşta ebeveynlerin daha az pozitif ebeveynlik davranışları sergilediklerini ifade etmişlerdir. Oysa bu çalışmada yaşı büyük ebeveynlerin daha otoriter, daha izin verici tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca yaşı büyük anne-babaların, kültürel öğeler ve dönem özellikleri göz önünde bulundurulduğunda-kendi çocukluklarında

fiziksel cezaya maruz kalma ihtimallerinin daha yüksek olduğu tahmin edildiğinden daha otoriter olabilecekleri düşünülmektedir. Dolayısıyla Ryan (2011)'in da ifade ettiği gibi, bazı anne-babalar fiziksel ceza uygulamak gibi eski metotlara güvenirken, çocuklarıyla ilişkilerinde daha demokratik bir ilişki tercih eden anne-babalar da bulunmaktadır. Bu nedenle, 31-40 yaş aralığındaki anne-babalar daha demokratik tutuma sahipken, 41 ve yukarı yaştaki ebeveynler daha otoriter veya daha izin verici olabilmektedirler.

Yapılan bu araştırma sonucunda anne öğrenim durumunun demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici tutuma sahip olmalarında farklılığa neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgularının tersine, Karabulut Demir & Şendil (2008) anne eğitim düzeyleri ile ebeveyn tutumları alt faktörlerinden koruyucu ebeveyn tutum düzeyi arasında anlamlı düzeyde farklılaşma olmadığını belirlemişlerdir. Ancak bu bulgulardan farklı olarak literatürde, anne-babaların mesleklerinin çocuk yetiştirme tutumları üzerine etkisi olduğu saptanmıştır (Erdoğan & Uçukoğlu, 2011; Özyürek & Tezel Şahin, 2005; Tezel Şahin & Özyürek, 2008; Toktamış, 2008). Dursun (2010) ise çalışmayan anne-babaların çalışanlara oranla daha disiplinli ve daha korunaklı bir çocuk yetiştirme tutumu sergilediklerini saptamıştır. Bu araştırmalara ek olarak, Şanlı & Öztürk (2012), annelerin çocuk yetiştirirken sergiledikleri tutumları etkileyen etmenleri incelemek amacı ile yaptıkları çalışmada annelerin eğitim düzeylerinin yükselmesi ile çocuklarına karşı disiplin ve korumacı davranışlarının anlamlı düzeyde azaldığını tespit etmişlerdir. Demiriz & Öğretir (2007) ilköğrenime sahip annelerin, orta ve yükseköğrenime sahip annelere göre aşırı fazla korumacı olması, rollerini reddetmesi, sıkı disiplin tutum ve geçimsizlik boyutuna sahip anneler olduklarını belirlemişlerdir. Dursun (2010), ana babaların öğrenim seviyeleri arttıkça aşırı kontrol, katı disiplin davranışlarının ve aile içindeki anlaşmazlığın azaldığını bulmuştur. Satılmış (2010), üniversite mezunu babaları olan çocukların demokratik ana-baba tutum algılarının, ilkokul

mezunu babaları olanlardan anlamlı şekilde yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir. Sonuç olarak, bu çalışmalardan elde edilen bazı bulguların araştırma bulgularını desteklediği söylenebilir.

Araştırma sonucunda baba öğrenim durumuna göre demokratik, otoriter ve aşırı koruyucu tutuma sahip olma durumlarında anlamlı farklılık oluşturmadığı ancak izin verici tutuma göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu farklılığın kaynağına bakıldığında, yükseköğretim mezunu babaların izin verici tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılrken; bu durumun nedeni olarak da eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme hakkında daha bilinçli davrandıkları, çocuklarına daha çeşitli ortamlar sundukları gösterilebilir (Özyürek & Tezel Şahin, 2005; Tezel Şahin & Özyürek, 2008; Toktamış, 2008). Bu bulgularla benzer nitelikteki bazı araştırmalarda (Karabulut Demir & Şendil, 2008; Özyürek & Tezel Şahin, 2005; Tezel Şahin & Özyürek, 2008; Toktamış, 2008), ebeveynlerin tutum düzeylerinin babaların eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği, babaların eğitim durumu yükseldikçe olumlu tutum düzeylerinin de yükseldiği belirlenmiştir.

Yapılan bu araştırmada anne-babaların ebeveyn tutumlarının ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici tutuma sahip olmalarında farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Şanlı & Öztürk (2012), annelerin aylık kazançları ile tutumları arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı bir fark olmadığını tespit etmişlerdir. Bununla birlikte, ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin çocuğa sunulan fırsatları ve ebeveyn davranışlarını etkilemesi yoluyla çocuğun gelişiminde önemli rolü olduğu literatürde sıkça vurgulanmaktadır (Baydar ve diğerleri, 2012; Berk, 2013; Kağıtçıbaşı, 2017). Zengin uyarıcıları içeren bir çevre çocuğun gelişimini olumlu yönde etkileyebilmektedir (Shonkoff & Phillips, 2000). Diğer taraftan, düşük gelir durumu ve yoksulluk çocuğa sunulan imkânları

olumsuz yönde etkilemesi nedeniyle ebeveyn davranışlarını da olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Berk, 2013). Nitekim Şahin Zeteroğlu (2014) da yaptığı çalışmada, annelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin kız ve erkek çocuklarına olan tutumlarını etkilediğini tespit etmiştir.

5.2. Öneriler

Elde edilen sonuçlar çerçevesinde aşağıda yer alan önerilerde bulunulmuştur.

5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler.

1. Aile eğitimi ve katılımı çalışmalarında, erken yaşlardan itibaren çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklenmesi konuları ele alınabilir. Çocukların özdüzenleme becerilerini desteklemeye yönelik aile eğitim programı düzenlenebilir.

2. Öğretmenlerin çocukların tüm becerileri üzerindeki etkileri büyüktür. Bu nedenle, öz düzenleme konusunda da eğitimcilerin yeterliklerini artırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir. Başta okul öncesi öğretmenleri olmak üzere, eğitim alanında çalışan diğer kişilerinde hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinde öz düzenleme konusu ele alınabilir.

4. Üniversitelerde okul öncesi eğitim programlarına öğretmen adaylarının çocukların öz düzenleme becerilerini geliştirmelerine yönelik uygulamalı dersler eklenebilir.

5.2.2. Gelecek araştırmalara yönelik öneriler.

1. Öz düzenlemenin bebeklik döneminden itibaren gözlemlendiği düşünüldüğünde, bebeklik dönemini de kapsayan boylamsal çalışmalarla erken çocukluk yıllarında öz düzenleme gelişimi incelenebilir.

2. Hem çocuklara hem de ailelere yönelik özdüzenleme becerisi programı geliştirilip, öz düzenleme eğitiminin ebeveynlerin tutumuna olan etkisi incelenebilir.

3. Daha büyük gruplarla farklı yerleşim yerlerinde daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

6. Öğretmen ve velileri de içine alan nitel ve nicel yöntemleri içeren daha geniş kapsamlı çalışmalar planlanabilir.

Kaynakça

- Adagideli, F. H., & Ader, E. (2014). Öz düzenleme G. Sakız (Ed.), *Okul öncesi dönemde üstbiliş ve öz düzenleme: Değerlendirme, öğretim ve beceriler* (s. 129-154). Ankara: Nobel.
- Agrawal, S., Norman, G. R., & Eva, K. W. (2012). Influences on medical students' self regulated learning after test completion. *Medical Education*, 46(3), 326-335.
- Akgün, E., & Yeşilyaprak, B. (2011). Anne çocuk oyun etkileşiminde niteliksel boyut: Annelerin sözel ifadelerinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 11-21.
- Aksoy, A. B., & Yaralı, K. T. (2017). Çocukların öz düzenleme becerilerinin cinsiyete göre incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 442-455.
- Aktan S. (2012). *Öğrencilerin akademik başarısı, öz düzenleme becerisi, motivasyonu ve öğretmenlerin öğretim stilleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış doktora tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Akyel, Y. (2011). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin drama yöntemi yeterliklerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Alan, H. (2008). *Diyabetes mellitusda gözlenen duygusal ve kendini düzenleme stratejileri ile bu faktörlerin genel iyilik hali ve fiziksel sağlıkla ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Alisinanoğlu F. (2003). Çocukların denetim odağı ile algıladıkları anne tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 97-108.

- Altay F., & Güre A. (2012). Okulöncesi kuruma (devlet-özel) devam eden çocukların sosyal yeterlik ve olumlu sosyal davranışları ile annelerinin ebeveynlik stilleri arasındaki ilişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2699-2718.
- Altınkaynak, Ş. Ö., & Akman, B. (2019). Okul öncesi dönemdeki çocukların okula uyum becerilerine anne baba tutumlarının etkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 19-36.
- Arabacı, F. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48- 72 ay arası çocukların öz-düzenleme becerilerinin incelenmesi: Karaman ili örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aral, N., Kandır, A., & Can Yaşar, M. (2003). Okul öncesi eğitim 1 (2. baskı). İstanbul: Ya-Pa.
- Arı, R., & Seçer, Z. (2004). Okul öncesi çocukların duygusal yüz ifadelerini tanıma becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 67-84.
- Artan, İ., & San-Bayhan, P. (2005). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Aslışen, E. T. (2017). 5-6 Yaş çocuklarının ve ebeveynlerinin bazı alışkanlıkları ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki farklılıklara ilişkin bir çalışma. *Başkent University Journal of Education*, 4(1), 11-28.
- Atabey, S. (2018). *Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal ve duygusal yeterliliklerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Aunola, K., & Nurmi, J. E. (2005). The role of parenting styles in children's problem behavior. *Child Development, 76*(6), 1144-1159.
- Avcı, M. (2006). Ergenlikte toplumsal uyum sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7*(1), 39-63.
- Avcıoğlu, H. (2009). *Etkinliklerle sosyal beceri öğretimi*. Ankara: Kök.
- Aydın, A. (2014). *Eğitim psikolojisi: Gelişim-öğrenme-öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, F. (2018). *Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin ve duygusal zekâlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, F., & Ulutaş, İ. (2017). Okul öncesi çocuklarda öz düzenleme becerilerinin gelişimi. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1*(2), 36-45.
- Aydın, M. Ş. (2015). *Çocuklarda (3-4 yaş) zihin kuramı ve kendini düzenleme becerisinin olumlu sosyal davranış üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, M. Z. (2010). Okulda değerler eğitimi. *Eğitime Bakış, 6*(18), 16-19.
- Ayyıldız, T. (2005). Zonguldak il merkezinde 0-6 yaş çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Zonguldak: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Bacanlı, H. (2003). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Baker, B. L., Neece, C. L., Fenning, R. M., Crnic, K. A., & Blacher, J. (2010). Mental disorders in five-year-old children with or without developmental delay: Focus on ADHD. *Journal of Clinical Child ve Adolescent Psychology, 39*(4), 492-505.

- Balaguru, S. (2004). *Acculturation and its impact on child rearing and child behavioral problems: A study of Asian-Indian immigrant families* (Unpublished doctoral dissertation). The Faculty of the Curry School of Education University of Virginia, Virginia.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: *Toward a unifying theory of behavioral change*. *Psychological Review*, 84(2), 191–215. doi:10.1037/0033-295X.84.2.191
- Bandura, A. (1991). Social cognitive theory of self-regulation. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 248-281.
- Baran, G., & Yurteri Tiryaki, A. (2016). Aile yaşam döngüsü. G. Baran (Ed.), *Aile yaşam dinamiği* (ss. 1-24). Ankara: Pelikan Yayınları.
- Başal, H. A. (2013). *Okul öncesi eğitime giriş*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Baumeister, R. F., DeWall, C. N., Ciarocco, N. J., & Twenge, J. M. (2005). Social exclusion impairs self-regulation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(4), 589-604.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-908.
- Baumrind, D. (1971). Harmonious parents and their preschool children. *Developmental Psychology*, 4(1), 99-102.
- Baydar, N., Akçınar, B., & İmer, N. (2012). Çevre, sosyoekonomik bağlam ve ana babalık. Sayıl, M., & Yağmurlu, B. (Ed.). *Ana Babalık: Kuram ve Araştırma* (ss. 81-129). İstanbul: Koç Üniversitesi.
- Bayındır, D. (2016). *48-72 aylık çocuklar için öz düzenleme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi ve çocukların öz düzenleme beceri düzeyleri ile annelerine bağlanma biçimleri*,

annelerin ebeveyn davranışları ve psikolojik sağlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Bayındır, D., & Ural, O. (2016). Development of the self-regulation skills scale. *International Online Journal of Educational Sciences*, 8(4), 119-132.

Beauregard, M., Paquette, V., & Levesque, J. (2006). Dysfunction in the neural circuitry of emotional self-regulation in major depressive disorder. *Learning and Memory*, 17(8), 843-846.

Bee, H., ve Boyd, D. (2009). *Çocuk gelişim psikolojisi*. (Çev. O.Gündüz). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Begde, Z. (2015). *Öğretmen ve ebeveyn tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.

Bell, M.A., & Wolfe, C.D. (2004). Emotion and cognition: an intricately bound developmental process. *Child Development*, 75(2), 366-370.

Bell, R. Q. (1968). A reinterpretation of the direction of effects in studies of socialization. *Psychological Review*, 75, 81-95.

Berk, L. E. (1991). *Child development*. New York, NY: Allyn and Bacon.

Berk, L. E. (2013). *Çocuk gelişimi*. (A. Dönmez, Çev.). Ankara: İmge Kitabevi.

Berndt, T. J. (1997). *Child development*. Dubuque: Brown ve Benchmark Publishers.

- Bernier, A., Carlson, S. M., & Whipple, N. (2010). From external regulation to selfregulation: Early parenting precursors of young children's executive functioning. *Child Development, 81*(1), 326-339.
- Bilir, A. (2005). İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin özellikleri ve ilkokuma yazma öğretimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 38*(1), 87-100.
- Birgin, M. (2012). *Çocuk eğitiminde ailenin önemi*. İstanbul: El Yayınları.
- Blair, C., & Razza, R. P. (2007). Relating effortful control, executive function, and false belief understanding to emerging math and literacy ability in kindergarten. *Child Development, 2*(78), 647-663.
- Blair, C., & Ursache, A. (2011). A Bidirectional model of executive functions and self-regulation. R. Baumeister & K. Vohs (Ed.), *Handbook of self regulation* (pp. 300-320). New York: Guilford Press.
- Bodrova, E., & Leong, D. (2013). *Zihnin araçları: Erken çocukluk eğitiminde Vygotsky yaklaşımı*. Güler, T., Şahin, F., Yılmaz ve A., Kalkan.,Çev.). Ankara: Anı.
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2005). Self-Regulation: A foundation for early learning. *Principal, 85*(1), 30-35. ,
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2007). *Tools of the mind the Vygotskian approach to early childhood education*. New Jersey: Pearson.
- Boekaerts, M., Maes, S., & Karoly, P. (2005). Self-regulation across domains of applied psychology: Is there an emerging consensus?. *Applied Psychology: An International Review, 54*(2), 149-154.

- Bolattekin A. (2014). *Anne-babanın bağlanma stilleri, anne-baba tutumları ve çocuklarındaki davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Briere, J., & Rickards, S. (2007). Self-awareness, affect regulation, and relatedness differential sequels of childhood versus adult victimization experiences. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 195(6), 497-503.
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. (2006). The bioecological model of human development. In R. Lerner (Ed.), *Handbook of child psychology. Theoretical Models of Human Development* (ss. 793-828), Hoboken, NJ: Wiley.
- Bronson, M. B. (2000). *Self-regulation in early childhood: nature and nurture*. New York: The Guildford Press.
- Brownell, C. A., & Kopp, C. B. (2010). *Socioemotional development in the toddler years: Transitions and transformations* (pp. 261-284). New York: Guilford.
- Buckner, J. C., Mezzacappa, E., & Beardslee, W. R. (2009). Self-regulation and its relations to adaptive functioning in low income youths. *American Journal of Orthopsychiatry*, 79(1), 19-30.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüktaşkapu, S. (2012). Annelerin özyeterlik algıları ile 1-3 yaş çocuklarının gelişimlerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 18-30.
- Cadima, J., Enrico, M., Ferreira, T., & rschueren, K., Leal, T., & Matos, P. M. (2016). Self-regulation in early childhood: The interplay between family risk, temperament and

- teacher–child interactions. *European Journal of Developmental Psychology*, 13(3), 341-360.
- Cadima, J., Gamelas, A. M., McClelland, M., & Peixoto, C. (2015). Associations between early family risk, children’s behavioral regulation, and academic achievement in Portugal. *Early Education and Development*, 26(5-6), 708-728.
- Calkins, S. D., & Fox, N. A. (2002). Self-regulatory processes in early personality development: A multilevel approach to the study of childhood social withdrawal and aggression. *Development and Psychopathology*, 14(3), 477-498.
- Campbell, S. B. ve von Stauffenberg, C. (2008). Child characteristics and family processes that predict behavioral readiness for school. In A. Crouter ve A. Booth (Ed.), *Early disparities in school readiness: How families contribute to transitions into school* (pp.225–258). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Carlson, S. M., Mandell, D. J., & Williams, L. (2004). Executive functions and theory of mind: Stability and prediction from age 2 to 3. *Developmental Psychology*, 40, 1105-1122.
- Ceyhan, E. (2000). Çocuk gelişimi ve psikolojisi. *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, 6, 59-210.
- Ceyhan, E. (2008). Ergen Ruh sağlığı açısından bir risk faktörü: internet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2), 109-116.
- Chang, L., Schwartz, D., Dodge, K. A., & McBride-Chang, C. (2003). Harsh parenting in relation to child emotion regulation and aggression. *Journal of Family Psychology*, 17(4), 598.

- Chirkov, V., & Ryan, R. M. (2001). Parent and teacher autonomy-support in Russian and U.S. adolescents: Common effects on well-being and academic motivation. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 32*, 618–635.
- Choe, D. E., Olson, S. L., & Sameroff, A. J. (2013). Effects of early maternal distress and parenting on the development of children's self-regulation and externalizing behavior. *Development and Psychopathology, 25*(2), 437-453.
- Cole, P. M., Dennis, T. A., Smith-Simon, K. E., & Cohen, L. H. (2009). Preschoolers' emotion regulation strategy understanding: Relations with emotion socialization and child self-regulation. *Social development, 18*(2), 324-352.
- Cole, P. M., Dennis, T.A., Smith-Simon, K.E., & Cohen, L.H. (2008). Preschoolers' emotion regulation strategy understanding: relations with emotion socialization and child self-regulation. *Social Development, 18*(2), 324-352.
- Cole, P. M., Martin, S. E., & Dennis, T. A. (2004). Emotion regulation as a scientific construct: methodological challenges and directions for child development research. *Child Development, 75*(2). 317-333.
- Creswell, J. W. (2005). *Educational research planning, conducting and evaluating quantitative and quantitative research*. New York, NY: Pearson Prentice Hall.
- Cüceloğlu, D. (2006). *Başarıya götüren aile: Sınav döneminde ana babalık*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağdaş, A. (2009). *Anne-baba-çocuk iletişimi*. Ankara: Kök.
- Çağdaş, A., & Seçer, Z. (2006). *Anne-baba eğitimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.

Çelik, B. (2017). *Çocuk katılımlı eğitim programının 60-72 aylık çocukların öz düzenleme becerisi üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çetinkaya, B., & Başbakkal, Z. (2005). Çocuk sağlığı ve hastalıkları kliniklerinde çalışan hemşirelerin benlik saygısı düzeylerinin ve çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 21(2), 47-57.

Dağgöl, H. C. (2016). *Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri arasındaki ilişki incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Doğu Akdeniz Üniversitesi, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Gazimağusa.

Degol, J. L., & Bachman, H. J. (2015). Preschool teachers classroom behaviorial socialization practices and low-income children's self regulation skills. *Early Childhood Research Quarterly*, 31, 89-100.

Demir, E. K., & Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.

Demiriz, S., & Öğretir, A. D. (2007). Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 105-122.

Denham, S. A., Bassett, H. H., Way, E., Mincic, M., Zinsser, K., & Graling, K. (2012). Preschoolers' emotion knowledge: Self-regulatory foundations, and predictions of early school success. *Cognition ve Emotion*, 26(4), 667-679.

- Dennis, T. A., & Chen, C. C. (2007). Neurophysiological mechanisms in the emotional modulation of attention: the interplay between threat sensitivity and attentional control. *Biological Psychology*, 76, 1-10.
- DeWall, C. N., Baumeister, R. F., Schurtz, D. R., & Gailliot, M. T. (2010). Acting on limited resources: Self-regulatory depletion and personality. R. Hoyle (Ed.), *Handbook of personality and self-regulation* (pp. 243–262). Oxford, England: Wiley-Blackwell.
- Doğruyol, B., Türküler Aka, B., & Tilbe, E. (2018). Okul tipinin okul öncesi dönem davranış düzenleme becerileri üzerindeki etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1): 23-35.
- Dursun, A. (2010). *Okul öncesi dönemdeki çocukların davranış problemleriyle anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Eisenberg, N. (2005). Temperamental effortful control (self-regulation). *Encyclopedia On Early Childhood Development*, 1-5.
- Eisenberg, N., Zhou, Q., & Koller, S. (2001). Brazilian adolescents' prosocial moral judgment and behavior: Relations to sympathy, perspective taking, gender-role orientation, and demographic characteristics. *Child Development*, 72(2), 518-534.
- Eke, K. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri ile anne- baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Congress Of Eurasian Social Sciences*, 8(28), 1-15.
- Ekinci Vural, D. (2012). *Okul öncesi eğitimin ilköğretime etkisinin aile katılımı ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Erdoğan, Ö., & Uçukoğlu, H. (2011). İlköğretim okulu öğrencilerin anne-baba tutumu algıları ile atılganlık ve olumsuz değerlendirilmekten korkma düzeyleri arasındaki ilişkiler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 51-72.
- Erkan, N. S., & Sop, A. (2018). Ebeveyn tutumları, davranış problemleri ve okula hazır bulunuşluk arasındaki ilişkinin öz-düzenlemenin aracılık rolü ile incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 43(196), 27-47.
- Erkan, Z. (2002). Sosyal kaygı düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin ana baba tutumlarına ilişkin nitel bir çalışma. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Enstitü Dergisi*, 10(10), 120-133.
- Eroğlu, E. (2018). *Çocukların öz düzenleme becerileri ile ebeveynlerin olumsuz disiplin uygulamaları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Ertürk Kara, H. G., & Gönen, M. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(4), 1224-1239.
- Ertürk Kara, H. G., Güler Yıldız, T., & Fındık, E. (2018). *Erken çocukluk döneminde öz düzenleme: İzleme, değerlendirme ve destekleme yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertürk, G. H. (2013). *Öğretmen çocuk etkileşiminin niteliği ile çocukların öz düzenleme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Feinberg, M. E., Solmeyer, A.R., & McHale, S.M. (2011). The third rail of family systems: sibling relationships, mental and behavioral health, and preventive intervention in

childhood and adolescence. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 15(1), 43-57.

Fındık Tanrıbuyurdu, E. (2012). *Okul öncesi öz düzenleme ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tanrıbuyurdu, E. F., & Güler-Yıldız, T. (2014). Okul öncesi öz düzenleme ölçeği (OÖDÖ): Türkiye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 317-328.

Fitzgerald, D. D., & White, K.J. (2003), Linking children's social worlds: perspective- taking in parent- child and peer contexts. *Social Behavior and Personality*, 31(5), 509-522.

Fox, E., & Riconscente, M. (2008). Metacognition and self-regulation in James, Piaget and Vygotsky. *Education Psychology Review*, 20, 373-389.

Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. Boston: Mc Graw Hill.

Gander, M. J., & Gardiner, H. W. (2010). *Çocuk ve ergen gelişimi* (A, Dönmez, N, Çelen ve B, Onur, Çev.), Ankara: İmge Kitabevi.

Gilliam, W. S., & Shahar, G. (2006). Preschool and child care expulsion and suspension: Rates and predictors in one state. *Infants ve Young Children*, 19(3), 228-245.

Goleman, D. (1996). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. London: Bloomsbury Publishing.

Gordon, T. (1996). *E. A. E. etkili ana-baba eğitimi aile iletişim dilli* (Emel Aksoy, Çev.), İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Gözübüyük, N. (2015). *Okul öncesi dönem çocuklarında davranış sorunlarının anne-baba tutumu ve öz-kontrol ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Grigorenko, E. L., & Sternberg, R. J. (2000). Elucidating the etiology and nature of beliefs about parenting styles. *Developmental Science*, 3(1), 93-112.
- Grizzle, A. (2000). *Çok seven anneler dikkat çocuğunuza zarar veriyorsunuz*. İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.
- Guay, F., Chanal, J., Ratelle, C. F., Marsh, H. W., Larose, S., & Boivin, M. (2010). Intrinsic, identified, and controlled types of motivation for school subjects in young elementary school children. *British Journal of Educational Psychology*, 80(4), 711-735.
- Güler-Edwards, A. (2008). *Relationship between future time orientation, adaptive self-regulation, and well-being: Self-type and age related differences* (Yayımlanmamış doktora tezi). Middle East Technical University, Ankara.
- Günel A. (2007). *Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Haktanır, G., & Baran, G. (1998). Gençlerin benlik saygısı düzeyleri ile anne baba tutumlarını algılamalarının incelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 5(3), 134-141.
- Hale, R. (2008). *Baumrind's parenting styles and their relationship to the parent developmental theory*. ETD Collection for Pace University.
<https://digitalcommons.pace.edu/dissertations/AAI33195>'dan alınmıştır.

- Harris, R. C., Robinson, J. B., Chang, F., & Burns, B. M. (2007). Characterizing preschool children's attention regulation in parent–child interactions: The roles of effortful control and motivation. *Journal of Applied Developmental Psychology, 28*(1), 25-39.
- Hill, J. P., & Holmbeck, G. N. (1986). Attachment and autonomy during adolescence. *Annals of Child Development, 3*(45), 145-189.
- Humphreys, T. (2002). *Çocuk eğitiminin anahtarı: Özgüven*. Anapa, T. (Çev.). İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Ilgaz, G., & Gül, A. (2014). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin fen ve teknoloji dersi öz-düzenlemeli öğrenme stratejilerinin incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33*(1), 261-287.
- Iran-Nejad, A. (1990). Active and dynamic self-regulation of learning processes. *Review of Educational Research, 60*(4), 573-602.
- Ivrendi, A. (2011). Influence of self-regulation on the development of children's number sense. *Early Childhood Education Journal, 39*(4), 239–247.
- İnci, E. (2010). Kişilik gelişimi. M. E. Deniz (Ed.), *Erken çocukluk döneminde gelişim* (ss. 181-218). Ankara: Maya Akademi.
- Jahromi, L. B., & Stifter, C. A. (2008). Individual differences in preschoolers' self-regulation and theory of mind. *Merrill-Palmer Quarterly, 54*(1), 125- 150.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2017). *Benlik, aile ve insan gelişimi*. İstanbul: Koç Üniversitesi.
- Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi, 151*(1), 102-104.

- Karabulut Demir, E., & Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21),15-25.
- Karakelle, S., & Saraç, S. (2007). Çocuklar için üst bilişsel farkındalık ölçeği (ÜBFÖ-Ç) A ve B formları: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 10(20), 87-103.
- Karakurt, Ç. (2019). *Okul öncesi eğitime devam eden 48-72 aylık çocukların öz düzenleme becerileri ile dil becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2014) *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kasap, H. (2015). *15-17 yaş grubu ergenlerde sosyal destek, okul başarısı ve aile yapısının madde bağımlılığına karşı koruyucu etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaynar, D., & Yıldız, S. (2003). Çocuklardaki travmatik kazalar ile annelerin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişki. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Hemşirelik Dergisi*, 13(51), 3-24.
- Keleş, S. (2014). *Kültürel-tarihsel kuram bağlamında hazırlanan eğitim programının 48-60 aylık çocukların öz-düzenleme gelişimi üzerine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Keleş, S., & Alisinanoğlu, F. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin Vygotsky'nin kendine yönelik konuşma terimine ilişkin gözlemleri ve görüşleri. *İlköğretim Online*, 13(1), 205-222.
- Keller, J. (2008). On the development of regulatory focus: The role of parenting styles. *European Journal of Social Psychology*, 38(2), 354-364.

- Kıyaker, S. (2017). *62-72 ay çocuklarının öz düzenleme becerisi üzerinde eğitici drama programının etkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kochanska, G., Coy, K. C., & Murray, K. T. (2001). The development of self-regulation in the first four years of life. *Child Development, 72*(4), 1091-1111.
- Kochanska, G., Murray, K., & Coy, K. C. (1997). Inhibitory control as a contributor to conscience in childhood: From toddler to early school age. *Child Development, 68*(2), 263-277.
- Koole, S. L. (2009). The psychology of emotion regulation: An integrative Review. *Cognition and Emotion, 23*(1), 4-41.
- Kopp, C. (1982). Antecedents of self-regulation: A developmental perspective. *Developmental Psychology, 18*(2), 199-214.
- Kopp, C. B. (2002). Commentary: The codevelopments of attention and emotion regulation. *Infancy, 3*(2), 199-208.
- Kopp, CB (2002). Yorum: Dikkat ve duygu düzenlemenin birlikte gelişmeleri. *Bebeklik, 3* (2), 199–208.
- Kroll, L. R. (2017). Early childhood curriculum development: The role of play in building self-regulatory capacity in young children. *Early Child Development and Care, 187*(5-6), 854-868.
- Kulaksızoğlu, A. (2004). *Mesleğe ve okula yönelme amaçlı bir grup rehberlik programı. Örnek grup rehberlik programları*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Kurbet, H. (2010) *Anaokuluna devam eden çocukların duygusal düzenleme becerileriyle annelerinin empatik eğilim ve tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kuyumcu Vardar, A. (2011). *Öz-düzenleme stratejileri öğretiminin öğrencinin İngilizce başarılarına, öz-düzenleme stratejileri kullanımına ve tutumlarına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kuzgun, Y. (1991). *Ana baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi, aile yazıları*. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Lengua, L. J., Honorado, E., & Bush, N. R. (2007). Contextual risk and parenting as predictors of effortful control and social competence in preschool children. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 28(1), 40-55.
- Li-Grining, C. P. (2007). Effortful control among low-income preschoolers in three cities: Stability, change, and individual differences. *Developmental Psychology*, 43(1), 208-221.
- Logue, A. W. (1995). *Self-control: Waiting until tomorrow for what you want today*. New Jersey, NJ: Prentice-Hall.
- Lonigan, C. J., & Phillips, B. M. (2012). Comparing skills-focused and self-regulation focused preschool curricula: Impacts on academic and self-regulatory skills. *Paper presented at The Society for Research on Educational Effectiveness Conference*, Washington, DC. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED530178.pdf> 'dan alınmıştır.

- Maccoby, E., & Martin, J. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. Hetherington, E. M. (Ed.), Mussen, P. H. (Series Ed.), *Handbook of child psychology: Vol 4. Socialization, personality, and social development* (pp.1-101). New York: Wiley.
- Mathis, E. T., & Bierman, K. L. (2015). Dimensions of parenting associated with child prekindergarten emotion regulation and attention control in low-income families. *Social Development, 24*(3), 601-620.
- Matthews, J.S., Ponitz, C.C.& Morrison, F.J. (2009). Early gender differences in self-regulation and academic achievement. *Journal of Educational Psychology, 101*(3), 689-704.
- McClelland, M. M., & Cameron, C. E. (2011). Self-regulation and academic achievement in elementary school children. *New Directions for Child and Adolescent Development, 2011*(133), 29-44.
- McClelland, M. M., Cameron, C. E., Connor, C.M., Farris, C. L., Jewkes, A. M., & Morrison, F. J. (2007). Links between behavioral regulation and preschoolers' literacy, vocabulary, and math skills. *Developmental Psychology, 43*(4), 947-959.
- McLeod, S. (2018). *Lev Vygotsky*. <https://www.simplypsychology.org/vygotsky.html>'dan alınmıştır.
- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973, 14 Haziran). Resmî Gazete. (Sayı: 14574). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>'dan alınmıştır.

Millî Eğitim Temel Kanunu. (1973, 14 Haziran). Resmî Gazete. (Sayı: 14574).

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>'dan alınmıştır.

Mercan, M. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerileri ile akademik benlik saygıları ve kişilerarası problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. (2019, 10 Temmuz). Resmî Gazete. (Sayı: 30827). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/05/20200508-2.htm>'dan alınmıştır.

Minde, K. (2000). ADHD and the Nature of Self-Control. *Journal of psychiatry & neuroscience: JPN*, 23(5), 312-314.

Molden, D. C., & Dweck, C. S. (2006). Finding “meaning” in psychology-a lay theories approach to self-regulation, social perception, and social development. *American Psychologist*, 61(3), 192-203.

Mondell, S., & Tyler, F. B. (1981). Parental competence and styles of problem solving/play behavior with children. *Developmental Psychology*, 17(1), 73-78.

Moretti, M. M., & Higgins, H. T. (1999). Own versus other standpoints in self-regulation: developmental antecedents and functional consequences. *Review of General Psychology*, 3(3), 188-223.

- Morrison, F. J., Bachman, H. J., & Connor, C. M. (2005). Current perspectives in psychology. *Improving literacy in America: Guidelines from research*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Mutallimova, S. (2014). *Lise öğrencilerinde depresyon düzeyi ve anne baba tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Oktay, A. (1993). Okul öncesi eğitim. *Eğitim ve Toplum, Sayı: 93*, 37-40.
- Oktaylar, H. C. (2006). *KPSS eğitim bilimleri*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Op't Eynde, P., De Corte, E., & Verschaffel, L. (2007). Students' emotions: A key component of self-regulated learning?. *Emotion in education*, (ss. 185-204). Burlington, MA: Academic Press.
- Orçan, M. (2012). Sosyal Gelişim. M. E. Deniz (Ed.), *Erken çocukluk döneminde gelişim*, (ss. 129-181). Ankara: Maya Akademi.
- Ömeroğlu, E. (1994). Ailenin çocuğun eğitimine katılımı. *Okulöncesi Eğitimi*, 47(3), 4-8.
- Özbey, S. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarında motivasyon ve öz düzenleme becerileri üzerinde bir inceleme. *Akademik Sosyal Araştırma Dergisi*, 6(65), 26-47.
- Özdemir, Ş., Vatandaş, C., & Torlak, Ö. (2009). Sosyal problemleri çözmede aile yaşam döngüsünün (AYD) önemi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 16(16), 7-18.
- Özgülük, G. (2006). *Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan tam ve yarım günlük eğitim programlarına göre 5-6 yaş grubu çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Öztabak, A. Ö. (2017). *Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.
- Öztürk, C., & Şanlı, D. (2007). Annelerin eğitim durumunun çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Ege Pediatri Bülteni*, 14(3), 145-150.
- Özyürek A., & Tezel Şahin F. (2005). 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 19-34.
- Paris, S. G., & Paris, A. H. (2001). Classroom applications of research on self-regulated learning. *Educational Psychologist*, 36(2), 89-101.
- Patock-Peckham, J. A., Cheong, J. W., Balhorn, M. E., & Nagoshi, C. T. (2001). A social learning perspective: A model of parenting styles, self-regulation, perceived drinking control, and alcohol use and problems. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 25(9), 1284-1292.
- Peker. H. (2013). *Anaokulu çocuklarında benlik düzenleme ve otonominin yaratıcılık üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Piaget, J., & Inhelder, B. (2016). *Çocuk psikolojisi*. (O. Türkay, Çev.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Pintrich, P. R. (2000). The role of goal orientation in self-regulated learning. In M. Boekaerts, P.R. Pintrich ve M. Zeidner (Ed.). *Handbook of Self-Regulation* (ss. 451-502). San Diego, CA: Academic.
- Pintrich, P. R. (Ed.). (1995). *Understanding self-regulated learning*. San Francisco: Jossey-Bass.

- Polnariiev, B. A. (2006). *Dynamics of preschoolers self-regulation: Viewed through the lens of conflict resolution strategies during peer free-play* (Yayımlanmamış doktora tezi). City University of New York, New York.
- Posner, M. I., & Rothbart, M. K. (2000). Developing mechanisms of self-regulation. *Development and Psychopathology*, 12(3), 427-441.
- Querido, J. G., Warner, T. D., & Eyberg, S. M. (2002). Parenting styles and child behavior in African American families of preschool children. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 31(2), 272-277.
- Raffaelli, M., Crockett, L., & Shen, Y. L. (2005). Developmental stability and change in self regulation from childhood to adolescence. *The Journal of Genetic Psychology*, 166(1), 54-75.
- Rafferty, Y., & Griffin, K. (2010). Parenting behaviors among low-income mothers of preschool age children in the United States: Implications for parenting programs. *International Journal of Early Years Education*, 18(2), 143–157.
- Ramdass, D., & Zimmerman, B. J. (2011). Developing self-regulation skills: the important role of homework. *Journal of Advanced Academics*, 22(2), 194-218.
- Raver, C. C., Jones, S. M., Li Grining, C., Zhai, F., Bub, K., & Pressler, E. (2011). CSRP's impact on low income preschoolers' preacademic skills: self regulation as a mediating mechanism. *Child Development*, 82(1), 362-378.
- Recebov, R. (2000). *Algılanan ana-baba davranışları (kültürlerarası bir karşılaştırma)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Rimm-Kaufman, S. E., & Wanless, S. B. (2012). An ecological perspective for understanding the early development of self-regulatory skill, social skill and achievement. Pianta, R. C. (Ed.), *Handbook of Early Childhood Education*, (pp. 299- 324). New York: Guilford.
- Rimm-Kaufman, S. E., Curby, T. W., Grimm, K. J., Nathanson, L., & Brock, L. L. (2009). The contribution of children's self-regulation and classroom quality to children's adaptive behaviors in the kindergarten classroom. *Developmental Psychology*, 45(4), 958 –972.
- Rodop, Ş. (2015). *Ebeveyn çatışmasının çocukların uyumu üzerindeki etkisi: Kardeşler arası ilişki kalitesinin rolü bağlamında* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Roskam, I., Stievenart, M., Meunier, J. C., & Noël, M. P. (2014). The development of children's inhibition: Does parenting matter?. *Journal of Experimental Child Psychology*, 122, 166-182.
- Rothbart, M. K., Ellis, L. K., & Posner, M. I. (2011). Temperament and Self Regulation. K. D. Vohs ve R. F. Baumeister (Eds.), *Handbook of self-regulation: Research, theory, and applications*, (ss. 441-460). New York: The Guilford Press.
- Rueda, M. R., Posner, M. I., & Rothbart, M. K. (2011). Attentional control and selfregulation. In Kathleen D. Vohs & Roy F. Baumeister (Ed.), *Handbook of selfregulation: Research, theory, and applications* (pp. 285-299). New York: Guilford Press.
- Ryan, P. (2011). Love, lust and the Irish: Exploring intimate lives through Angela Macnamara's problem page, 1963-1980. *Sexualities*, 14(2), 218-234.

- Samancı, O., & Uçan, Z. (2017). Çocuklarda sosyal beceri eğitimi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 281-288.
- Sameroff, A. J. (2009). Conceptual issues in studying the development of selfregulation. Sherly L. Olson & Arnold J. Sameroff (Ed.), *Biopsychosocial regulatory processes in the development of childhood behavioral problems*, (pp. 1-18). New York: Cambridge University.
- Santrock, J. W. (2007). *A topical approach to life-span development*. New York: McGraw-Hill.
- Sarıbaş, D. (2009). *Öz-düzenlemeye dayalı öğrenme stratejilerini geliştirmeye yönelik laboratuvar ortamının kavramsal anlama, bilimsel işlem becerisi ve kimyaya karşı tutum üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sasser, T. R. (2012). *Children's self-regulation and their academic and social emotional adjustment to school: The roles of executive function skills, attention control, and impulsecontrol* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). The Pennsylvania State University, Pennsylvania.
- Satılmış M. (2010). *Öğrencilerin mükemmeliyetçilik tutumları ile anne baba tutumlarının karşılaştırmalı incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Schmeichel, B. J., & Baumeister, R. F. (2004). Self-regulatory strength. In R. F. Baumeister & K. D. Vohs (Eds.), *Handbook of self-regulation: Research, theory and applications* (pp. 84–98). The Guilford Press.

- Schore, A. N. (2016). *Affect regulation and the origin of the self: The neurobiology of emotional development*. New York: Routhledge.
- Schunk, D. H. (1990). Goal setting and self-efficacy during self-regulated learning. *Educational Psychologist*, 25(1), 71-86.
- Schunk, D. H., & Zimmerman, B. J. (1997). Social origins of self-regulatory competence. *Educational Psychologist*, 32(4), 195-208.
- Sektnana, M., McClellanda, M., Acocka, A., & Morrison, F. J. (2010). Relations between early family risk, children's behavioral regulation and academic achievement. *Early Childhood Research Quarterly*, 25(4), 464-479.
- Senemoğlu, N. (2002). *İlk çocukluk döneminde gelişim, çocuk gelişimi ve psikolojisi 1*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sezgin, E., & Demiriz, S. (2016). *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 36-72 aylık çocukların öz-düzenleme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. 1. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi-İnsan ve Toplum Bilimlerinde (İBAD-2016) sunulan tammetin bildirisi, Madrid.
- Sezgin, E., & Demiriz, S. (2019). Effect of play-based educational programme on behavioral self-regulation skills of 48-60 month-old children. *Early Child Development and Care*, 189(7), 1100-1113.
- Shonkoff, J., & Phillips, D. (Eds.). (2000) *From neurons to neighborhoods: The science of early childhood development*. Washington, D.C.: National Academy Press.

- Skibbe, L. E., Connor, C. M., Morrison, F. J., & Jewkes, A. M. (2011). Schooling effects on preschoolers' self-regulation, early literacy, and language growth. *Early Childhood Research Quarterly*, 26(1), 42-49.
- Smith, E.E., & Kosslyn, S.M. (2007). *Bilişsel psikoloji - Zihin ve beyin*. (M. Şahin, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Smith-Donald, R., Raver, C. C., Hayes, T., & Richardson, B. (2007). Preliminary construct and concurrent validity of the Preschool Self-regulation Assessment (PSRA) for field-based research. *Early Childhood Research Quarterly*, 22(2), 173-187.
- Söylemez, S. (2003). *Çocuk ve disiplin: Çocuğumu nasıl yetiştirmeliyim?*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sternberg, R. J., & Spear-Swerling, L. (1998). Personal navigation. M. Ferrari ve R. J. Sternberg (Eds.), *Self-awareness: Its nature and development*, (pp. 219–45). New York: The Guilford Press.
- Strage, A. A. (1998). Family context variables and the development of self-regulation in college students. *Adolescence*, 33(129), 7-31.
- Suchodolets, A., Trommsdorff, G., Heikampa, T., Wieber, F., & Gollwitzer, P. (2009). Transition to school: The role of kindergarten children's behavior regulation. *Learning and Individual Differences*, 1, 561–566.
- Şahin Zeteroğlu E. (2014). *Altı yaşındaki çocukların anne baba tutumları ile çoklu zekâ alanları ve grup içi etkinlik düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış doktora tezi). Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

- Şahin, Z. (2007). *Çocuk yetiştirme tarzları ve benlik düzenleme farklılıklarının kendilik bilinci duygusal eğilimleriyle ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Şanlı, D., & Öztürk, C. (2012). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 32 , 31-48.*
- Şepitci-Sarıbaş, M., & Gültekin-Akduman, G. (2019). 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12(63), 867-883.*
- Şepitçi, M. (2018). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocukların öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, A. Y. (2006). *Duygusal zekânın, ana-baba tutumunun ve doğum sırasının tercih edilen liderlik tarzına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston, MA: Pearson.
- Tarıbuyurdu, E. F. (2012). *Okul öncesi öz düzenleme ölçeği geçerlilik ve güvenirlik çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tarıbuyurdu, E. F., & Yıldız, T. G. (2014). Okul öncesi öz düzenleme ölçeği (OÖDÖ): Türkiye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim, 39(176), 317-328.*

- Tavlı, B. S. (2007). *6 yaş grubu anasınıfı öğrencilerinin problem çözme becerilerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Tekbıyık, A. (2015). The use of jigsaw collaborative learning method in teaching socio-scientific issues: The case of nuclear energy. *Journal of Baltic Science Education*, 14(2), 237–253.
- Tekin, H. (2018). *Öz düzenleme becerilerinin ilkokula hazırbulunuşluk üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Temiz, A. (2019). *Okul öncesi dönemde davranışsal öz-düzenleme becerilerinin çocuğa ve aileye ilişkin değişkenler ile ebeveyn tutumları açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tezel Şahin, F. (2007). *Sosyal değişim sürecinde değişen baba rolü*. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresinde sunulan tammetin bildiri, ICANAS, Ankara.
- Tezel Şahin, F., & Özyürek, A. (2008). 5-6 yaş grubu çocuğa sahip ebeveynlerin demografik özelliklerinin çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 395-414.
- Toksöz, E. (2010). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin zorbalık eğilimleri ve aile tutumu arasındaki ilişki üzerine bir araştırma: Eskişehir ili örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Toktamış, A. (2008). *Erinlik dönemi öğrencilerin ebeveyn tutumları ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tos, F. (2001). *Çocuğun gelişiminde okul öncesi eğitim*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Tseng, W., Dörnyei, Z., & Schmitt, N. (2006). A new approach to assessing strategic learning: the case of self-regulation in vocabulary acquisition. *Applied Linguistics*, 27(1), 78-102.
- Tudge, J. R., Hogan, D. M., Snezhkova, I. A., Kulakova, N. N., & Etz, K. E. (2000). Parents' child-rearing values and beliefs in the United States and Russia: The impact of culture and social class. *Infant and Child Development: An International Journal of Research and Practice*, 9(2), 105-121.
- Tutkun, C. (2012). *60-72 aylık çocukların sosyal becerilerinin anne ve öğretmen değerlendirmelerine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tutkun, C., Tezel, Ş. F., & Işıktekiner, S. (2016). Dört-beş yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin incelenmesi. Ö. Demirel & S. Dinçer (Ed.), *Eğitim bilimlerinde yenilikler ve nitelik arayışı*, (ss. 459-474). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Tümkeya, S. (2009). Dil Gelişimi. M. E. Deniz (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim* (2. Bölüm, ss. 28-52). Ankara: Maya Akademi Yayıncılık.
- Umucu-Alpoğuz, D. (2014). *Algılanan ana-baba tutumlarının ilköğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarına ve Türkçe dersi akademik başarılarına etkisi*

- (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Unutkan, Ö. P. (2007). Okul öncesi dönem çocuklarının matematik becerileri açısından ilköğretime hazır bulunuşluğunun incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(32), 243-254.
- Utendale, W. T., Hubert, M., Saint Pierre, A. B., & Hastings, P. D. (2011). Neurocognitive development and externalizing problems: The role of inhibitory control deficits from 4 to 6 years. *Aggressive Behavior*, 37(5), 476-488.
- Uyanık, Ö., & Kandır, A. (2014). Kaufman erken akademik ve dil becerileri araştırma testi'nin 61-72 aylık türk çocuklarına uyarlanması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(2), 669-692.
- Uygun, M. (2012). *Öz-düzenleme stratejisi gelişimi öğretiminin yazılı anlatıma, yazmaya yönelik öz-düzenleme becerisine, kalıcılığa ve tutuma etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Üredi, I., & Erden, M. (2009). Öz-düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarının yordayıcısı olarak algılanan anne baba tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 781-811.
- Vallotton, C., & Ayoub, C. (2011). Use your words: The role of language in the development of toddlers' self-regulation. *Early Childhood Research Quarterly*, 26(2), 169-181.
- Vaughn, B. E., Kopp, C. B., & Krakow, J. B. (1984). The emergence and consolidation of self-control from eighteen to thirty months of age: Normative trends and individual differences. *Child Development*, 55(3), 990-1004.

- Von der Lippe, A. L. (1999). The impact of maternal schooling and occupation on child-rearing attitudes and behaviours in low income neighbourhoods in Cairo, Egypt. *International Journal of Behavioral Development, 23*(3), 703-729.
- Wang, C. H. C., & Phinney, J. S. (1998). Differences in child rearing attitudes between immigrant Chinese mothers and Anglo-American mothers. *Early Development and Parenting: An International Journal of Research and Practice, 7*(4), 181-189.
- Wanless, S. B., McClelland, M. M., Tominey, S. L., & Acock, A. C. (2011). The influence of demographic risk factors on children's behavioral regulation in prekindergarten and kindergarten. *Early Education ve Development, 22*(3), 461-488.
- Webber, H. (1984). *Webster's II new riverside dictionary*. Houghton Mifflin: Riverside Publishing Company.
- Williams, K. E. (2014). *Self-regulation from birth to age seven: associations with maternal mental health, parenting, and social, emotional and behavioural outcomes for children* (Doctoral dissertation), Quennslad University of Technology Department of Early Childhood, Queensland.
- Williford, A. P., Vick Whittaker, J. E., Vitiello, V. E., & Downer, J. T. (2013). Children's engagement within the preschool classroom and their development of selfregulation. *Early Education ve Development, 24*(2), 162-187.
- Yalçın, F., & Türnüklü, A. (2011). Algılanan ana baba davranışları ve çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişki. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences, 6*(1): 717-735.

- Yalçın, V. (2016). *Okul öncesi dönem çocuklarının okula uyum süreci ile ebeveynlerinin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yavuzer, H. (1996). *Çocuk eğitimi el kitabı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2002). *Bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimiyle çocuğun ilk altı yılı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2008). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2010). *Ana-baba ve çocuk: ailede çocuk eğitimi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2010). Yaygın anne baba tutumları. H. Yavuzer (Ed.), *Çocuk ve ergen eğitiminde anne baba tutumları* (ss. 13-39). İstanbul: Timaş Yayıncılık
- Yavuzer, H. (2011). Ana-baba okulu. H. Yavuzer (Ed.) *Çocuk yetiştirmede farklı ebeveyn tutumları* içinde (ss.115-127). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2011). *Anne baba tutumları*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Yıldız, T. G., Kara, G. E., Tanrıbuyurdu, E. F., & Gönen, M. (2014). Öz düzenleme becerilerinin öğretmen çocuk etkileşiminin niteliğine göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 329-338.
- Yıldız, T. G., Kara, H. G. E., Tanrıbuyurdu, E. F., & Gönen, M. (2014). Öz düzenleme becerilerinin öğretmen çocuk etkileşiminin niteliğine göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 329-338.
- Yılmaz, D. (2007). *The comparative effects of prediction/discussion-based learning cycle, conceptual change text, and traditional instructions on students' genetics*

understanding and self-regulated learning (Unpublished master thesis). Middle East Technical University, Institute of Social Sciences, Ankara.

Zembat, R., & Unutkan, Ö. (1999). Okul öncesinde çocuğun sosyal gelişiminde aile katılımının önemi. R. Zembat (Ed.), *Marmara Üniversitesi anaokulu/anasınıfı eğitimcisi el kitabı*, (ss. 151-173). İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

Zembat, R., Yıldız, G., Önder, A., & Fathi, L. (1994). *İstanbul'daki okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlarla ilgili bir durum tespit araştırması*. 10. YA-PA Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. M. Boekaerts, P. R. Pintrich & M. Zeidner (Ed.), *Handbook of self regulation* içinde (ss. 11-42). London: Academic Press.

Zimmermann, B. J., & Martinez-Pons, M. (1986). Development of a structured interview for assessing student use of self-regulated learning strategies. *American Educational Research Journal*, 23(4), 614-628.

Ekler

Ek 1: Araştırma İzni

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 86896125-605.01-E.3268873
Konu : Yeliz YILMAZ'ın Araştırma İzni

15.02.2018

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi : MEB Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 22/08/2017 tarihli ve 2017/25 sayılı Genelgesi.

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Yeliz YILMAZ'ın "5-6 Yaş Grubu Çocukların Sahip Oldukları Öz Düzenleme Becerileri İle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu araştırma isteği Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterlik'in 12/02/2018 tarihli ve 5277 sayılı dilekçesi ile bildirilmiştir.

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Yeliz YILMAZ'ın "5-6 Yaş Grubu Çocukların Sahip Oldukları Öz Düzenleme Becerileri İle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu araştırmasını Osmangazi, Nilüfer ve Yıldırım ilçelerinde bulunan ekli listedeki okullarda uygulama yapma isteği ilimizde oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenerek değerlendirilmiştir. Araştırma ile ilgili çalışmanın okul/kurumlardaki eğitim öğretim faaliyetleri aksatılmadan, araştırma formlarının aslı okul müdürlüklerince görülerek ve gönüllülük esası ile okul müdürlüklerinin gözetim ve sorumluluğunda ilgi Genelge çerçevesinde uygulanması ayrıca araştırma sonuçlarının Müdürlüğümüz ile paylaşılması komisyonumuzca uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ekrem KOZ
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Ek: Okul Listesi (1 Sayfa)

OLUR
15.02.2018

Sabahattin DÜLGER
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Adres : Hocaahsan Mh. İlbahar Cad. No:38

(Yeni Hükümet Konakları A Blok) 16050/Osmangazi/BURSA

Telefon No:(0224) 445 16 00 Fax: 445 18 10

Bilgi için : Ekrem KOZ

İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Tel: (0224) 445 1638

Leyla DİKİCİ

VHKİ

(0224) 215 25 39

E-posta: arge16@mcb.gov.tr İnternet Adresi: http://bursa.meb.gov.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ab01-0f1a-32e4-9593-d380 kodu ile teyit edilebilir.

EK 1

Aile Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

2. Yaşınız:

3. Anne Eğitim Durumu:

Tahsil yok İlkokul Ortaokul Lise Üniversite
Yüksek lisans Doktora Diğer (açıkça belirtiniz).....

4. Baba Eğitim Durumu

Tahsil yok İlkokul Ortaokul Lise Üniversite
Yüksek lisans Doktora Diğer (açıkça belirtiniz).....

5. Ekonomik durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Düşük Orta Yüksek

7.Çocuğunuz kaç yıldır okul öncesi eğitim almaktadır?.....

8. Kaç çocuğunuz var?.....

Çocuklarınızın yaş ve cinsiyetlerini belirtiniz.

	Yaş	Cinsiyet
1. çocuk		
2. çocuk		
3. çocuk		
4. çocuk		
5. çocuk		

EK 2

EBEVEYN TUTUM ÖLÇEĞİ (ETÖ)

		5	4	3	2	1
	CÜMLELER	Her zaman böyledir	Çoğu zaman böyledir	Bazen böyledir	Nadiren böyledir	Hicbir zaman böyle değildir.
1	Ben bir başkasıyla konuşurken çocuğumun araya girmesine izin veririm.					
2	Çocuğum için koyduğum kurallar değişmez ve kesindir.					
3	Çocuğumun kendine özgü bir bakış açısı olduğunu kabul ederim.					
4	Çocuğum bir ile uğraşırken başaramazsa müdahale edip onun yerine ben yaparım					
5	Çocuğumla aynı fikirde olmadığımız zaman, benim fikirlerimi kabul etmesi için onu zorlarım.					
6	Çocuğumu, hayatın ufak tefek güçlüklerinden korurum.					
7	Çocuğuma bağımsız olmayı öğrenmesi konusunda yardımcı olurum.					
8	Çocuğuma, kurallara neden uyması gerektiğini açıklarım.					
9	Çocuğuma yaptığı şeyin önemli olduğunu hissettiririm.					
10	Çocuğuma ne zaman ne yapması gerektiği konusunda talimat veririm.					
11	Çocuğumu, kendisi için yorucu olabilecek işlerden korurum.					
12	Çocuğum söz dinlemediğinde ona vururum					
13	İleride iyi bir yetişkin olması için çocuğumu sıkı kurallarla yetiştiririm.					
14	Çocuğumun iyi ve kötü davranışı karşısında neler hissettiğimi ona açıklarım.					
15	Çocuğumu yola getirmek için onu azarlarım.					
16	Çocuğuma karşı koruyucu davranırım.					
17	Çocuğum iyi davrandığında onu överim					
18	Çocuğumun kişisel görüşlerine saygı gösteririm.					
19	Çocuğumu bir şeyleri kendi başına yapması konusunda cesaretlendiririm.					
20	Arkadaşları çocuğuma sataştığı zaman onu korurum.					
21	Çocuğumun başkaları konuşurken araya girmesine izin veririm.					
22	Çocuğumun cinsel konularda sorduğu soruları anlayacağı bir dilde doğru olarak cevaplarım.					
23	Çocuğum yanlış bir şekilde davrandığında ona bağırırım.					
24	Çocuğum için bazı ilgi ve uğraşılardan vazgeçerim.					
25	Ebeveynlik konusunda bir yanlış yaptığımda çocuğumdan özür dilerim					
26	Çocuğumu, kendisi için zor olabilecek ilerden korurum.					
27	Çocuğumun kendi başına yapabileceği şeyleri onun yerine ben yaparım					
28	Çocuğumun hastalanmasından endişe ederim.					

29	Çocuğumun duygularını serbestçe ifade etmesine izin veririm.					
30	Çocuğumun istediği saatte uyumasına izin veririm.					
31	Çocuğum yanlış davrandığında, bunun neden yanlış olduğunu ona açıklarım.					
32	Çocuğuma kızdığımda çocuğumu cezalandırırım.					
33	Fiziksel cezayı, çocuğumu disipline sokmanın bir yolu olarak kullanırım.					
34	Çocuğumu, eğer yaramazlık yaparsa onu bir daha sevmeyeceğimi söyleyerek tehdit ederim.					
35	Büyüklerinin sözünden çıkmayan, uslu bir çocuk yetiştirmeye çalışırım.					
36	Çocuğumla beraber bir yere gittiğimde onun etrafı karıştırmasına göz yumarım.					
37	Çocuğumun hayal kırıklığına uğramaması için elimden geleni yaparım.					
38	Çocuğumun büyümesini istemem.					
39	Çocuğumun büyüdükçe yeni eyler denemeyi göze alması gerektiğine inanırım.					
40	Çocuğumun her şeyi yapmasına izin veririm.					
41	Çocuğumun cinsellikle ilgili sorular sormasını engellerim.					
42	Çocuğumun yanlış davranışını görmezden gelirim.					
43	Çocuğum, isteklerimin aksine hareket etse bile onu eleştirmekten kaçınırım.					
44	Çocuğumu başka çocuklarla kıyaslarım.					
45	Çocuğumun şımarıklıklarına göz yumarım.					
46	Çocuğumun sorduğu sorulara sabırla cevap veririm.					
47	Çocuğumu şımartırım.					
48	Uygun olmadığımda, çocuğuma onunla ilgilenemeyecek kadar meşgul olduğumu söylerim.					
49	Çocuğuma karşı çabuk öfkelenirim.					
50	Çocuğum bana bir şey anlatırken sözünü kesmeden dinlerim.					
51	Çocuğuma bir şey alırken onun da fikrini alırım.					
52	Çocuğuma anne ve babasına sorgusuz sualsiz itaat etmesi gerektiğini öğretirim.					
53	Çocuğumla her konuyu konuşabilirim.					
54	Çocuğuma karşı sabırsızım.					
55	En ufak bir hatasında, çocuğumu cezalandırırım.					
56	Çocuğum için hemen hemen bütün eğlencelerimden fedakârlık ederim.					
57	Çocuğumun kendi başına becerebileceği şeyleri denemesi için ona fırsat tanırım.					
58	Çocuğumun yaptığı her işin mükemmel olmasını isterim.					
59	Çocuğuma bana sormaksızın şahsi eşyalarımın herhangi birini alıp kullanmasına izin veririm.					
60	Evimizde hangi televizyon programının izleneceği, çocuğumun isteğine göre belirlenir.					
61	Çocuğumu yapabileceğinden fazlasını yapması için zorlarım.					
62	Çocuğumu, onun cesaretini kırabilecek zor işlerden uzak tutarım.					

EK 3

ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİ ÖLÇEĞİ

Çocuğun Doğum Tarihi: ----- Okul Adı:-----

Çocuğun Cinsiyeti: ----- Uygulama Tarihi:-----

Aşağıdaki listede, bir çocuğun öz düzenleme becerileri ile ilgili maddeler yer almaktadır. Lütfen ve rilen numaralandırma sistemini göz önüne alarak, maddelerdeki ifadeleri, formu doldurduğunuz çocuğun beceri ve davranışlarını düşünerek işaretleyiniz.

Beş seçenekli kodlama, “kesinlikle doğru”, “doğru”, “kısmen doğru”, “doğru değil” ve “kesinlikle doğru değil” seçeneklerini içermektedir. Lütfen, her maddeyi işaretleyiniz.

	KESİNLİKLE DOĞRU	DOĞRU	KİSMEN DOĞRU	DOĞRU DEĞİL	KESİNLİKLE DOĞRU DEĞİL
1-Kendisi için hedefler belirler (örneğin, tahta bloklardan kule yapmaya başlamadan önce, kuleyi kendi boyunda inşa edeceğini söyler/davranışlarıyla gösterir).	5	4	3	2	1
2-Kendi çalışmasının, örnekle ve/veya diğer çocukların çalışmaları ile farklılık ve benzerliklerini süreç içinde kontrol eder.	5	4	3	2	1
3-Daha önce işe yaradığını gördüğü bir stratejiyi, yeniden kullanır (örneğin, malzeme taşımak için kutu kullanıldığını gördüğünde, oyuncakları raflara daha hızlı taşımak için kutu kullanır).	5	4	3	2	1
4-Kullandığı yöntemin ne kadar yararlı olduğu hakkında konuşur (örneğin, ellerini yıkarken gömleğinin kolunu kıvrıldığı için kollarının ıslanmadığını söyler).	5	4	3	2	1
5-Beklemesi istendiğinde, ilgi çekici bir durum karşısında bile bekleyebilir (örneğin, sınıfta çok sevdiği bir pasta dağıtılırken, kendi sırasının gelmesi için bekler).	5	4	3	2	1
6-Bir etkinlikten diğerine geçerken dikkatini toplayabilir.	5	4	3	2	1
7-Etkinliklerde başarılı olduğunda mutluluk belirten davranışlar gösterir.	5	4	3	2	1

8-Kendi kendini motive eder (örneğin, yapamayıp öğretmenden yardım istediği bir iş için, bir sonraki sefere kendi başına yapabileceğini söyler).	5	4	3	2	1
9-Etkinlere başlamadan önce gerekli materyalleri toplar (örneğin, kolaj çalışmasına başlamadan önce makas, yapıştırıcı gibi kullanacağı tüm malzemeleri toplar).	5	4	3	2	1
10-Etkinliği bitirmeye ne kadar yakın olduğunu ifade eder (örneğin, “şu son kareyi de kesince hepsi bitmiş olacak” der).	5	4	3	2	1
11-Bir örneğe bakarak kendi çalışmasını düzenler (örneğin, kitaptaki resme bakarak, kendi çalışmasını sürdürür).	5	4	3	2	1
12-Etkinlikler sonunda ne öğrendiği hakkında konuşur (örneğin, “ben bu kitaba bakmadan önce uçan dinazorlar olduğunu bilmiyordum” der).	5	4	3	2	1
13- Sırasını bekler.	5	4	3	2	1
14-Etkinliklerden hoşlanıp hoşlanmadığı hakkında konuşur.	5	4	3	2	1
15-Doğru yaptığını düşündüğünde, başını sallamak gibi jest ve mimiklerle kendi zihinsel sürecini onaylar.	5	4	3	2	1
16-Zorluklarla karşılaştığında hemen pes etmez.	5	4	3	2	1
17-Etkinliklere başlamadan önce ne yapacağını planlar (örneğin, legolarla oynamaya başlamadan önce çiftlik, kale veya okul inşa edeceğini söyler/davranışlarıyla gösterir).	5	4	3	2	1
18- Kullandığı yöntem işe yaramıyorsa, değiştirir (örneğin, yap-boz parçalarını ortadan dışa doğru birleştirmesi zor olduğunda, kenarlardan başlayıp ortaya doğru birleştirmeye başlar).	5	4	3	2	1
19- Sizi dinlemesini istediğinizde, konuşmasını durdurur.	5	4	3	2	1
20-Kullandığı materyal doğru değilse, değiştirir (örneğin, kağıdına yapıştırıcı ile sabitleyemediği bir malzemeyi, bant kullanarak sabitler).	5	4	3	2	1
21-“Kestim, yapıştırdım”, “farklı olanların hepsini işaretledim” gibi ifadeler ile neler yaptığını tanımlayabilir.	5	4	3	2	1
22-Etkinlik sırasında dikkati dağılır, dikkatini toparlaması için uyarılması gerekir.	5	4	3	2	1
23-Bir etkinliğe/göreve başladığında, yapması gerekenleri sonuna kadar sürdürür (örneğin, serbest oyundan sonra tüm oyuncaklar toplanana kadar, toplamaya devam eder).	5	4	3	2	1
24-Etkinliklere başlamadan, kullanmayı planladığı yöntemi belirler (örneğin, bir hayvan resmi çizmesi istendiğinde, bir kitaptaki resme bakarak çizeceğini söyler).	5	4	3	2	1

25-Dış uyarıcılar (ses, ışık v.b.) dikkatini kolaylıkla dağıtır.	5	4	3	2	1
26-İlgisini çeken bir etkinliği bırakması istendiği halde, bir süre daha o etkinliği yapmaya devam eder.	5	4	3	2	1
27- Bir etkinlik için uygun materyalleri seçer (örneğin, resmi için en uygun büyüklükteki kağıdı seçer).	5	4	3	2	1
28- Hatalarını kendi başına düzeltebilir (örneğin, çizgiler üzerinde çizme etkinliğinde hata yaptığında, silerek tekrar dener).	5	4	3	2	1
29- İlgisini çeken bir etkinlik süresince, kendini zapt etmekte zorluk yaşar (örneğin, balonları çok seven bir çocuk, balonlarla etkinlik yapılırken yönergelere dikkatini veremez ve balonlara dokunmak ve oynamak ister).	5	4	3	2	1
30- Kovalamaca, dans gibi hareketli etkinlikler bittikten sonra, bir süre geçtiği halde sakinleşemez.	5	4	3	2	1
31-O kadar yavaş veya hareketlidir ki, dikkatini toplayamaz.	5	4	3	2	1
32- Kullandığı yöntem/materyal/alan işe yaramazsa da, değiştirmek aklına gelmez (örneğin, legolardan bir yapı inşa ederken, çalıştığı zemin düz olmadığı için zorluk yaşadığında, farklı bir alanı zemin olarak kullanmak aklına gelmez).	5	4	3	2	1
33- İlgisini çeken bir etkinlik bittikten sonra, yeni bir etkinliğe dikkatini veremez.	5	4	3	2	1

Öz Geçmiş

Adı Soyadı : Yeliz YILMAZ

Doğum Yeri ve Yılı : Trabzon-1990

İletişim (e-posta) : ylzylmz@hotmail.com.tr

Öğr. Gördüğü Kurumlar	:	Başlama Yılı	Bitirme Yılı	Kurum Adı
Lise		2004	2008	Bursa Erkek Lisesi
Lisans		2009	2013	Doğu Akdeniz Üniversitesi
Yüksek Lisans		2015	2020	Uludağ Üniversitesi

Doktora

Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi: İngilizce(Interm adiate)

Aldığı Sertifikalar ve Belgeler:

City & Guilds (Yabancı Dil) (2010)

21.Yüzyılda Lider Bir İnsan Olabilmek (2011)

Ücretli Öğretmenler İçin Özel Eğitim Uygulamaları (2017)

Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Topluluklar : U.Ü. Mezunlar Derneği Üyeliği

Çalıştığı Kurumlar	:	Başlama Tarihi	Ayrılma Tarihi	Kurum Adı
		09.2013	02.2014	Yıldırım Anaokulu (Ücretli Öğretmenlik)
		09.2014	06.2015	Gülbahar Hatun Anaokulu (Ücretli Öğretmenlik)

09.2016	06.2017	Ahmet Muharrem Uğur Anaokulu (Ücretli Öğretmenlik)
09.2017	04.2018	Hüma Hatun Özel Eğitim Anaokulu (Ücretli Öğretmenlik)
09.2019	06.2020	Mithat Enç Özel Eğitim İ.Ö (Ücretli Öğretmenlik)

Ek 13: Tez Çoğaltma ve Elektronik Yayımlama İzin Formu

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Yeliz YILMAZ
Tez Adı	5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Sahip Oldukları Öz Düzenleme Becerileri İle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Enstitü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ana Bilim Dalı	Temel Eğitim
Bilim Dalı	Okul Öncesi Eğitimi
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışman(lar)ı	Doç. Dr. Pınar Bağçeli Kahraman
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni	☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☐ Tezimin sadece içindekiler, özet, kaynakça ve içeriğinin % 10 bölümünün fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin vermiyorum
Yayımlama İzni	☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum ☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasının ertelenmesini istiyorum 1 Yıl ☐ 2 Yıl ☐ 3 Yıl ☐ ☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin vermiyorum

Hazırlamış olduğum tezimin yukarıda belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikrî mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih:

İmza: